

ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด

สารนิพนธ์
ของ
วรรณ ศรีจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2549

ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด

บทคัดย่อ
ของ
วรรณ ศรีจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา
พฤษภาคม 2549

วรรณ ศิริจันทร์. (2549). ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด
สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รศ. ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต.

จุดมุ่งหมายของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียน
โทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด และศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ กลุ่ม
ตัวอย่างที่ใช้ในการพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนโทรทัศน์ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้น
ปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม จำนวน 48 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้บทเรียน
โทรทัศน์ ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม จำนวน 27 คน สถิติที่ใช้ใน
การวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏว่าได้บทเรียนโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ ซึ่งจากผลการประเมินของ
ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดีและผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา
อยู่ในระดับดีมาก และบทเรียนโทรทัศน์มีประสิทธิภาพ 94.33/91.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์
มาตรฐาน 90/90

THE EFFECT OF USING INSTRUCTIONAL TELEVISION ON
DRUGS ADDICTION AND PREVENTION

AN ABSTRACT
BY
WANNA SRICHANTHRA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirement
For the Master of Education degree in Educational Technology
at Srinakharinwot University
May 2006

Wanna Srichanthra. (2006). *The Effect of Using Instructional Television on Drugs Addiction and Prevention*. Master's Project, M.Ed. (Educational Technology). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwrot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr.Sowwanee Sikkhabandit.

The purposes of this study were to develop an instructional television on Drugs Addiction and Prevention for Matayom Suksa I and II students, and to study an effect use of the instructional television. Sample were 48 Matayom Suksa I students used for developing and finding out an efficiency of the instructional television and 27 Matayom Suksa II students for studying an effect use of the instructional television.

The research results revealed that the instructional television had a quality as evaluated by experts and had its efficiency of 94.33/91.52 which corresponding with 90/90 standard criteria.

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนโทรทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา.....	69
2 ผลการประเมินคุณภาพบทเรียนโทรทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านเทคโนโลยีการศึกษา.....	70
3 ผลการทดลองบทเรียนโทรทัศน์ จากการทดลองครั้งที่ 2.....	72
4 ผลการทดลองบทเรียนโทรทัศน์ จากการทดลองครั้งที่ 3.....	73
5 ผลการใช้งบทเรียนโทรทัศน์ จากการทดลองครั้งที่ 4.....	74

ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด

สารนิพนธ์
ของ
วรรณา ศรีจันทร์

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา

พฤษภาคม 2549

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่ง จาครองศาสตราจารย์ดร.เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต อาจารย์ที่ปรึกษาที่ให้คำแนะนำระหว่างการทำสารนิพนธ์ด้วยความเอาใจใส่อย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์จิราภรณ์ บุญส่งและอาจารย์ดร. กุศล อิศกุลย์ คณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการสอบสารนิพนธ์ รวมทั้งคณาจารย์ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสาทความรู้และให้ความช่วยเหลือผู้วิจัย ขอขอบพระคุณทุกท่านไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ดร.สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต นักวิชาการอาวุโส มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรบุญฤทธิ์ ควรหาเวชศิษฐ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ฤทธิชัย อ่อนมิ่ง ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและประเมินคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ขอขอบพระคุณ คุณสมรภักดิ์ สังข์เกษม ผู้อำนวยการศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด คุณทำนุ สิริสิงห์ ที่ปรึกษาสมาคมองค์กรพัฒนาเอกชนเพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก และอาจารย์สุทธิพงษ์ ศิริชัยวัฒนา อาจารย์ 2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดสุทธาราม ที่กรุณาให้คำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า คณาจารย์ นักเรียน โรงเรียนวัดสุทธาราม ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดียิ่งตลอดขั้นตอนการทดลองเสร็จสิ้น

ขอบคุณเพื่อนๆ น้องๆ ทุกคนที่มีส่วนในความสำเร็จของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ตลอดระยะเวลาที่ศึกษาวิจัย

กราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ผู้มีพระคุณอันประเสริฐยิ่ง ที่ให้ชีวิตและเติมเต็มโอกาสในการศึกษาจนถึงวันแห่งความสำเร็จนี้

วรรณ ศรีจันทร์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา.....	7
ความหมายของการวิจัยและพัฒนา.....	7
การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา.....	8
ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา.....	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์ทางการศึกษา.....	11
ความหมายของวิดิทัศน์.....	11
ประเภทของเทปวิดิทัศน์.....	12
รูปแบบรายการโทรทัศน์.....	15
การผลิตวิดิทัศน์ทางการศึกษา.....	17
การใช้เทปวิดิทัศน์เพื่อการศึกษา.....	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์ทางการศึกษา.....	28
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วยตนเอง.....	35
ความหมายของการการศึกษาด้วยตนเอง.....	35
จุดมุ่งหมายของการศึกษาด้วยตนเอง.....	37
ลักษณะของการศึกษาด้วยตนเอง.....	37
ประเภทของการศึกษาด้วยตนเอง.....	37
ประโยชน์ของการจัดการศึกษาด้วยตนเอง.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วยตนเอง.....	39
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด.....	41
ความหมายของยาเสพติด.....	41
ผลกระทบของปัญหายาเสพติด.....	42
ประเภทของยาเสพติด.....	43

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
สาเหตุการติดยาเสพติด.....	44
การป้องกันยาเสพติด.....	45
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด.....	49
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา..	54
ความสำคัญ.....	54
คุณภาพของผู้เรียน.....	55
สาระการเรียนรู้.....	55
มาตรฐานการเรียนรู้.....	56
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการของวัยรุ่น.....	56
ความหมายของวัยรุ่น.....	56
สาเหตุที่ต้องศึกษาวัยรุ่น.....	57
การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของวัยรุ่น.....	57
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ.....	58
ความสำคัญของการหาประสิทธิภาพ.....	58
ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ.....	59
เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ.....	60
การยอมรับประสิทธิภาพ.....	61
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	63
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	64
วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
4 ผลการวิจัย.....	68
ผลการประเมินผลเรียนโทรทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญ.....	68
ผลการทดลองเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนโทรทัศน์.....	71

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	76
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	76
ความสำคัญของการวิจัย.....	76
ขอบเขตของการวิจัย.....	76
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	77
การดำเนินการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์.....	77
สรุปผลการวิจัย.....	78
อภิปรายผลการวิจัย.....	78
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	79
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย.....	80
 บรรณานุกรม.....	 81
 ภาคผนวก.....	 92
 ประวัติย่อผู้วิจัย.....	 110

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ปัจจุบันยาเสพติดในประเทศไทยทวีความรุนแรงและมีแนวโน้มที่จะขยายตัวเพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งในรูปแบบความรุนแรงของฤทธิ์ยาและจำนวนผู้ติดยาเสพติด การแพร่ระบาดของยาเสพติดเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศ การพัฒนาบุคลากรและคุณภาพชีวิตของประชาชนเป็นอย่างยิ่ง

ปรากฏการณ์การแพร่ระบาดของยาเสพติดได้แพร่ไปสู่ประชากรวัยรุ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน นักศึกษาในหลายๆ ประเทศรวมทั้งประเทศไทย ซึ่งมีการแพร่ระบาดของยาเสพติดชนิดต่างๆ ส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่เยาวชนในหลายด้าน ทั้งร่างกายและจิตใจ เกิดผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคมและการปกครอง เกิดผลเสียต่อสุขภาพอนามัย ค่านิยมและจริยธรรมของนักเรียน นักศึกษาซึ่งเป็นทรัพยากรอันมีค่าและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ (จงรัก อินทรเสวก. 2546: 2) ปี 2547 รัฐบาลได้ดำเนินการเฝ้าระวังปัญหายาเสพติดไม่ให้กลับมาสู่สังคมไทยอย่างต่อเนื่องและในโครงการวิจัยเพื่อประมาณการจำนวนเยาวชนทั่วประเทศที่เกี่ยวข้อง/ใช้สารเสพติด ครอบคลุมเยาวชนอายุ 11-26 ปี ทั้งผู้ที่เรียนและไม่ได้เรียน จากกลุ่มตัวอย่าง 16,722 คน สรุปผลประมาณการจำนวนผู้ใช้สารเสพติดทุกชนิดตลอดประสบการณ์ชีวิต (โดยไม่นับเหล้าและบุหรี่ เบียร์ ไวน์) ในกลุ่มเยาวชนทั่วประเทศพบว่ากลุ่มที่เรียนมีจำนวนผู้ใช้สารเสพติด 466,184 คน ส่วนในกลุ่มที่ไม่ได้เรียนมีจำนวนผู้ใช้สารเสพติด 1,337,596 คน (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด(ปปส.) (2547: 12-14) และเมื่อคิดเป็นอัตราความชุกของนักเรียนนักศึกษาที่เคยใช้สารเสพติดในชีวิตต่อประชากรนักเรียนนักศึกษาทั้งหมดในพื้นที่พบว่าอัตราผู้ที่เคยใช้สารเสพติดในชีวิตสูงสุดอยู่ในกรุงเทพมหานคร (ร้อยละ 9.2) (นภดล กรรณิกา. 2545: 32)

สำนักงาน ปปส. (2544: 11-12) ได้จัดทำข้อมูลผู้เข้ารับการบำบัดและรักษาได้เก็บรวบรวมสถิตินักเรียนนักศึกษาที่สมัครใจตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 จนถึง พ.ศ. 2543 พบว่าในช่วงระยะเวลา 9 ปีที่ผ่านมา จำนวนนักเรียนนักศึกษาที่เข้ารับการบำบัดมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2535 มีจำนวน 1,399 คน และเพิ่มขึ้นโดยเฉลี่ยปีละประมาณ 1,000 คน โดยเพิ่มขึ้นสูงสุดในปี พ.ศ. 2541 จำนวน 9,193 คน และลดลงเหลือ 7,469 คน ในปี พ.ศ. 2543 นักเรียนนักศึกษาที่เข้ารับการบำบัดรักษาส่วนใหญ่เป็นนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา และพบว่ามีอายุระหว่าง 15 -19 ปี จากการศึกษาสาเหตุของการติดยาเสพติดของนักเรียนที่เข้ารับการบำบัดรักษา

ตลอดช่วงเวลา 9 ปี นับตั้งแต่ปี 2535-2543 สาเหตุของการติดยาเสพติดคล้ายคลึงกันคืออยากทดลองใช้เอง เพื่อนชวน มีเรื่องไม่สบายใจและเพื่อความสนุกสนาน

ปัญหายาเสพติดในกรุงเทพมหานครเป็นปัญหาระดับชาติที่มีลักษณะซับซ้อน รุนแรง ทำให้การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ในกรุงเทพมหานคร มีความยุ่งยากและซับซ้อนกว่าพื้นที่อื่นๆ ของประเทศ แผนการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร จึงกำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ 1) เพื่อเสริมสร้างให้คน ครอบครัว ชุมชนและทุกภาคส่วนในสังคมมีความเข้มแข็งและรวมพลังในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดทุกขั้นตอน 2) เพื่อหยุดยั้งการขยายตัวและลดระดับความรุนแรงของปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติดในพื้นที่กรุงเทพมหานครให้น้อยลงจนหมดไปในที่สุด 3) เพื่อลดปริมาณความต้องการยาเสพติดในประชาชนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาทุกสังกัดในกรุงเทพมหานคร รวม 1,065 แห่ง เพื่อหยุดยั้งการแพร่ระบาดให้ได้ในปี 2549 ขณะเดียวกันมุ่งลดอัตราการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดในกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียน นักศึกษา ครอบครองป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประชาชนทุกกลุ่ม โดยเน้นการหยุดยั้งเยาวชนอายุ 12-25 ปี ไม่ให้เข้าไปติดยาเสพติด ซึ่งรัฐบาลมีเจตนารมณ์ที่แน่วแน่ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยกำหนดเป็นนโยบายสำคัญที่จะต้องเร่งรัดดำเนินการให้บรรลุผลสำเร็จโดยเร็ว (ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร. 2546: 8)

ยุทธศาสตร์การแก้ปัญหายาเสพติดเป็นยุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ให้ความสำคัญกับปัญหายาเสพติดโดยบรรจุไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคน (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2544: 26) แนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกรุงเทพมหานครให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการ เพื่อเอาชนะยาเสพติด พ.ศ.2544-2545 และแผนแม่บทการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงกำหนดแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกรุงเทพมหานครในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยปลูกฝังจิตสำนึกและสร้างภูมิคุ้มกันแก่นักเรียนนักศึกษาที่ไม่เสพยาเสพติดและเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยง สร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดและระบบการเฝ้าระวังแก่นักเรียนนักศึกษาที่ไม่มีการติดยาเสพติด โดยเสริมสร้างกระบวนการเรียนการสอนให้เกิดการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผล ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนเลือกได้ และการดูแลพฤติกรรมและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิด โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงเพื่อหาทางป้องกันปัญหาได้ทันการณ์ (ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2546: 22-24)

แนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา จึงมีนโยบายเร่งรัดการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาเป็นการเร่งด่วน โดยมีวัตถุประสงค์ดำเนินงานมุ่งควบคุมการขยายตัวของปัญหาการใช้ยาบ้าใน

สถานศึกษาด้วยการเร่งรัดการป้องกันและปราบปรามการแพร่กระจายของยาบ้าในสถานศึกษา เร่งรัดการแก้ไขปัญหานักเรียนกลุ่มติดยาบ้าและกลุ่มเสี่ยงที่เริ่มมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน รณรงค์ สร้างกระแสต่อต้านการกระทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติด สร้างความตระหนักในปัญหา ยาเสพติด และแสวงหาความร่วมมือในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยการให้ความรู้ความเข้าใจในโทษพิษภัยและโทษทางกฎหมาย ตลอดจนให้การศึกษาเกี่ยวกับขบวนการค้ายาเสพติด และแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้แก่ นักเรียน ครู-อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษา พัฒนาบุคลากรแกนนำ เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยครู-อาจารย์ ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้นำนักเรียน นักศึกษาจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ (สำนักงาน ป.ป.ส. 2544: 9)

หลักการในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กลุ่มนักเรียนที่ไม่มีประสบการณ์ในการใช้ยาเสพติดเป็นการดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในระยะยาว โดยมีมาตรการดำเนินงานให้การศึกษา เพื่อการป้องกันยาเสพติดมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ความรู้ปรับเปลี่ยนเจตคติและการปฏิบัติตนของนักเรียนเกี่ยวกับยาเสพติด โดยกำหนดเนื้อหาความรู้ เรื่องการป้องกันยาเสพติดในหลักสูตร เพื่อให้มีการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นที่กำหนดหลักสูตรไว้ ในระดับประถมศึกษาจะมีเนื้อหาอยู่ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ส่วนในระดับมัธยมศึกษาจะมีเนื้อหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดในวิชาสุขศึกษาและพลานามัย การแก้ปัญหา ยาเสพติดที่นับวันจะเพิ่มปัญหาความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ นั้น สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่สำคัญแห่งหนึ่งที่จะมีส่วนร่วมในการเพิ่มพูนให้เยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจและเป็นสถาบันที่จะช่วยกล่อมเกลापพฤติกรรม เจตคติ ให้แก่เยาวชนทั้งในด้านการศึกษา ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม โดยอาศัยสื่อการเรียนการสอนมาช่วยในการสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่พึงประสงค์และสร้างภูมิคุ้มกัน ไม่ให้เด็กเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ซึ่งจะเป็นการแก้ปัญหาได้ดีกว่าการปราบปรามและการรักษาผู้ติดยาเสพติดแล้ว (สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. 2546: 27)

สื่อการสอนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อผู้สอนได้นำไปใช้อย่างเหมาะสมและถูกวิธี ดังนั้นก่อนที่จะนำสื่อแต่ละอย่างไปใช้ ผู้สอนจึงควรจะได้ศึกษาถึงลักษณะและคุณสมบัติของสื่อการสอนข้อดี ข้อจำกัดอันเกี่ยวเนื่องกับตัวสื่อและการใช้สื่อแต่ละอย่างตลอดจนการผลิตและการใช้สื่อให้เหมาะสมกับสภาพการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การจัดกิจกรรมการสอนบรรลุตามจุดหมาย และวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (กิดานันท์ มลิทอง. 2531: 82)

วีดิทัศน์เป็นสื่อการสอนอีกชนิดหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและไม่ด้อยไปกว่าสื่อการสอนชนิดอื่น มีจุดเด่นที่ให้คุณค่าในการเรียนการสอน การศึกษาและการฝึกอบรม เพราะสามารถทำให้ผู้เรียนได้รับทั้งภาพและเสียงไปพร้อมๆ กัน อีกทั้งยังเสนอสีสันตัวอักษรประกอบเทคนิคการถ่ายทำและการตัดต่อที่ช่วยดึงดูดความสนใจได้ดีเป็นพิเศษ ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในบทเรียนต่างๆ ได้ง่ายและรวดเร็ว ทั้งยังช่วยให้ครูดำเนินการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกัน มี

มาตรฐานเดียวกันและประหยัดเวลาในการเตรียมการสอน ทำให้การสอนเรื่องนั้นบรรลุวัตถุประสงค์เดียวกันด้วยวิธีการเดียวกัน ตลอดจนช่วยให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ขจีรัตน์ ปิยะกุล ;นิพนธ์ ศุภศรี ; และไพโรจน์ ตีรณธนากุล. 2528: 1-3 ; สุรัชย์ ศึกษบัณฑิต. 2528: 49) อีกทั้งเป็นสื่อที่เหมาะสมทั้งคุณภาพและคุณลักษณะที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น (โฆษิต อักษรชาติ. 2529: 16) นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว รายการวิทยุทัศน์ยังเป็ นสื่อที่ให้ผลทางด้านการรับรู้สูงมากด้วยเหตุผลที่ว่า การรับรู้ของมนุษย์เกิดจากการเห็น 75% การได้ ยิน 13% การสัมผัสถูกต้อง 6% และการดมกลิ่น 3% (Dale. 1956: 230)

อย่างไรก็ตามผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันที่ความสามารถ ความสนใจทำให้เกิด การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นไม่เหมือนกัน การรับรู้จากการสอนได้ไม่เท่ากันเทียมกัน ฉะนั้นการจัด การศึกษาจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลผู้เรียน จะได้มีอิสระใน การแสวงหาความรู้ตามความสามารถและความสนใจสนองความต้องการของแต่ละบุคคลได้ (เสาวณีย์ ศึกษบัณฑิต. 2528: 3) และเนื่องจากความสามารถของผู้เรียนแต่ละคนไม่เท่ากัน การ ใช้สื่อวิทยุทัศน์สำหรับเรียนด้วยตนเองเป็นการเรียนที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลได้ดี จึง เป็นเครื่องมือที่สามารถจะสอนได้เหมือนกับการสอนจากครูโดยตรง (พินิต วัฒน. 2520: 11) สื่อ การเรียนรู้ในรูปแบบที่เป็นสื่อผสม ยังมีลักษณะที่สามารถโต้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน ช่วยให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปตามขั้นตอน และสามารถเข้ากับสื่อนี้ผู้เรียนที่มีพื้นฐานความรู้ แตกต่างกันได้ ผู้เรียนสามารถกำหนดลำดับการเรียนรู้และเวลาในการเรียนรู้เอง สามารถ เลือกเนื้อหาการเรียนรู้หรือข้ามเนื้อหาบางเนื้อหาที่เรียนรู้ไปแล้วได้ (สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. 2539: 8-10)

เด็กและเยาวชนก็สามารถเรียนรู้หลายๆ อย่างจากวิทยุทัศน์และจากการที่เด็กเรียนรู้ เรื่องราวต่างๆ จากวิทยุทัศน์ย่อมมีผลสะท้อนในการที่จะแสดงออกของพฤติกรรมของเด็กในอนาคต ด้วย ซึ่งจุดเด่นของวิทยุทัศน์มีคุณสมบัติหลายประการทำให้วิทยุทัศน์การศึกษามีประสิทธิผลในแง่ ของการเรียนรู้และปริมาณของผู้เรียน สามารถใช้กับทุกระดับชั้น (วสันต์ อติศัพท์. 2528: 13) ประเด็นที่สำคัญก็คือเยาวชนจะรับเอาเจตคติและรูปแบบความประพฤติใหม่ๆ ที่ได้เห็นจากทาง รายการวิทยุทัศน์เข้าไปเลียนแบบพฤติกรรมนั้น เพราะเขายังไม่สามารถแบ่งแยกได้ว่าพฤติกรรม ใดที่ควรจะสังเกตและเลียนแบบได้ หรือพฤติกรรมใดไม่ควรเลียนแบบ (Bandura. 1977: 39-40) เดล (Dale. 1969: 29) ได้กล่าวสรุปถึงประโยชน์ของเทปโทรทัศน์ว่าเราไม่สามารถหาครูที่มี ความรู้ความสามารถในการสอนที่ดีมาสอนนักเรียนได้ทุกห้องเรียนในเวลาเดียวกันได้แต่นักเรียน มีโอกาสได้เรียนรู้จากครูที่ดีเหมือนกัน คือเรียนรู้จากครูโทรทัศน์

ดังนั้นเพื่อเป็นการแก้ปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา โดยโรงเรียนวัดสุทธารามเป็น โรงเรียนแกนนำการป้องกันและแก้ปัญหาเสพติดในกลุ่มฝั่งธนบุรีได้ ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาบทเรียน โทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดไปดำเนินการทดลอง เพื่อศึกษาผลการใช้ บทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดและ

การปฏิบัติตนให้ห่างไกลยาเสพติดแก่เยาวชน โดยใช้สื่อเผยแพร่ความรู้ในกลุ่มโรงเรียนแกนนำสู่กลุ่มโรงเรียนอื่นๆ ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดที่ผ่านการหาประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ในเนื้อหาอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 100 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 85 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองหาประสิทธิภาพ

นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 48 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์

นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 27 คน จากการสุ่มอย่างง่าย

3. เนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดเนื้อหา เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ตามคู่มือและแผนการสอนการป้องกันยาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งเป็น 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด

เรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา

เรื่องที่ 3 กันไว้ไม่ต้องแก้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **บทเรียนโทรทัศน์** หมายถึง บทเรียนโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยผลิตขึ้น ประกอบด้วยเนื้อหาและแบบฝึกหัด ผู้เรียนสามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งบทเรียนได้บรรจุลงแผ่นซีดีรอม

2. **ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์** หมายถึง ร้อยละของนักเรียนที่มีผลการเรียนรู้จากบทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ตั้งแต่ร้อยละ 80 ขึ้นไป

3. **การป้องกันยาเสพติด** หมายถึง การให้การศึกษา ข่าวดสาร ความรู้และข้อมูลในเรื่องคุณภาพชีวิต ยาและยาเสพติด ตลอดจนการป้องกันตนเอง ครอบครัว ชุมชน ให้รอดพ้นจากยาเสพติดด้วยวิธีการต่างๆ ไปสู่กลุ่มเป้าหมาย เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันให้สามารถอยู่ท่ามกลางยาเสพติดได้ โดยไม่พึ่งยาเสพติด (สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. 2536: 5)

4. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้** หมายถึง ผลการเรียนรู้ด้านความรู้ ความเข้าใจ จากการเรียนด้วยบทเรียนโทรทัศน์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ซึ่งวัดได้จากคะแนนในการทำแบบทดสอบที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

5. **ประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์** หมายถึง ผลที่ได้จากการเรียนด้วยบทเรียนโทรทัศน์ โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน 90/90

90 ตัวแรก (E_1) หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทั้งหมดที่ได้จากการทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนด้วยบทเรียนโทรทัศน์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90

90 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง ค่าคะแนนเฉลี่ยที่ผู้เรียนทั้งหมดที่ได้จากการทำแบบทดสอบภายหลังเรียนด้วยบทเรียนโทรทัศน์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 90

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิทัศน์ทางการศึกษา
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้อยตนเอง
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของวัยรุ่น
6. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
7. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา

ความหมายของการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยและพัฒนาเป็นยุทธวิธีในการพัฒนาผลผลิตหรือสื่อทางการศึกษาที่ได้มีการประเมินและทดสอบประสิทธิภาพแล้ว เป็นยุทธวิธีที่จะสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาอย่างมีเหตุผล โดยทำการพัฒนาผลผลิตตามขั้นตอนกระบวนการของวัฏจักรการวิจัยและพัฒนา (R & D cycle) ซึ่งได้แก่ การศึกษาค้นคว้าผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลผลิตที่จะพัฒนาแล้วทำการเก็บข้อมูลต่างๆ ที่ได้จากการทดลอง นำไปทำการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดคาดเคลื่อนต่างๆ แล้วทำการทดลองซ้ำตามขั้นตอนของวัฏจักรการวิจัยและพัฒนา จนกระทั่งผลการทดลองแสดงให้เห็นว่าผลผลิตนั้นบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ หรือบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาสามารถที่จะค้นพบความรู้ใหม่ ๆ เกิดขึ้น

บอร์ก และกอลล์ (Borg and Gall. 1989: 782) ได้กล่าวถึงหลักการวิจัยและพัฒนาการศึกษาไว้ดังนี้

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา (Educational Research and Development R&D) เป็นการพัฒนาการศึกษาโดยพื้นฐานของการวิจัย (Research Based Education Development) เป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสำคัญที่นิยมใช้ในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา โดยเน้นหลักเหตุผลและตรรกวิทยาเป็นเป้าหมายคือใช้เป็นกระบวนการในการพัฒนา และประเมินผลผลิตทางการศึกษา อันหมายรวมถึงหนังสือ วัสดุ ครุภัณฑ์ทางการศึกษาและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หรือแม้แต่วิธีการสอน การจัดโปรแกรมทางการศึกษา จุดเน้นหลักของการวิจัย

และพัฒนาในยุคปัจจุบันมักจะถูกจัดให้อยู่ในระดับต้น ๆ ของโปรแกรมการพัฒนาต่าง ๆ เสมอ ซึ่งโปรแกรมต่าง ๆ เหล่านี้ จัดได้ว่าเป็นระบบการเรียนรู้ที่ซับซ้อนและจะต้องจัดเตรียมทำวัสดุ อุปกรณ์ และบุคลากรเฉพาะด้านที่เหมาะสม

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาแตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษา 2 ประการ คือ

1. เป้าหมาย การวิจัยทางการศึกษามุ่งค้นคว้าหาความรู้ใหม่โดยการวิจัยพื้นฐาน หรือ มุ่งหาคำตอบเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ด้วยการวิจัยประยุกต์ แต่การวิจัยและการพัฒนาทางการศึกษามุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพผลผลิตทางการศึกษา แม้ว่าการวิจัยประยุกต์ทางการศึกษาหลายโครงการมีการพัฒนาผลผลิตทางการศึกษา เช่น การวิจัยเปรียบเทียบประสิทธิภาพทางการสอนหรืออุปกรณ์การสอน ผู้วิจัยอาจพัฒนาสื่อหรือผลผลิตทางการศึกษาสำหรับการสอน แต่ละแบบ แต่ละผลผลิตเหล่านี้ พัฒนาขึ้นเพื่อใช้สำหรับการทดสอบสมมติฐานของการวิจัยแต่ละครั้งเท่านั้น ไม่ได้พัฒนาไปสู่การใช้สำหรับโรงเรียนทั่วไป

2. การนำไปใช้ การวิจัยทางการศึกษามีช่องว่างระหว่างผลการวิจัย และการนำไปใช้จริง กล่าวคือผลการวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากไม่ได้นำมาใช้ นักวิจัยจึงหาทางลดช่องว่างดังกล่าว ด้วยวิธีการที่เรียกว่า “การวิจัยและพัฒนา”

อย่างไรก็ตาม การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษามีใช้สิ่งที่ทดแทนการวิจัยทางการศึกษา แต่เป็นเทคนิควิธีที่จะเพิ่มศักยภาพของการวิจัยทางการศึกษาให้มีผลต่อการจัดการทางการศึกษา คือเป็นตัวเชื่อมเพื่อแปลงไปสู่ผลผลิตทางการศึกษาที่ใช้ประโยชน์ได้จริงในสถานศึกษาทั่วไป ดังนั้นการใช้กลยุทธ์การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษาเพื่อปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาการศึกษา จึงเป็นการใช้ผลจากการวิจัยทางการศึกษาให้เป็นประโยชน์มากขึ้น

ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา

บอร์ก และกอลล์ (Borg and Gall. 1989: 784-785) ได้กล่าวถึงขั้นตอนสำคัญของการวิจัยและพัฒนาสื่อมี 10 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 การวิจัยและพัฒนา

1. กำหนดผลผลิตทางการศึกษา เกณฑ์ในการเลือกกำหนดผลผลิตทางการศึกษาที่จะวิจัยและพัฒนา มี 4 ข้อ คือ

1.1 ตรงกับความต้องการอันจำเป็นหรือไม่

1.2 ความก้าวหน้าทางวิชาการมีความพอเพียงในการที่จะพัฒนาผลผลิตที่กำหนดหรือไม่

1.3 บุคลากรที่มีอยู่มีทักษะความรู้และประสบการณ์ที่จำเป็นต่อการวิจัยและพัฒนาหรือไม่

1.4 ผลผลิตนั้นจะพัฒนาขึ้นในเวลาอันสมควรได้

2. รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นขั้นของการศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยการสังเกตภาคสนาม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการใช้ผลผลิตการศึกษาที่กำหนด ถ้ามีความจำเป็น ผู้ทำการวิจัยและพัฒนาอาจต้องทำการศึกษาวิจัยขนาดเล็กเพื่อหาคำตอบ ซึ่งงานวิจัยและทฤษฎีที่มีอยู่ไม่สามารถตอบได้ก่อนที่จะเริ่มทำการพัฒนาต่อไป

ขั้นที่ 2 การวางแผนการวิจัยและพัฒนา

ในการวางแผนการวิจัยและพัฒนาจะประกอบด้วย

1. กำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิต
2. ประมาณค่าใช้จ่าย กำลังคนและระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อศึกษาความเป็นไปได้
3. พิจารณาผลสืบเนื่องจากผลผลิต

ขั้นที่ 3 พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลผลิต

ในขั้นนี้เป็นขั้นการออกแบบและจัดทำผลผลิตการศึกษาที่วางไว้ เช่น ถ้าเป็นโครงการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น ก็จะต้องออกแบบหลักสูตร เตรียมวัสดุหลักสูตร คู่มือผู้ฝึก อบรมเอกสารในการฝึกอบรมและเครื่องมือการประเมินผล

ขั้นที่ 4 ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 1

โดยนำผลผลิตที่ออกแบบและจัดเตรียมไว้ในขั้นที่ 4 ไปทดลองใช้ เพื่อทดสอบคุณภาพขั้นต้นของผลผลิตในโรงเรียนจำนวน 1-3 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเล็ก 6-12 คน ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 1

นำข้อมูลและผลจากการทดลองใช้จากขั้นที่ 5 มาพิจารณาปรับปรุง

ขั้นที่ 6 ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 2

ขั้นนี้นำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลอง เพื่อทดสอบคุณภาพผลผลิตตามวัตถุประสงค์โรงเรียนจำนวน 5-15 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30-100 คน ประเมินผลในเชิงปริมาณในลักษณะ Pre-test กับ Post-test นำผลไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของการใช้ผลผลิตอาจมีกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองถ้าจำเป็น

ขั้นที่ 7 ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 2

นำข้อมูลและผลจากการทดลองใช้จากขั้นที่ 7 มาพิจารณาปรับปรุง

ขั้นที่ 8 ทดลองหรือทดสอบผลผลิตครั้งที่ 3

ขั้นนี้นำผลผลิตที่ปรับปรุงไปทดลอง เพื่อทดสอบคุณภาพของผลผลิต โดยใช้ตามลำพังในโรงเรียน 10-30 โรงเรียน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 40-200 คน ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถามการสังเกตและการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

ขั้นที่ 9 ปรับปรุงผลผลิตครั้งที่ 3

นำข้อมูลและผลการทดลองขั้นที่ 8 มาพิจารณาปรับปรุง เพื่อผลิตและเผยแพร่ต่อไป

ขั้นที่10 เผยแพร่

เสนอรายงานเกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาผลผลิตในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการหรือวิชาชีพ ส่งไปลงเผยแพร่ในวารสารทางวิชาการและติดต่อกับหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อจัดทำผลผลิตทางการศึกษา เผยแพร่ไปใช้ในโรงเรียนต่างๆ

เมเยอร์ (Mayer. 1984: 305-344) ได้อธิบายขั้นตอนสำคัญของการวิจัยและพัฒนาชุดฝึกไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การพิจารณาจากกลุ่มเพื่อน (Judgement by Peer) โดยให้ศึกษาชุดฝึกทีละชุด หลังการศึกษาผู้พัฒนาชุดฝึกจะสอบถามความคิดเห็นทั่วไปเกี่ยวกับชุดฝึก จากนั้นจึงร่วมกันพิจารณาหาข้อบกพร่องเป็นรายหน้า และหลังจากนั้นให้ศึกษาชุดฝึกตอบแบบสอบถาม แบบประมาณค่า และแบบปลายเปิด เพื่อนำไปวิเคราะห์หาข้อบกพร่องต่อไป

2. ทดลองกับกลุ่มเล็ก (Trial with Small Group) จากอาสาสมัคร 3-5 คน มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างเรียน หลังศึกษาผู้ศึกษาชุดฝึกจะร่วมกันอภิปรายชี้แจงพฤติกรรมของผู้เรียนในระหว่างเรียน หลังศึกษาเสร็จผู้ศึกษาชุดฝึกจะร่วมกันอภิปรายชี้แจงถึงข้อบกพร่องของชุดฝึก เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป

3. ทดลองกับชั้นที่เป็นตัวแทน (Trial with Representation Class or Classes) ดำเนินการคล้ายขั้นตอนที่ 2 คือ ให้มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เนื่องจากการทดลองใช้สื่อในขั้นตอนนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวนมากไม่สะดวกในการสัมภาษณ์หรืออภิปรายแบบเดิม ข้อมูลที่ได้จากการทดลองก่อนเรียนและหลังเรียนและจากแบบสอบถาม จะได้รับการวิเคราะห์เพื่อหาข้อบกพร่องของสื่อที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขต่อไป

เอสพิชและวิลเลียมส์ (Espich and Williams. 1976 :75-79) ได้อธิบายถึงการทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไขสื่อการสอน และบทเรียนสำเร็จรูปไว้ 3 ขั้นตอนดังนี้

1. การทดสอบทีละคน (One to One Testing) จากกลุ่มตัวอย่างที่มีผลการเรียนระดับต่ำกว่าปานกลางเล็กน้อย จำนวน 2-3 คน เพื่อให้ศึกษาสื่อที่พัฒนาขึ้น และหลังจากการศึกษาผู้พัฒนาจะสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อบกพร่องของสื่อจากกลุ่มตัวอย่างนั้น

2. ทดลองกับกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) ใช้กลุ่มตัวอย่าง 5-8 คน ดำเนินการคล้ายขั้นตอนที่ 1 แต่ให้กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนด้วย เพื่อนำผลไปวิเคราะห์ทดสอบประสิทธิภาพของสื่อ โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 โดย 90 ตัวแรกหมายถึง คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 90 ขึ้นไป ส่วน 90 ตัวหลัง หมายถึง ผู้เรียนร้อยละ 90 ของผู้เรียนทั้งหมดสามารถทำข้อสอบข้อหนึ่งๆ ได้ถูกต้องหากผลการวิเคราะห์เป็นไปตามเกณฑ์ดังกล่าวก็ปรับปรุงแก้ไขเฉพาะส่วนที่บกพร่องเพื่อนำไปทดลองใช้ในตอนที่ 3 ต่อไป

3. การทดสอบภาคสนาม (Field Testing) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชากรเป้าหมายจริง โดยผู้พัฒนาสื่อจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการทดลองด้วย แต่จะอาศัยครูผู้สอนดำเนินการแทน โดยใช้วิธีการเช่นเดียวกับตอนที่ 2

เชียร์ศรี วิวิธสิริ (2530: 76-78) กล่าวถึงกระบวนการผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการเรียนการสอนได้นั้น ควรมีขั้นตอนดังนี้

1. วางแผนพิจารณากำหนดสื่อ
2. รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น สำนวณสภาพปัญหาในการเรียนการสอน
3. วิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อนำผลไปใช้
4. ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเนื้อหา
5. ดำเนินการพัฒนาสื่อ
6. นำไปทดลองเพื่อหาประสิทธิภาพ
 - 6.1 ทดลองรายบุคคล เพื่อนำผลมาปรับปรุง
 - 6.2 ทดลองกลุ่มย่อย เป็นการนำผลการปรับปรุงจากการทดลองรายบุคคลมาทดลองกับกลุ่มย่อย เพื่อนำผลมาปรับปรุงแก้ไข
 - 6.3 ทดลองกลุ่มใหญ่ เป็นการนำผลการปรับปรุงจากการทดลองกลุ่มย่อยมาทดลองกับกลุ่มใหญ่ เป็นการทดลองขั้นสุดท้าย
 - 6.4 ประเมินผลสื่อ หลังจากนำสื่อที่ผ่านการหาประสิทธิภาพแล้วไปทดลองใช้ให้ทำการประเมินผลจากผู้ที่ได้รับการทดลองใช้ โดยอาจใช้วิธีการทดสอบ สัมภาษณ์ สังเกต
 - 6.5 ทำการปรับปรุง แก้ไขส่วนที่บกพร่อง หลังจากที่ได้ผ่านการประเมินมาแล้ว
 - 6.6 นำไปใช้จริงหลังจากที่ปรับปรุงแก้ไขจนได้ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วสามารถนำไปใช้จริงได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์ทางการศึกษา

ความหมายของวิดิทัศน์

คำว่า “วิดิทัศน์” เป็นศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน (2538: 374) หมายถึง แถบเคลือบสารแม่เหล็ก ที่ใช้บันทึกสัญญาณภาพและเสียง และนอกจากนี้ยังมีความหมายอื่นที่ใกล้เคียงกันอีกหลายความหมายดังนี้

บุญเที่ยง จุ้ยเจริญ (2534: 180) กล่าวว่า วิดิทัศน์หรือแถบวิดิทัศน์ หมายถึง วัสดุที่บันทึกหรือเก็บสัญญาณภาพ หรือข้อมูลที่ต้องการไว้ในรูปเส้นแรงแม่เหล็กมีลักษณะคล้ายกับแถบบันทึกเสียง เนื้อแถบวิดิทัศน์ทำด้วยสาร Polyester บางแต่เหนียวแข็งแรงไม่ยืด ด้านล่างฉาบด้วยสาร Antristaic Carbon เพื่อป้องกันไฟฟ้าสถิตที่จะเกิดขึ้นบนเนื้อแถบวิดิทัศน์ เช่น เพอร์สออกไซด์ โครเมียมออกไซด์ เหล็ก-ออกไซด์ (Metal Oxide) เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่เป็นสัญญาณแม่เหล็กไฟฟ้าที่ได้รับจากหัวแม่เหล็กด้านบนนี้ จะถูกบรรจุไว้ในล้อหรือในตลับอีกทอดหนึ่ง

สมบูรณ์ สงวนญาติ (2534: 233) ให้คำจำกัดความของวีดิทัศน์ว่า หมายถึงสามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวไว้ลงในเส้นบันทึกภาพในรูปของสนามแม่เหล็ก โดยใช้กล้องถ่ายภาพโทรทัศน์เปลี่ยนภาพเป็นสัญญาณทางไฟฟ้า แล้วนำสัญญาณทางไฟฟ้ามาบันทึกไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทป โดยใช้เครื่องบันทึกภาพ (video tape recorder) เมื่อต้องการจะดูภาพ เครื่องเทปบันทึกภาพจะสามารถนำเอาภาพที่เก็บไว้ในรูปของสนามแม่เหล็กบนเส้นเทปเปลี่ยนกลับมาเป็นสัญญาณทางไฟฟ้าส่งต่อไปยังเครื่องรับโทรทัศน์หรือมอนิเตอร์ จะเกิดภาพเคลื่อนไหวปรากฏบนจอเครื่องรับได้เป็นภาพเคลื่อนไหว มีสีสวยสดงดงามเหมือนจริงตามธรรมชาติ

จิตรา วงศ์ทรัพย์สกุล (2536: 6) สรุปไว้ว่า เทปโทรทัศน์หมายถึงแถบบันทึกภาพและเสียงที่ผลิตขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์ที่ใช้ในการบันทึกภาพและเสียงสำหรับการนำเสนอ เพื่อการบันเทิงข่าวสารหรือการศึกษาหาความรู้ โดยมีส่วนประกอบที่สำคัญคือเครื่องเล่นเทปโทรทัศน์และเครื่องรับโทรทัศน์

กิตานันท์ มลิทอง (2540: 161-162) กล่าวว่า วีดิทัศน์เป็นวัสดุที่สามารถใช้บันทึกภาพและเสียงไว้ได้พร้อมกัน ในแถบเทปในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าและยังสามารถลบแล้วบันทึกใหม่ได้เช่นเดียวกับเทปบันทึกเสียง

จากความหมายดังกล่าวสรุปได้ว่า วีดิทัศน์หมายถึงวัสดุที่ทำการบันทึกสัญญาณภาพและสัญญาณเสียงได้พร้อมกันในรูปของคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สามารถลบและทำการบันทึกใหม่ได้ให้ภาพคมชัดเหมือนจริงและมีสีเหมือนจริงตามธรรมชาติ

ประเภทของเทปวีดิทัศน์

ประเภทของเทปวีดิทัศน์ได้แบ่งตามลักษณะต่างๆ ไว้ เพื่อสะดวกในการแยกประเภทให้ชัดเจนยิ่งขึ้น สามารถนำไปใช้งานได้อย่างเหมาะสมกับคุณภาพและประสิทธิภาพ มีผู้อธิบายไว้ดังนี้คือ

วสันต์ อดิศักดิ์ (2528: 5-6) ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง และอนันต์ธนา อังกินันท์ (2535: 140-141) ได้แบ่งประเภทของรายการโทรทัศน์ไว้ดังนี้

1. รายการโทรทัศน์เพื่อการค้า (Commercial television) เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีจุดมุ่งหมายทางธุรกิจ
2. รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (Educational television) เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีจุดมุ่งหมาย โดยให้ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชนในด้านต่างๆ เช่น ข่าวสาร ศิลปะ วัฒนธรรม สังคมวิทยา กฎหมาย อาชีพ โดยไม่จำกัดผู้ชมและไม่คำนึงถึงอายุ เพศ วัย ระดับความรู้หรือเจาะจงเฉพาะกลุ่ม

3. รายการโทรทัศน์เพื่อการเรียนการสอน (Instructional television) เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนการสอนในห้องเรียนโดยตรงตามหลักสูตรให้กับผู้ชมรายการเฉพาะกลุ่มหรือระดับใดระดับหนึ่ง โดยเฉพาะทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน

บุญเที่ยง จุ้ยเจริญ (2534: 180-186) มีการแบ่งประเภทของวีดิทัศน์ไว้ 6 ประเภท ดังนี้

1. แบ่งตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน
 - 1.1 ใช้ส่งออกอากาศ (Broadcast) ซึ่งเป็นเทปวีดิทัศน์ที่มีคุณภาพดี ชัดเจน มีรายละเอียดสูง เสียงดี แจ่มใสและราคาค่อนข้างแพง มักจะใช้แบบม้วนเปิด (open reel)
 - 1.2 ใช้ผลิตรายการสำหรับงานระดับอาชีพ (Professional) เป็นเทปวีดิทัศน์ที่มีคุณภาพใกล้เคียงหรือดีกว่าแบบที่ใช้ออกอากาศ ราคาค่อนข้างแพงเช่นเดียวกัน
 - 1.3 ใช้บันทึกต้นฉบับ (Master tape) เป็นเทปวีดิทัศน์ที่ใช้สำหรับบันทึกรายการต่างๆ เพื่อนำไปตัดต่ออีกทอดหนึ่ง จึงต้องใช้ชนิดที่มีความแข็งแรงและทนต่อแรงเสียดทานได้สูง มีรายละเอียดสูงมาก ชัดเจนมาก ไม่มีสัญญาณรบกวน
 - 1.4 ใช้บันทึกเหตุการณ์ทั่วไป (Home used) เช่น กิจกรรมต่างๆ ในชีวิตประจำวัน และงานที่ไม่ต้องการคุณภาพสูงมากนัก เป็นเทปที่มีคุณภาพปานกลางและราคาไม่แพงมากนักสามารถหาซื้อได้ตามท้องตลาดทั่วไป
2. แบ่งตามลักษณะของส่วนที่ใช้บรรจุเทปวีดิทัศน์ แยกได้ 3 ลักษณะ คือ
 - 2.1 แบบม้วนเปิด (Open reel or reel to reel) หน้าเทปวีดิทัศน์จะกว้าง 2 นิ้วและนิ้ว บรรจุในล้อโลหะคล้ายกับล้อบรรจุฟิล์มภาพยนตร์ ปัจจุบันมีใช้ตามสถานีโทรทัศน์เท่านั้น
 - 2.2 แบบกล่อง (Cartridge) หน้าเทปวีดิทัศน์กว้าง 1 นิ้ว ภายในกล่องจะมีวงล้อป้อนและรับเทปวีดิทัศน์ซ้อนกัน สามารถเล่นซ้ำกันไปมาได้ใช้สำหรับโฆษณา
 - 2.3 เทปตลับ (Cassette) เป็นตลับรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ภายในมีล้อป้อนและรับเทปวีดิทัศน์วางเรียงต่อกัน ขนาดความกว้างของเนื้อเทปวีดิทัศน์มีหลายแบบ
 - 2.3.1 ความกว้าง $\frac{3}{4}$ นิ้ว สามารถใช้กับเครื่องเล่น-บันทึกแบบกระเป๋าคือได้ เรียกว่า U-Matic
 - 2.3.2 ความกว้าง $\frac{1}{2}$ นิ้ว จะมีแบบย่อยๆ คือ แบบเบต้าแมกซ์ (Betamax) ของโซนี่ และแบบ VHS ของเจวีซี และแบบที่สามารถบันทึกได้ 2 ข้าง เรียกว่าแบบวีวีซี (VVC) ของฟิลิปส์
 - 2.3.3 ความกว้าง 8 มิลลิเมตร เป็นเทปวีดิทัศน์ขนาดเล็กเท่ากับม้วนเทปบันทึกเสียงให้ความคมชัดเกินกว่าเทปวีดิทัศน์ที่มีขนาดใหญ่
3. แบ่งตามชนิดของสารแม่เหล็กที่ใช้ฉาบบนเทปวีดิทัศน์ แบ่งได้ 3 ชนิด คือ
 - 3.1 สารเมทอล (Metal) เป็นสารที่สามารถรับอำนาจแม่เหล็กได้สูง มีคุณภาพดี
 - 3.2 สารแกมมาเฟอร์สออกไซด์

3.3 สารโคบอลต์ (Cobolt)

4. แบ่งตามความกว้างของเนื้อเทปวีดิทัศน์ มีขนาดดังนี้

4.1 ขนาด ¼ นิ้ว (6 มิลลิเมตร)

4.2 ขนาด 8 มิลลิเมตร

4.3 ขนาด ½ นิ้ว

4.4 ขนาด ¾ นิ้ว

4.5 ขนาด 1 นิ้ว

4.6 ขนาด 2 นิ้ว

5. แบ่งตามความยาวของเวลาในการเล่น-บันทึก อาจแบ่งได้ดังนี้คือ

5.1 เวลา 15 นาที ใช้ประกอบรายการสั้น ๆ

5.2 เวลา 30 นาที ใช้บันทึกรายการทั่ว ๆ ไป

5.3 เวลา 60 นาที ใช้บันทึกรายการทั่ว ๆ ไป

5.4 เวลา 120 นาที ใช้บันทึกรายการทั่ว ๆ ไป

5.5 เวลา 180 นาที ใช้บันทึกรายการทั่วไปที่มีความยาวมาก

6. แบ่งตามชนิดของเครื่องเล่น-บันทึกวีดิทัศน์ เครื่องเล่น-บันทึกวีดิทัศน์ ในปัจจุบันมีหลายบริษัทที่ทำออกมาต่างก็มีความแตกต่างกัน เพื่อให้มีประสิทธิภาพและความต้องการของการใช้งานในปัจจุบันมีการแบ่งออกเป็น 3 รูปแบบ คือ

6.1 แบบวีเอชเอส (VHS : Video Home System) เป็นแบบที่ใช้ตามบ้านและตามสถานศึกษาต่างๆ นิยมใช้ในประเทศไทย 90% ใช้กับวีดิทัศน์ ½ นิ้ว ลักษณะไม่สลับซับซ้อน ซ่อมแซมง่าย ประหยัดเวลา การรื้อเทปเป็นแบบ M-Load ซึ่งเป็นแบบที่มีความสึกหรอ เสียหาย น้อย การทำสำเนาจะสูญเสียความคมชัดลงจากต้นฉบับประมาณ 25%

6.2 แบบเบต้าแม็กซ์ (Beta-max) หรือนิยมเรียกสั้นๆ ว่า “เบต้า” เป็นที่นิยมน้อยกว่าแบบแรก แต่คุณภาพทัดเทียมกัน ให้ความละเอียดของภาพดีกว่า ขนาดหัวแม่เหล็กโตกว่า ลักษณะเครื่องมีความสลับซับซ้อน ซ่อมแซมยาก เมื่อทำการสำเนาจะสูญเสียความคมชัดไปจากต้นฉบับ 25% การรื้อเทปวีดิทัศน์มีลักษณะเป็นแบบ B-Load

6.3 แบบยูเมติก (U-matic) เป็นแบบที่ใช้ในการผลิตรายการการศึกษาและรายการสถานีโทรทัศน์ทั่วไป ใช้กับเทปวีดิทัศน์ขนาด ¾ นิ้ว มีคุณภาพดีกว่า 2 แบบแรก เป็นเครื่องเล่นระดับมืออาชีพ ทำสำเนาจะสูญเสียความคมชัดเพียง 10% ราคาค่อนข้างแพง น้ำหนักเบามาก การรื้อเทปวีดิทัศน์มีลักษณะแบบ U-Load

นอกจากนี้ยังมีแบบอื่นๆ เช่น 8 มิลลิเมตร ซึ่งมีเนื้อกว้าง 8 มิลลิเมตร สามารถเล่น-บันทึก และมีตัวกลิ้งติดเป็นชุดเดียวกัน ปัจจุบันมีผู้คิดค้นและพัฒนาวีดิทัศน์ระบบ VHS ให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ทั้งทางด้านภาพและเสียงเพื่อให้ทัดเทียมหรือดีกว่าระบบอื่น

บริษัท เจวีซี ก็ประสบความสำเร็จสามารถพัฒนา VHS ธรรมดาให้เป็นระบบ HQ VHS (High Quality Video Home System) และก้าวหน้าเป็นระบบ Super VHS (Super Video Home System) ซึ่งระบบนี้จะเน้นคุณภาพเป็นสำคัญและพอสรุปคุณภาพของระบบ Super VHS ได้ดังนี้

1. ความคมชัดของภาพและสีเส้นตามแนวนอนมากกว่า 400 เส้น มีความคมชัดจนรายละเอียดสูงและเป็นธรรมชาติที่สุด ให้ภาพที่เหนือกว่าระบบ 240 เส้น ของระบบ VHS ทั่วๆ ไป
2. การแยกสัญญาณภาพขาว-ดำและสีออกจากกัน ทำให้ลดการเหลื่อมล้ำของสีและลดอาการภาพเต้นและภาพเลื่อนขึ้นลง
3. อัตราส่วน S/N Ratio ที่สูงขึ้นในระบบนี้ช่วยลดสัญญาณรบกวน และทำให้แยกความแตกต่างระหว่างสีขาวกับดำนุ่มนวลขึ้น

เครื่องเล่น-บันทึกวีดิทัศน์ ระบบ Super VHS เล่นและบันทึกได้เฉพาะม้วนเทปวีดิทัศน์แบบ Super VHS เท่านั้น

ดังนั้นสรุปได้ว่าการแบ่งประเภทของเทปวีดิทัศน์ออกเป็นหลายประเภท เพื่อความสะดวกตรงตามวัตถุประสงค์ในการนำไปใช้งาน พอที่จะสรุปดังนี้

1. แบ่งตามคุณภาพของเทป
2. แบ่งตามความกว้างของม้วนเทป
3. แบ่งตามประเภทของเครื่องบันทึกเทป
4. แบ่งตามลักษณะของม้วนหรือกล่องเทป
5. แบ่งตามลักษณะของสารแม่เหล็กที่ฉาบ
6. แบ่งตามวัตถุประสงค์ในการใช้งาน
7. แบ่งตามเวลาที่ใช้ในการเล่น-บันทึกเทป

รูปแบบรายการโทรทัศน์

โทรทัศน์เป็นสื่อที่มีความสำคัญอยู่บนจอภาพที่ปรากฏอยู่บนจอโทรทัศน์ ควรจะต้องมีคุณภาพ น่าสนใจ น่าติดตามชม รูปแบบรายการโทรทัศน์เท่าที่ใช้กันเป็นพื้นฐานในการเขียนบททั่วไป ซึ่งสามารถนำมาผสมผสานใช้ในรายการ เพื่อการศึกษามี 12 รูปแบบ คือ

1. แบบพูดคนเดียวหรือพูดเดี่ยว (Monologue) เป็นรายการที่มีผู้มาปรากฏตัวพูดคุยกับผู้ชมเพียงคนเดียว ส่วนมากจะมีภาพประกอบเพื่อมิให้เห็นหน้าผู้พูดตลอดเวลา
2. แบบสนทนา (Dialogue) เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีผู้มาพูดคุยกันอย่างน้อย 2 คน โดยมีผู้ถามและผู้สนทนา แสดงความคิดเห็น ประเด็นที่น่าเสนอสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้
3. รูปแบบอภิปราย (Discussion) เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีผู้ดำเนินการอภิปรายหนึ่งคนเป็นผู้ป้อนประเด็นหรือคำถามให้ผู้ร่วมอภิปราย ประมาณ 2-4 คน โดยผู้อภิปรายแต่ละคนจะแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อประเด็นต่างๆ โดยอาจเสริมหรือแย้งคนที่พูดก่อนได้

4. รูปแบบสัมภาษณ์ (Interview) เป็นรายการโทรทัศน์ที่มีผู้สัมภาษณ์และผู้ให้สัมภาษณ์หรือวิทยากรมาสนทนากัน โดยผู้ดำเนินรายการสัมภาษณ์เกี่ยวกับเรื่องที่ต้องการให้ผู้ให้สัมภาษณ์เล่าหรืออธิบายให้ฟัง

5. รูปแบบเกมหรือการตอบปัญหา (Quiz programme) เป็นรายการโทรทัศน์ที่จัดให้มีการแข่งขันระหว่างคนหรือกลุ่มของผู้ที่มาร่วมรายการด้วยการเล่นเกมหรือตอบปัญหา สามารถดัดแปลงใช้ในการจัดรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาได้และน่าสนใจ

6. รูปแบบสารคดี (Documentary programme) เป็นรายการโทรทัศน์ที่เสนอเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่มีหลายรูปแบบในรายการเดียวกัน อาจเสนอเนื้อหาสาระด้วยภาพและเสียงบรรยายตลอดรายการโดยมีพิธีกรหรือไม่มีก็ได้ จุดประสงค์เพื่อเสนอเรื่องที่ต้องการรายละเอียดเจาะลึกในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

7. รูปแบบละคร (Drama) เป็นรายการที่เสนอเรื่องราวด้วยการจำลองสถานการณ์เป็นละคร มีการกำหนดผู้แสดง จัดสร้างฉาก แต่งตัวและแต่งหน้าให้สมจริงสมจัง และใช้เทคนิคในการละคร เพื่อเสนอเรื่องราวให้เหมือนจริงมากที่สุด ใช้ได้ทั้งรายการบันเทิงและรายการเพื่อการศึกษา

ด้านการศึกษา ละครโทรทัศน์จำลองสถานการณ์ชีวิตของคนในสังคม เพื่อสนองความรู้ในเชิงจิตวิทยา สังคมวิทยา อาชญากรรม ประวัติศาสตร์ การเมืองการปกครอง ฯลฯ โดยให้ตัวละครนำเรื่องพูดคุยและให้ข้อคิด ผู้ชมจะเรียนรู้จากคำพูดหรือเรื่องราวที่ตัวละครเสนอ

8. รูปแบบสารละคร (Docu-drama) เป็นรายการที่ผสมผสานรูปแบบสารคดีกับรูปแบบละคร หรือการนำละครมาประกอบรายการบางส่วน เพื่อให้การศึกษา ความรู้และแนวคิดในเรื่องที่เสนอ จะต้องเป็นผู้ดำเนินรายการ สรุปอธิบายหรือขยายสาระที่ชมจากละครเสมอ

การเสนอละครในรายการที่มุ่งให้สาระ มี 4 แนว คือ นำเรื่องเป็นตัวอย่างขยายประเด็นหรือแนวคิดหรือสรุปประเด็น

ละครที่ใช้นำเรื่องมักเป็นละครที่เก็บประเด็นสำคัญๆ ไว้สำหรับให้ผู้ดำเนินรายการหยิบมาใช้อธิบายตอนหลัง

ละครที่เป็นตัวอย่างเป็นการนำละครมาแสดงตัวอย่างของเรื่องที่ได้เสนอไปแล้ว

ละครขยายประเด็นเป็นการนำเสนอให้เข้าประเด็นบางอย่างที่มีการพูดถึงไปแล้ว

การเสนอสาระละครมีประโยชน์ในรายการโทรทัศน์ เพื่อการศึกษาที่จะให้ผู้ชมได้รับความรู้ความเข้าใจและรู้สึกเพลิดเพลินได้ดีกว่ารายการสนทนาหรือบรรยาย

9. รูปแบบสาธิตและทดลอง เป็นรายการที่เสนอวิธีทำหรือกระบวนการ เพื่อให้ผู้ชมได้แนวทางที่จะไปใช้ทำจริง

10. รูปแบบเพลงและดนตรีเป็นรายการที่เสนอการบรรเลงดนตรี และการใช้เพลงเพื่อการศึกษา สาระ จินตนาการและความเข้าใจที่เกี่ยวกับดนตรี ศึกษาคุณสมบัติของการดนตรี ตลอดจนสาธิตการบรรเลงและการร้องเพลง เพื่อให้เกิดดนตรีวิจิตรแก่ผู้ชม

11. รูปแบบนิตยสารมาจาก Magazine programme หมายถึง รายการโทรทัศน์ที่เสนอหลายเรื่อง หลายสาระ หลายรูปแบบในรายการเดียวกัน เดิมเป็นรูปแบบของการจัดรายการบันเทิง ต่อมาได้นำมาใช้ในการจัดรายการเพื่อการศึกษากันมาก

12. รูปแบบการถ่ายทอดสด (Live programme) เป็นรายการที่ถ่ายทอดเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง รายการถ่ายทอดสดจะเริ่มรายการก่อนพิธีหรือเหตุการณ์ โดยมีผู้บรรยายเหตุการณ์ต่าง ๆ เมื่อเริ่มเหตุการณ์แล้วก็เสนอเรื่องราวที่เกิดขึ้นตามลำดับก่อนหลัง ทั้งภาพและเสียงผู้บรรยายจะคอยพูดเชื่อมเหตุการณ์ให้ผู้ชมทราบความเป็นไปโดยตลอด (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่น ๆ. 2523: 131-136)

รายการโทรทัศน์การศึกษาที่มีผู้นิยมและมีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความรู้และมีแรงจูงใจ ส่วนใหญ่จะเป็นประเภทสารคดี สารละครและนิตยสารทางอากาศ ซึ่งเป็นรูปแบบผสมผสานรายการพื้นฐานมากกว่าหนึ่งรูปแบบ

เหตุผลที่รายการผสมผสานเป็นที่นิยม เพราะสามารถเจาะลึกในเนื้อหาและในเวลาเดียวกันก็มีความหลากหลายในวิธีเสนอเนื้อหา ซึ่งเป็นส่วนสร้างและรักษาความสนใจของผู้ชมเป็นอย่างดี (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2530: 189 -192) ทั้งนี้โดยสรุปแล้วผู้กำหนดรูปแบบรายการที่แท้จริงควรเป็นกลุ่มเป้าหมาย รายการโทรทัศน์การศึกษาสามารถระบุกลุ่มเป้าหมายได้ชัดเจนว่าคือใคร มีสถานการณ์อย่างไรและมีวัตถุประสงค์ในการชมเพื่ออะไร (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2530: 40) รูปแบบรายการที่น่าสนใจในการกำหนด เพื่อใช้ในการศึกษา คือ รูปแบบละครเพราะลักษณะการให้การศึกษาอย่างละครเป็นการให้การศึกษาอย่างมีชีวิต การเรียนรู้ทางปัญญาผสมกับความบันเทิงจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและอยู่ได้นาน (เกศินี โชติกเสถียร. 2523: 81)

การผลิตวิทัศน์ทางการศึกษา

การผลิตวิทัศน์ทางการศึกษาหรือรายการโทรทัศน์การศึกษานั้น มีขั้นตอนการดำเนินงานใหญ่ๆ อยู่ 3 ขั้นตอน (สุรัชย์ ลิกขาบัณฑิต. 2528: 26-48) ดังนี้

1. การวางแผนการผลิตรายการ เป็นขั้นตอนแรกในกระบวนการผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา เป็นขั้นตอนแรกที่มีความสำคัญมาก การวางแผนที่ดีย่อมส่งผลถึงรายการที่ผลิตออกมาด้วย ขั้นตอนการวางแผนการผลิตรายการมีดังนี้ คือ

1.1 ศึกษาจุดมุ่งหมายและเป้าหมายในการทำรายการโทรทัศน์การศึกษา ผู้ผลิตรายการต้องศึกษาเนื้อหาในหลักสูตรวิชานั้นๆ ต้องทราบจุดมุ่งหมายทั่วไปของเนื้อหา แล้วนำเนื้อหามาวิเคราะห์กำหนดกลุ่มเป้าหมาย (target group) และจุดมุ่งหมายเฉพาะ ซึ่งควรจะเขียนในรูปจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม (behavioral objective) เพื่อให้สามารถวัดได้และควรกำหนดวิธีการนำไปใช้ด้วยว่าจะนำไปใช้ในการสอนในลักษณะใด เช่น นำบทเรียนอธิบายเนื้อหาในบทเรียนหรือสรุปบทเรียน เป็นต้น

1.2 รวบรวมทรัพยากรและศึกษาข้อขัดข้องในการผลิต ทั้งสองสิ่งนี้จะต้องทำความเข้าใจกันไป โดยจะต้องศึกษาว่ามีแหล่งทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้กระบวนการผลิตอะไรบ้าง มีเพียงพอหรือไม่ ถ้าไม่มีจะหาได้จากแหล่งใด ถ้าหาไม่ได้จะอย่างไร ทรัพยากรและข้อขัดข้องที่ต้องรวบรวมและศึกษามีดังนี้

1.2.1 เครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ ต้องศึกษาเครื่องมือ วัสดุและอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการถ่ายทำเพียงใด เช่น ถ้าเป็นเครื่องบันทึกเทปวีดิทัศน์ชนิดตัดต่อได้ วิธีการถ่ายทำก็อาจจะถ่ายแบบเป็นช็อตได้ ถ้าจะทำการถ่ายทำนอกสถานที่ ก็จำเป็นต้องมีเครื่องมือและอุปกรณ์แบบสนาม เป็นต้น ผู้ผลิตจะต้องเข้าใจขีดความสามารถในการทำงานของเครื่องมือและอุปกรณ์ด้วย อีกทั้งจะต้องเป็นผู้ตรวจสอบด้วยว่าวัสดุที่มีอยู่เพียงพอหรือไม่และใช้กับเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่มีอยู่ได้หรือไม่

1.2.2 บุคลากร กระบวนการผลิตทำได้หลายแบบ ผู้ผลิตรายการต้องศึกษาถึงขีดความสามารถ ความรับผิดชอบและประสบการณ์ของบุคลากร ถ้าขาดประสบการณ์ด้านใด จะต้องหาผู้เชี่ยวชาญด้านนั้นไว้เป็นที่ปรึกษา ซึ่งคุณภาพของรายการขึ้นอยู่กับความสามารถ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของบุคลากรเป็นสำคัญ

1.2.3 งบประมาณ ผู้ผลิตรายการจำเป็นต้องประมาณการใช้จ่ายทั้งรายการ เพื่อจะได้จัดเตรียมงบประมาณไว้ให้เพียงพอถ้างบประมาณมีจำกัด การวางแผนก็ควรทำในขอบเขต ซึ่งอาจจะต้องหาวิธีประหยัดลดค่าใช้จ่ายลง เช่น ลดจำนวนผู้ร่วมงานหรือเร่งเวลาการถ่ายทำให้สั้นลง

1.2.4 ปัญหาสิทธิทางกฎหมาย ผู้ผลิตรายการต้องศึกษากฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในการถ่ายทำ ไม่ว่าจะเป็นสิทธิของบุคคลหรือสิทธิต่อทรัพย์สินของบุคคล มิฉะนั้นอาจจะถูกฟ้องร้องได้

1.3 เขียนหัวข้อเนื้อหาและเลือกแบบการนำเสนอ การผลิตรายการโทรทัศน์ การศึกษานี้จำเป็นต้องอิงเนื้อหาในหลักสูตรเป็นสำคัญ ผู้ผลิตรายการอาจจะคัดเลือกเนื้อหาจากตำราเรียน ลักษณะการนำเสนอในตำราเรียนก็เป็นวิธีการหนึ่ง ซึ่งอาจจะมีความเหมาะสมในแบบของตำรา เมื่อจะนำมาผลิตเป็นรายการโทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการจะต้องนำเนื้อหานั้นมาเขียนเป็นแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับลักษณะสื่อโทรทัศน์ รูปแบบการนำเสนอทางโทรทัศน์ที่เป็นที่นิยม ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบอภิปราย แบบบรรยาย แบบนาฏการณ และแบบบรรยายภาพโดยไม่ให้เห็นตัวผู้บรรยาย (off-camera narration)

2. การเตรียมการผลิตรายการ ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 เขียนบทเป็นการวางโครงสร้างของรายการ ควรเขียนเพื่อให้สนองจุดมุ่งหมายของการศึกษา มุ่งให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมาย บทโทรทัศน์ที่ดีควรเป็นบทแบบง่ายไม่ซับซ้อนเกินไป ข้อความรูปภาพหรือสัญลักษณ์ ควรให้การสื่อความหมายได้ชัดเจนคำบรรยาย

และภาพต้องสัมพันธ์กัน และควรแสดงภาพให้นานพอที่ผู้ชมจะสามารถศึกษาเนื้อหาได้ และภาษาที่ใช้ควรให้เหมาะสมกับระดับผู้เรียน

2.2 เตรียมบุคลากร ผู้ผลิตรายการจะต้องติดต่อบุคคล ซึ่งได้แก่ผู้เขียนบท ผู้กำกับรายการ ฝ่ายเทคนิคและผู้แสดง เพื่อช่วยทำหน้าที่ต่างๆ ในการผลิตรายการ ซึ่งบางทีบุคคลเดียวอาจทำหน้าที่ได้หลายอย่าง

2.3 เตรียมงานศิลปะ ซึ่งจำเป็นจะต้องใช้ในการผลิตรายการมี 2 ลักษณะ คือ งานศิลปะแนะนำรายการและศิลปะในรายการ การเตรียมงานจะต้องอยู่ภายใต้คำแนะนำของผู้ผลิตรายการและผู้กำกับ เพื่อให้งานศิลปะสนองจุดมุ่งหมายของรายการ อีกทั้งมีความเหมาะสมกับการสื่อความหมายทางโทรทัศน์

2.4 เตรียมฉากและอุปกรณ์ประกอบสำหรับการถ่ายทำในสตูดิโอหรือแม้แต่กลางแจ้งตามสถานที่ก็ตาม

2.5 เตรียมสิ่งอื่น ๆ เช่น เสื้อผ้า เครื่องแต่งกาย ดนตรีและเสียงประกอบ เป็นต้น

2.6 ซ้อม ซึ่งเป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งจะต้องซักซ้อมทั้งฝ่ายเทคนิคและผู้แสดง

3. การดำเนินการเป็นขั้นตอนที่จะทำการผลิตรายการโทรทัศน์ ซึ่งถ้าได้ปฏิบัติตามขั้นตอนต่างๆ ดังที่กล่าวมาแล้วอย่างเคร่งครัดความผิดพลาดของการผลิตรายการที่จะมีขึ้น ในขั้นนี้ก็มีย่อยนั้นย่อมหมายถึงรายการที่ได้จะมีคุณภาพติดตามไปด้วย ซึ่งความสำเร็จของการดำเนินรายการขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้กำกับรายการและคณะผู้ร่วมงานทุกท่าน ในขั้นนี้ก็จะเริ่มถ่ายทำตามบทที่ได้เขียนไว้ จากนั้นจึงนำมาตัดต่อเพื่อเรียบเรียงภาพให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึงบันทึกเสียงบรรยาย เสียงดนตรีและเสียงประกอบต่าง ๆ

ไพโรจน์ ธีระธนากุล และนิพนธ์ ศุภศรี (2528: 76-78) ได้กำหนดขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไว้ดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจน ต้องรู้จุดประสงค์ของเรื่องที่ต้องการ รู้ประเภทของผู้ชมและวิธีการที่จะสอนในห้องเรียนด้วย

2. รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจัดทำรายการโทรทัศน์ ตรวจสอบความถูกต้อง รวมทั้งคุณภาพและปริมาณด้วย ซึ่งขั้นตอนนี้มีความสำคัญมาก

3. คัดเลือกข้อมูลและเอกสาร หลังจากรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลและเอกสาร ทั้งหมดแล้วก็นำมาคัดเลือกเอาเฉพาะที่เหมาะสมจะใช้ในการทำรายการเท่านั้น

4. การเขียนบทโทรทัศน์ ขั้นนี้เป็นการเรียบเรียงและจัดเนื้อหารายการ ซึ่งควรจะมีการทำตั้งแต่เนิ่น ๆ

5. การเตรียมบันทึกเทปโทรทัศน์ จัดทำตารางในการบันทึกและจัดเจ้าหน้าที่ประจำแต่ละงานและต้องแน่ใจว่าเจ้าหน้าที่แต่ละคนทราบงานในหน้าที่ดี

6. งานศิลป์ เตรียมงานศิลป์สำหรับหัวเรื่องแผนผลิต ฉากและอุปกรณ์อื่น ๆ

7. เครื่องมือและวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการสาธิตการทดลอง (ถ้ามี) ก่อนการบันทึกเทป ต้องแน่ใจว่าสิ่งต่างๆ ที่จะใช้ในการสาธิตจะต้องมีพร้อม

8. การบันทึกเทปโทรทัศน์ ก่อนการบันทึกเทปควรตรวจสอบเครื่องมือและการต่อสาย ทั้งหมดให้เรียบร้อย โดยเฉพาะเมื่อมีการบันทึกนอกสถานที่ด้วย เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

9. การติดต่อ หลังจากบันทึกเทปแล้วนำมาเรียบเรียงติดต่อ เพื่อให้เรื่องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเหมาะสมตามที่กำหนดไว้ ไม่ก่อความรำคาญให้กับผู้ชม

10. การบันทึกเสียง ขั้นนี้จะเป็นการบันทึกเสียงเกี่ยวกับการบรรยาย ดนตรีและเสียงประกอบอื่น ๆ

11. การตรวจแก้ไขก่อนนำไปใช้ เป็นการตรวจแก้ไขเล็ก ๆ น้อยๆ

12. การนำรายการไปใช้ เป็นการเสนอรายการให้ผู้ชมดู

13. การประเมินผลรายการ รายการที่จัดทำขึ้นต้องมีการประเมินผลบ่อยๆ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรายการ

รัชชัย สันติประภา (2529: 18-27) ได้กล่าวถึงกระบวนการในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษา มี 13 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การวางแผน ขั้นนี้ผู้ผลิตรายการต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ ในการผลิตรายการ เช่น เนื้อหา เวลา ค่าใช้จ่ายและผู้ร่วมงาน นอกจากนี้ยังคำนึงถึง

1.1 วัตถุประสงค์และเป้าหมายในการผลิต โดยพยายามที่จะกำหนดให้เด่นชัดแน่นอนลงไปว่ามีวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการผลิตอย่างไรบ้าง

1.2 กำหนดหัวข้อเรื่องให้กระชับรัดกุมฟังดูแล้วน่าสนใจ

1.3 กำหนดบุคคลเป้าหมายว่าเป็นใคร

1.4 ประชุมเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ที่จะช่วยในงานผลิต เพื่อซักซ้อมและทำความเข้าใจร่วมกันในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของรายการวิดิทัศน์ที่จะจัดทำขึ้น

2. รวบรวมเอกสารและงานวิจัย รวบรวมข้อมูลและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการจัดทำรายการวิดิทัศน์ตรวจสอบความถูกต้อง

3. คัดเลือกเอกสารและข้อมูลต่างๆ หลังจากรวบรวมและตรวจสอบข้อมูลจากตำรา รายงานการวิจัยต่างๆ ทั้งหมดนี้ก็นำมาคัดเลือกเอาเฉพาะที่เกี่ยวข้องและจำเป็นจะต้องใช้ในการเขียนบททำรายการเท่านั้น

4. การเขียนบทรายการวิดิทัศน์ ผู้เขียนบทจะนำเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมา กำหนดเป็นภาพและเสียง เป็นเรื่องราวตามที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์บทวิดิทัศน์ เมื่อผลิตแล้วจะเป็นแนวทางในการถ่ายทำประกอบเรื่องต่อไป

5. การเตรียมบันทึกวิดิทัศน์ ขั้นนี้เป็นการเตรียมเพื่อบันทึกภาพตามตารางในการบันทึกที่กำหนดไว้ วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้มีอะไรบ้าง ใครเป็นผู้รับผิดชอบในแต่ละแห่งของการถ่าย

ทำ และจะถ่ายทำที่ไหนในห้องบันทึกภาพ (studio)หรือถ่ายทำนอกสถานที่ (outside studio หรือ outdoor recording) การนัดแนะผู้เกี่ยวข้องในการบันทึกภาพให้พร้อม เพื่อให้งานเป็นไปอย่างสำเร็จลุล่วง

6. การเตรียมงานศิลปกรรมในการผลิตรายการวิทยุทัศน์จำเป็น จะต้องมีการเกี่ยวกับศิลปกรรม เช่น ชื่อเรื่อง รายชื่อผู้ร่วมผลิตรายการ ภาพวาด วัสดุกราฟิก แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติและแผนภาพหรือแผนผัง ฉากและสิ่งประกอบฉากอื่น ๆ

7. อุปกรณ์และวัสดุที่ใช้ในการสาธิต ก่อนการบันทึกวิทยุทัศน์ต้องแน่ใจว่าสิ่งต่างๆ ที่จะใช้ในการสาธิตตามเนื้อหาที่กำหนดไว้มีความพร้อมที่จะหยิบใช้สอยสะดวก

8. การบันทึกภาพ ก่อนการบันทึกภาพผู้กำกับการแสดงจะตรวจสอบส่วนต่างๆ ของเครื่องมือและการต่อสายทั้งหมดให้เรียบร้อย ตรวจสอบสี ความคมชัดและความถูกต้องของภาพตามบทจากเครื่องรับโทรทัศน์ควบคุมดูแลการทำงานของหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ไปพร้อมกัน

9. การตัดต่อ หลังจากที่ยืนยันภาพได้ตามต้องการแล้วก็นำภาพต่างๆ มากัดต่อให้เป็นเรื่องเป็นราวตามที่กำหนด

10. การบันทึกเสียง ขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการบันทึกเสียงต่างๆ ที่จะถูกบันทึกเข้าไปในวิทยุทัศน์ตามบทนั้น ควรจะได้มีการบันทึกเสียงลงในเทปก่อน เพราะการตัดต่อเทปเสียงจะง่ายกว่าการตัดต่อวิทยุทัศน์โดยเฉพาะ หากบันทึกเสียงลงบนเทปม้วนเสียงต่างๆ ที่จะมีการบันทึกในขั้นนี้ก็จะมีเสียงจากคำบรรยายสนทนาเพลงและเสียงประกอบ

11. การทดลองฉาย เมื่อตัดต่อวิทยุทัศน์และบันทึกเสียงต่างๆ ตามบทที่กำหนดไว้แล้ว นำเอาวิทยุทัศน์ฉายให้ผู้ร่วมงานฝ่ายต่างๆ ได้ชมตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์ว่ายังมีอะไรบกพร่องอยู่ทำการปรับแก้ไข วิทยุทัศน์ต้นแบบดังกล่าวไปสำเนาลงบนเทปที่จะนำไปฉายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงดูอีกครั้ง การผลิตโทรทัศน์ดังกล่าวก็จะสำเร็จตามเป้าหมาย

12. การนำไปใช้ นำวิทยุทัศน์ที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงแล้วไปฉายกับบุคคลเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นการฉายประกอบการสอน ฉายในห้องฝึกอบรมหรือฉายบนรถเคลื่อนที่

13. การประเมินผลควรมีการประเมินผลการผลิตรายการโทรทัศน์ทำให้เราได้ทราบว่า บุคคลเป้าหมายมีความคิดอย่างไรเกี่ยวกับการถ่ายทำ การสาธิต (ถ้ามี) การดำเนินเนื้อหา การตัดต่อ ศิลปกรรม ดนตรีและเสียงประกอบ จากการประเมินนี้ ผู้ผลิตสามารถนำมาปรับปรุงรายการโทรทัศน์และเป็นแนวทางในการผลิตรายการโทรทัศน์เรื่องอื่น ๆ

ณรงค์ สมพงษ์ (2535: 253-278) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการผลิตรายการ

1. การวางแผนการผลิต (planning)
2. การเตรียมการถ่ายทำ (preparation)
3. การผลิตรายการ (production)

4. งานผลิตหลังการถ่ายทำ (post production)

การวางแผนการผลิต

ขั้นตอนการวางแผนการผลิตเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องมาจากการวางแผนและออกแบบภายในงานส่งเสริมที่ได้กล่าวมาแล้ว คือจะต้องมีการกำหนดจุดมุ่งหมายในการผลิต การพิจารณากลุ่ม ผู้ดู การศึกษาเนื้อหาและกำหนดรูปแบบของรายการ สดท้ายของการวางแผนก็คือการเขียนบท ในกระบวนการวางแผนก่อนการผลิตรายการนี้ ควรปรึกษารื้อกันกับทีมงานเพื่อให้ได้รายการที่มีคุณภาพ การวางแผนว่าจะผลิตรายการเป็นแบบใด มีความยาวเท่าไรนั้นขึ้นอยู่กับข้อพิจารณาดังต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของรายการ
2. งบประมาณที่ใช้ในการผลิตรายการ
3. เครื่องมือและอุปกรณ์ในการผลิตรายการเท่าที่มีอยู่
4. กลุ่มเป้าหมายที่จะนำรายการไปใช้
5. ลักษณะของเนื้อหาของรายการ

ขั้นเตรียมการถ่ายทำ (Preparation)

หลังจากที่ได้วางแผนการผลิตและเขียนบทโทรทัศน์เรียบร้อยแล้ว ทีมงานผู้ผลิตจะต้องมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์และกำหนดตารางในการถ่ายทำรายการให้เรียบร้อย ก่อนการถ่ายทำจริง ซึ่งประกอบไปด้วยการเตรียมงานดังต่อไปนี้

1. แยกข้อต่อสำหรับถ่ายทำจากบทโทรทัศน์ฉบับสมบูรณ์ให้เป็นสคริปต์สำหรับถ่ายทำ โดยการเรียงลำดับข้อต่อที่จะทำการถ่ายทำในฉากเดียวกันไว้ด้วยกัน ถึงแม้ว่าจะอยู่ต่างจากกันก็ตาม ถ้าเป็นการถ่ายทำในห้องสตูดิโอ ซึ่งต้องสร้างฉากขึ้นเองก็ต้องถ่ายทำในฉากนั้นๆ เสร็จเรียบร้อยทั้งหมดก่อนแล้ว จึงค่อยไปถ่ายทำในฉากต่อไป เช่นเดียวกับการถ่ายทำนอกสถานที่ก็ควรกำหนดถ่ายในสถานที่นั้นให้เสร็จก่อนที่จะเคลื่อนย้ายไปถ่ายในสถานที่อื่นๆ ต่อไป

2. สำรวจสถานที่ที่จะใช้ในการถ่ายทำทั้งหมด โดยเฉพาะการถ่ายทำนอกสถานที่ที่ผู้กำกับและผู้กำกับฝ่ายศิลป์จะได้ดูความพร้อมต่างๆ ทางด้านบุคลากรและสถานที่ในการถ่ายทำ โดยสำรวจและนัดหมายบุคคลที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทำ

3. กำหนดตารางในการถ่ายทำตามข้อต่อที่แยกไว้แล้ว โดยแยกไว้ตามเวลาและสถานที่ถ่ายทำเป็นแห่งๆ ไปทั้งนี้ เพื่อความสะดวกและรวดเร็วในขั้นของการถ่ายทำ ซึ่งไม่จำเป็นที่จะต้องทำการถ่ายทำตามลำดับของบทเสมอไป การรวมข้อต่อต่างๆ ที่ต่างตอนกันแต่ถ่ายในฉากและสภาพแวดล้อมเดียวกัน จะช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายลงมาก

4. วางผังรายการและกำหนดสถานที่ถ่ายทำ การวางผังรายการเป็นหน้าที่ของผู้กำกับฉากและผู้กำกับรายการที่จะร่วมกันกำหนดฉาก และร่วมกันกำหนดผังรายการขึ้นบนกระดานตารางงานสเกลที่เป็นจริง ซึ่งอาจได้มาจากการพิมพ์โครงสร้างของแปลนห้องไว้เป็นพื้น แล้วเขียนตำแหน่งของผู้แสดงที่ตั้งกล้อง การเคลื่อนที่ของกล้องไปยังจุดต่างๆ จุดที่ตั้งแผ่น caption

และข้อมูลอื่นๆ การเขียนแผนผังนี้ควรคำนึงถึงความสะดวกในการเคลื่อนไหวของผู้แสดง การเคลื่อนที่กล้องไม่ทำให้สายเคเบิลพันกัน โดยกำหนดกล้อง 1 ทางด้านซ้าย และกล้อง 2 ทางด้านขวาเมื่อหันเข้าหาเวทีแสดง

5. ดำเนินการจัดฉากและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ในการถ่ายไว้ให้ครบถ้วนตามเวลาที่กำหนดไว้ในตาราง หากเป็นการถ่ายทำตามสถานที่จริงก็ควรติดต่อเจ้าของสถานที่และแจ้งให้ทราบถึงวัสดุและอุปกรณ์ที่จะต้องใช้ประกอบในฉาก ถ้าไม่มีก็ต้องจัดหาจากที่อื่นเตรียมไว้ก่อนการถ่ายทำ การเตรียมวัสดุนี้รวมไปถึงเครื่องแต่งกายที่จะใช้สำหรับผู้แสดงแต่ละคนด้วย ในกรณีที่เป็นการผลิตรายการ ซึ่งจำเป็นต้องใช้เครื่องแต่งกายเป็นพิเศษ

6. ทีมงาน ควรมีการประชุมปรึกษาหารือก่อนที่จะเริ่มการถ่ายทำจริง เพื่อซักซ้อมความเข้าใจให้ตรงกันถกเถียงปัญหาและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่จำเป็นก่อนการถ่ายทำ

7. ทำการซ้อมบทผู้แสดงก่อนการถ่ายทำจริง การซ้อมอาจเป็นการซ้อมแห้ง โดยผู้แสดงซ้อมกันเองหรือซ้อมสดหน้ากล้องก่อนการถ่ายทำจริงๆ ก็ได้จนกว่าจะแน่ใจว่าไม่ผิดพลาดจึงเริ่มถ่ายทำจริง

8. ถ้าเป็นการถ่ายทำนอกสถานที่ต้องติดต่อนัดหมายกับผู้แสดงและเจ้าของสถานที่ไว้ล่วงหน้านานพอสมควร

ชั้นผลิตรายการ (Production)

เป็นขั้นตอนการปฏิบัติงานทางเทคนิคต่างๆ เช่น การบันทึกภาพ การกำกับรายการ การบันทึกเสียงขณะถ่ายทำ ฯลฯ การถ่ายทำในชั้นผลิตรายการนี้ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การถ่ายทำภาพในสถานที่ (Indoor or studio shooting) เป็นการถ่ายทำเทปวีดิทัศน์ในห้องสตูดิโอ โดยจัดฉากสำหรับถ่ายทำภายในห้องสตูดิโอใช้กล้อง 2 กล้องขึ้นไป ทำการถ่ายทำขณะเดียวกัน ภายในห้องควบคุม (control room) จะมีผู้กำกับรายการ ผู้กำกับฝ่ายเทคนิคและบุคคลอื่นๆ ทำงานประสานกัน ผู้กำกับรายการจะสั่งให้ทำการตัดต่อภาพด้วยสวิทช์ (switcher) หรือเครื่องผสมภาพพิเศษ (special effect generator) ภายในห้องควบคุมทันทีโดยอาจทำการบันทึกใส่เทปไว้ เพื่อออกรายการต่อไปหรือออกรายการสด

การถ่ายทำในสถานที่จำเป็นต้องใช้ทีมงานในการถ่ายทำดังนี้คือ

- 1.1 ช่างกล้อง (Cameraman) 2-3 คน
- 1.2 ผู้กำกับเวที (Floor manager) 1 คน
- 1.3 ผู้กำกับการแสดง (Acting director) 1 คน
- 1.4 ผู้กำกับฝ่ายฉาก ฝ่ายศิลป์ (Art director) 1 คน
- 1.5 ผู้กำกับรายการ (Program director) 1 คน
- 1.6 ผู้ช่วยผู้กำกับรายการ (Assistance director) 1 คน
- 1.7 ช่างแสง (Lighting engineer) 1 คน
- 1.8 ผู้ควบคุมเทปวีดิทัศน์ (VTR Controller) 1 คน

1.9 ผู้ควบคุมเทเลซีน (Telecine controller) 1 คน

1.10 ช่างเสียง (Sound engineer) 1 คน

ทีมงานทุกคนจะต้องคอยฟังคำสั่งจากผู้กำกับรายการที่จะสั่งงานให้เริ่มทำการถ่ายทำทางหูฟังทุกคนจะต้องทำงานประสานสัมพันธ์กันโดยตลอดจนจบรายการ

2. การถ่ายทำนอกสถานที่ (Outdoor shooting) เป็นการถ่ายทำภายนอกห้องสตูดิโอ โดยถ่ายทำจากสถานที่จริง อาจจะเป็นการใช้ตัวแสดงหรือถ่ายจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงๆ โดยไม่ใช้ตัวแสดงก็ได้ ซึ่งจะขจัดความยุ่งยากในการออกแบบฉากออกไป แต่ต้องมีการเตรียมการก่อนออกถ่ายทำเป็นอย่างดี

ขั้นหลังการถ่ายทำ

ขั้นหลังการถ่ายทำเป็นขั้นตอนของการตัดต่อ และบันทึกเสียงหรือสร้างผลพิเศษทางภาพบางอย่างเพิ่มเติม เช่น การวางซ้อน (dissolve) การเลื่อนเข้า-ออก (fade-in, fade-out) หรือ การซ้อนภาพ (superimpose) เป็นต้น ต้องอาศัยหลักการตัดต่อภาพที่ดี โดยการนำข้อดีต่างๆ ที่ถ่ายทำแล้วมาต่อเข้าด้วยกันตามลำดับข้อดี จากและตอนเสียงใหม่ ผลสุดท้ายก็จะได้ม้วนเทปต้นฉบับ (mastertape) ซึ่งสามารถสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นจึงทำการบันทึกเสียงลงไปในเทปเฉพาะในส่วนของแถบเสียง (soundtrack) อย่างไรก็ดีตาม การบันทึกเสียงอาจทำไปพร้อมๆ กับการตัดต่อก็ได้ โดยบันทึกเสียงคำบรรยายหรือเสียงเพลงลงในแถบเสียงไปก่อนเป็นช่วงๆ แล้วจึงทำการตัดต่อภาพตามเสียงที่บันทึกไว้ การบันทึกเสียงไปพร้อมๆ กับการตัดต่อนี้มีข้อดี คือ ช่วยทำให้การเสนอภาพกระชับไม่เยิ่นเย้อและช่วยให้สามารถเลือกภาพมาใส่ให้เหมาะกับคำบรรยายในช่วงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม

การตัดต่อเทปวิดีโอที่แตกต่างจากการตัดต่อภาพยนตร์ กล่าวคือการตัดต่อภาพยนตร์นั้นเป็นการตัดฟิล์มออกเป็นข้อๆ แยกออกจากกัน แล้วจึงนำมาปะติดปะต่อกันใหม่ให้ถูกต้องเป็นข้อๆ ต่อเนื่องกันไป แต่สำหรับการตัดต่อเทปโทรทัศน์เป็นกระบวนการของการถ่ายทอดสัญญาณทางอิเล็กทรอนิกส์จากม้วนหนึ่งไปยังอีกม้วนหนึ่ง โดยผ่านสายเคเบิลโดยไม่ต้องตัดเส้นเทปมาต่อกัน

การถ่ายทำในห้องสตูดิโอโดยใช้กล้องหลายๆ กล้องหรือการถ่ายทำภายนอกสถานที่แบบ (electronic field production) จะได้เทปที่มีการตัดต่อด้วยเครื่องตัดภาพ (switcher) ที่สมบูรณ์หรืออาจเป็นเพียงการนำมาต่อกันระหว่างฉากหรือตอนนั้น แต่สำหรับการถ่ายภาพในแบบ electronic news gathering ซึ่งใช้กล้องเดียว แล้วการตัดต่อจำเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากมีการถ่ายทำในหลายๆ สถานที่และการถ่ายทำ มิได้เรียงลำดับตามข้อดีที่กำหนดไว้ในบท จึงต้องนำมาเรียงลำดับข้อดีเสียใหม่ให้ดูเหมือนกับเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ก่อนที่จะเริ่มตัดต่อเทปวิดีโอต้องตรวจเช็คภาพและเสียงจากเทปที่ถ่ายมา (original tape) ทุกม้วนแล้วบันทึกไว้ในตารางแสดงว่าลักษณะภาพเป็นอย่างไรใช้ได้หรือไม่ กรณีที่ถ่ายข้อต้นนั้นมาหลายเทค (takes) ควรเลือกดูว่าจะใช้เทคไหนมาตัดต่อ

นภาพรณ อัจฉริยะกุล และพิไลพรรณ ปุกหุด (2537: 1093-1102) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการผลิตวีดิทัศน์จำเป็นต้องมีการวางแผนและการปฏิบัติงานตามขั้นตอน ตลอดจนมีข้อควรคำนึงปลีกย่อยหลายประการ ขั้นตอนในการผลิตนี้มิได้เป็นกฎตายตัว ควรยึดถือปฏิบัติเพราะจะช่วยให้งานผลิตมีคุณภาพ ช่วยประหยัดเวลาและงบประมาณ ขั้นตอนการผลิตวีดิทัศน์มีดังนี้คือ

1. ความคิด (Ideas) สิ่งแรกที่จะช่วยให้การผลิตวีดิทัศน์เป็นไปอย่างราบรื่น ก็คือความคิด การมีความคิดและมีแนวทางในการถ่ายทอดความคิดให้ออกมาในรูปแบบที่มีประสิทธิภาพและให้ความรู้มากน้อยเพียงใด

2. ค้นคว้า (Research) การค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติมมีความจำเป็นเพราะผู้ผลิตรายการต้องมีความรู้ในเรื่องที่ตนจะผลิต สามารถตัดสินใจว่าสิ่งไหนควรเลือกหรือไม่ ควรเลือกบรรจุได้ในรายการต้องเลือกอย่างฉลาดจะเป็นผลดีกับรายการวีดิทัศน์

3. การสำรวจ (Record) การสำรวจมีหลายลักษณะด้วยกัน ซึ่งผู้ผลิตวีดิทัศน์จะต้องดำเนินการ เช่น สำรวจสถานที่ การพบบุคคลที่เกี่ยวข้อง การดูทิศทางของแสงแดด การลำดับเหตุการณ์ การจัดลำดับภาพ ไฟฟ้า เสียงและการขออนุญาต

4. ทางเลือก (Option) ทางเลือกในการผลิตรายการวีดิทัศน์ที่น่าสนใจมีอยู่มากมาย มีเทคนิคหลายอย่างที่สามารถนำมาใช้อย่างได้ผล หลังจากที่มีความคิด มีข้อมูลและพบเห็นสถานที่ รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้องลงตัดสินใจว่าจะเสนอรายการออกมาในรูปแบบใด

5. ทำผังรายการและบท (Treatment and script) การเขียนทุกสิ่งทุกอย่างที่ต้องการบรรจุอยู่ในรายการที่จะถ่ายทำ

6. ถ่ายทำ (Shooting) สิ่งที่ผู้ผลิตต้องคำนึงถึงในการถ่ายทำวีดิทัศน์ ช่างกล้องลำดับก่อนหลังและสัดส่วน

7. การตัดต่อ (Editing) กระบวนการผลิตวีดิทัศน์ การตัดต่อเป็นการเลือกข้อที่ดีที่สุด และส่วนที่ดีที่สุดของข้อต้นนั้นออกมาเพื่อให้ภาพส่วนนั้นบอกเรื่องราวตามที่ติดเอาไว้

ชิน คล้ายปาน และคนอื่นๆ (2528: 20) ได้กล่าวถึงการวางแผนการผลิตรายการวีดิทัศน์ ไว้ดังนี้

1. เนื้อหา เตรียมเรื่องที่จะมาผลิต ต้องคำนึงถึงเรื่องที่น่าสนใจมาผลิตรายการ เราต้องการสอนอะไร ใช้กับผู้ระดับไหนมีเป้าหมายอย่างไร

1.1 วัตถุประสงค์ของการใช้รายการเทปโทรทัศน์ กลุ่มชนเป้าหมาย

1.2 เราต้องการเน้นอะไร รวมถึงการประเมินผลของรายการที่เสนอ

2. เวลา กำหนดระยะเวลาที่มีความสำคัญมากในการผลิตรายการเทปโทรทัศน์

2.1 กำหนดระยะเวลาในการผลิตรายการสำเร็จเรียบร้อย

2.2 ระยะเวลาที่ใช้ในการผลิตรายการทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ

2.3 เวลาของรายการมีความยาวมากน้อยเพียงใด

3. ค่าใช้จ่าย บัณฑิตในการดำเนินงานทุกอย่างขึ้นอยู่กับงบประมาณการผลิตรายการเทปโทรทัศน์ก็มีลักษณะเช่นเดียวกัน

3.1 งบประมาณค่าใช้จ่ายในการผลิตรายการเทปโทรทัศน์มีมากน้อยเพียงไร

3.2 เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการถ่ายทำเทปโทรทัศน์มีมากน้อยเพียงไร

3.3 บุคลากรที่จะมาทำงานมีจำนวนเท่าไร

จะเห็นได้ว่าในการผลิตรายการวิทยุทัศน์เพื่อการศึกษาและการฝึกอบรมนั้น จะต้องการทำอย่างมีระบบ ถูกต้องตามหลักการผลิตวิทยุทัศน์ และต้องอาศัยความละเอียดรอบคอบในการผลิตโดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญหลายๆ ด้านทั้งด้านวิชาการและด้านการผลิตวิทยุทัศน์ ตลอดจนมีการประสานงานในกระบวนการผลิตที่ดีด้วย ซึ่งหากผู้ผลิตมีการวางแผนและเตรียมการเป็นอย่างดีแล้วก็จะทำให้รายการหรือบทเรียนวิทยุทัศน์ที่ผลิตขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นอย่างแน่นอน

ขั้นตอนการผลิตรายการโทรทัศน์

เพื่อให้การดำเนินงานในการผลิตรายการโทรทัศน์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยมีปัญหาน้อยจะต้องดำเนินตามขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. การวางแผน กำหนดจุดประสงค์และกลุ่มเป้าหมายของผู้ชม
 2. รวบรวมข้อมูล จะต้องรวบรวมเอกสารข้อมูลหลายๆด้าน ซึ่งมีขอบข่ายกว้างขวางและเจาะลึกซึ่งมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
 3. คัดเลือกเอกสาร ในระดับนี้การผลิตรายการจะต้องเลือกเอกสารที่เกี่ยวข้องและตรงจุดประสงค์ที่ทำ
 4. การเขียนบท เตรียมเนื้อเรื่องที่จะนำไปเขียนบทถ่ายทำ
 5. เตรียมการบันทึกเทปวิทยุทัศน์ จัดทำตารางมอบหมายเจ้าหน้าที่ทำงานและห้องถ่ายทำโทรทัศน์
 6. งานด้านศิลปกรรม เตรียมการเขียนไตเติ้ลชื่อเรื่อง การจัดฉาก
 7. การถ่ายทำเทปวิทยุทัศน์ เตรียมการเกี่ยวกับกล้องถ่ายทำโทรทัศน์ อุปกรณ์ แสงสว่าง เครื่องบันทึกเทปวิทยุทัศน์และเสียง
 8. การตัดต่อลำดับภาพ เตรียมอุปกรณ์เครื่องตัดต่อภาพ
 9. การบันทึกเสียง ดำเนินการบันทึกเสียงคำบรรยาย ดนตรีประกอบและเสียงอื่นๆ
 10. ตรวจสอบรายการ เตรียมการอุปกรณ์เครื่องบันทึกโทรทัศน์ เครื่องรับโทรทัศน์เพื่อเปิดดูรายการที่ถ่ายทำและตัดต่อเสร็จแล้ว เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่บกพร่อง
 11. เสนอรายการ นำเทปโทรทัศน์ที่เสร็จสมบูรณ์แล้วมาเปิดให้ผู้ชมดู
 12. ประเมินผล ทำแบบสอบถามให้ผู้ชมประเมินผลและวิจารณ์
- ตามที่กล่าวมาโดยย่อทั้ง 12 ข้อนี้ เป็นหลักกว้างๆในการวางแผนผลิตรายการโทรทัศน์ในทางปฏิบัติจะต้องศึกษารายละเอียดแต่ละหัวข้ออย่างลึกซึ้ง

หลังจากการดำเนินรายการเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขั้นตอนที่สำคัญอย่างหนึ่งก็คือการประเมินรายการ เพราะเป็นการศึกษาว่าเทปวีดิทัศน์ที่ผลิตขึ้นมานั้นมีประสิทธิภาพเพียงใดต่อกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งทำได้ 2 รูปแบบ (วสันต์ อดิศักดิ์. 2533:144) คือ

1. การประเมินด้วยผู้เชี่ยวชาญ โดยตั้งคณะผู้เชี่ยวชาญขึ้นเป็นผู้ประเมินเทปวีดิทัศน์ชุดที่ผลิตขึ้น ผู้เชี่ยวชาญชุดนี้ควรประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชาการ นักเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา นักวัดและประเมินผล ผู้เชี่ยวชาญด้านโทรทัศน์ บุคคลเหล่านี้จะร่วมกันวิเคราะห์ในการปรับปรุงเทปวีดิทัศน์ให้ดียิ่งขึ้น

2. การประเมินโดยการทดลอง เป็นการนำเอาเทปวีดิทัศน์ที่ผลิตขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มเป้าหมายจริงหรือตัวแทนของกลุ่มเป้าหมาย และวัดดูว่าเขาบรรลุหรือผ่านวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้หรือไม่ การประเมินผลแบบนี้ต้องอาศัยแบบทดสอบร่วมด้วย และควรมีการประเมินผลแต่ละวัตถุประสงค์ให้ชัด

การใช้เทปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษา

การใช้เทปวีดิทัศน์การศึกษาที่จัดอยู่ในประเภทต่างๆ ซึ่ง วิจิตร ภักดีรัตน์ (2533: 328-329) ได้ประมวลไว้ดังนี้

1. ใช้เป็นเครื่องมือในการสอน (Teaching tool) ครูใช้เทปวีดิทัศน์เป็นเทคโนโลยีในการสอนได้หลายแบบ เช่น

1.1 ใช้เป็นชุดการสอนที่สมบูรณ์ เพราะมีทั้งภาพและเสียง ซึ่งสามารถอธิบายอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ได้ทุกพิสัย

1.2 ใช้เป็นส่วนหนึ่งของชุดการสอนร่วมกับสื่ออื่นๆ

1.3 ใช้เป็นสื่อการสอนในวิธีการสอนเป็นคณะ (Team-teaching)

หลักสำคัญของวิธีที่ 1 นี้ ผู้สอนจะต้องเป็นผู้กำหนดแผนการสอนของตนเองและหาทางใช้สื่อโทรทัศน์เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอน

2. ใช้เป็นเครื่องมือในห้องปฏิบัติการ (Laboratory tool) ด้วยการชักกล้องโทรทัศน์ถ่ายภาพจากภาพในกล้องจุลทรรศน์ที่มีขนาดเล็กมองด้วยตาเปล่าไม่เห็น และเพื่อถ่ายภาพการเคลื่อนไหวด้วยเทคนิคการถ่ายภาพเร็วหรือช้ากว่าปกติ เพื่อให้สามารถศึกษาการเคลื่อนไหวของสิ่งที่ศึกษาเข้าใจง่ายขึ้น

3. ใช้เป็นอุปกรณ์รวมภาพฉายทุกชนิด เช่น สไลด์ फिल्मสตริป ภาพยนตร์ ตลอดจนแผ่นภาพ แผนภูมิต่างๆ ถ่ายทอดลงในเทปวีดิทัศน์ โดยไม่จำเป็นต้องใช้อุปกรณ์ในห้องเรียนมากมายเกินไป คือใช้แต่อุปกรณ์โทรทัศน์เท่านั้น นับเป็นขั้นเริ่มต้นของการก้าวไปสู่การสื่อสาร เพื่อการศึกษาในอนาคตที่พยายามจะให้อุปกรณ์อันเป็นสื่อการศึกษามีน้อยชิ้นที่สุดมิให้ห้องเรียนต้องเป็นแหล่งรวมของเครื่องมือเครื่องใช้มากมายหลายชนิด เช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

4. ใช้เป็นอุปกรณ์ในการประมวลเรื่องสำคัญ (Archive) ด้วยการใช้นิทรรศการเหตุการณ์หรือกิจกรรมที่สำคัญๆ รวบรวมไว้ในห้องสมุด อาทิ พระราชพิธีต่างๆ รายการทางวัฒนธรรมที่ออกอากาศทางโทรทัศน์ทั่วไป การบรรยายหรืออภิปรายพิเศษ เมื่อกิจกรรมการเรียนการสอนมีเนื้อหาสาระเกี่ยวเนื่อง ผู้สอนก็สามารถจะนำมาใช้ประกอบการสอนของตนได้สะดวก

5. ใช้เป็นอุปกรณ์ในการศึกษาด้วยตนเองของผู้เรียนด้วยการเก็บรวบรวมเทปวีดิทัศน์เพื่อการเรียนการสอนและเทปวีดิทัศน์เพื่อการศึกษาอื่น ๆ ไว้ในห้องสมุด แล้วผู้สอนมอบหมายงานให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

6. ใช้เป็นการสอนโดยตรงด้วยวิธีการสอนตรง (Direct teaching) หรือการใช้เป็นสื่อการสอนทั้งสิ้น (total teaching) โดยผู้สอนในห้องเรียนมีบทบาทน้อยที่สุดหรือไม่ต้องมีเลยวิธีนี้เป็นวิธีสอนแบบห้องสอนจำลองหรือวิธีสาธิตทดลอง ซึ่งมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจเนื้อหาสาระตามบทเรียนได้โดยตลอด

7. ใช้เป็นอุปกรณ์การสอนแบบมหภาค-จุลภาค (Micro - macro teaching) ด้วยการบันทึกเทปวีดิทัศน์กิจกรรมของการปฏิบัติงานของผู้เรียนคนหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนกลุ่มใหญ่ได้สังเกตศึกษาวิธีการแก้ปัญหาอุปสรรคและอภิปรายร่วมกันเพื่อหาทางปรับปรุงกิจกรรมนั้น

8. ใช้ในการศึกษาระบบเปิด (Open learning system) ด้วยวิธีการส่งออกอากาศรายการโทรทัศน์เป็นสื่อสารหลัก หรือการสื่อการศึกษาอื่นในระบบการศึกษาทางไกล เพื่อให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง

9. ใช้เป็นสื่อการสอนกำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา (Curriculum support) ด้วยการที่ศูนย์พัฒนาหลักสูตรในระดับชาติหรือระดับท้องถิ่นกำหนดไว้ในแผนการสอน และจัดให้มีการผลิตรายการออกอากาศใช้ร่วมกับกิจกรรมการสอนของการศึกษาในและนอกระบบโรงเรียน เป็นการบังคับให้ผู้สอนใช้สื่อนี้ ซึ่งโดยหลักการแล้วจะเป็นการประหยัดสะดวกและส่งเสริมให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงสุดได้

10. ใช้ในการฝึกอบรมผู้สอน (Observation) ด้วยการสาธิตวิธีสอน การศึกษารายกรณี การจัดการศึกษาใหม่ๆ จากรายการโทรทัศน์ที่บันทึกไว้ล่วงหน้า ก็จะช่วยให้ผู้สอนสามารถนำเอาแนวความคิดไปปรับปรุงการสอนของตนเองให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิดิทัศน์ทางการศึกษา

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยในประเทศ พบว่ามีงานวิจัยที่เป็นการสำรวจความต้องการและสถานภาพของการใช้การวิจัยเปรียบเทียบวิดิทัศน์กับสื่ออื่นๆ การวิจัยเพื่อหาคำคุณค่าของโทรทัศน์การศึกษา การวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางการเรียน ดังตัวอย่าง เช่น

ก่อเกียรติ ขวัญสกุล (2540: 115) ได้พัฒนารายการวิดิทัศน์ เรื่องการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศในระบบห้องสมุดอัตโนมัติ สำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 30 คน ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีผลการเรียนรู้หลังชมรายการวิดิทัศน์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.01

เจษฎาภา เหลืองขมิ้น (2541: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากวิดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพต่างกัน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 120 คน โดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำคำศัพท์ของนักเรียนที่เรียนจากวิดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพคำศัพท์มีลักษณะที่พรางมัวสูงกว่านักเรียนที่เรียนจากวิดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพคำศัพท์เป็นพื้นสี และนักเรียนที่เรียนจากวิดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพคำศัพท์มีลักษณะที่ชัดเจนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำคำศัพท์ของนักเรียน จากวิดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพคำศัพท์เป็นพื้นสีและนักเรียนที่เรียน จากวิดิทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพคำศัพท์มีลักษณะที่ชัดเจนไม่แตกต่างกัน

สมพล ศรีจันทร์ (2542: บทคัดย่อ) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนวิดิทัศน์การสอนที่ผู้ดำเนินการสอนจริงและผู้ดำเนินรายการการ์ตูน ในวิชากลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เรื่องประเทศเพื่อนบ้าน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ที่เรียนจากบทเรียนวิดิทัศน์การสอนที่ผู้ใช้ดำเนินการสอนจริงและผู้ดำเนินรายการการ์ตูน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สำราญ คงเพชร (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยเทปวิดิทัศน์ที่มีการดำเนินรายการต่างกัน 2 แบบ คือ แบบสารคดีและแบบละคร เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยเทปวิดิทัศน์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสระ จำนวน 40 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ผลการวิจัยพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนักเรียนที่เรียนจากเทปวิดิทัศน์ทั้ง 2 แบบ ไม่แตกต่างกัน แต่มีความคิดสร้างสรรค์ที่เพิ่มขึ้น

อนุพันธ์ บุญชื่น (2543: 49) ได้พัฒนาและหาประสิทธิภาพรายการวิดิทัศน์ประกอบการเรียนการสอน เรื่อง ระบบกล้ามเนื้อ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาพยาบาลรามธิบดี ปีที่ 1 จำนวน 56 คน ผลการวิจัยพบว่ารายการวิดิทัศน์ เรื่องระบบกล้ามเนื้อสำหรับสอนนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 มีประสิทธิภาพเป็น 92.6/95.22 คือมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

ธัญวดี มงคลพันธุ์ (2544: 38-40) ได้พัฒนารายการเทปวิดิทัศน์ฝึกอบรมครูประถมศึกษา เรื่องรูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans จากการทดลองพบว่า ครูที่ได้ชมรายการวิดิทัศน์เกิดความเข้าใจในรูปแบบการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางเพิ่มมากขึ้น สิ้นสุดจากการทดลองพบว่าครู

สามารถอภิปรายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางได้ดีขึ้นและจากการติดตามผลการวิจัยพบว่า ครูสามารถนำไปปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอนได้จริง ผลการศึกษาพบว่ารายการเทปวีดิทัศน์ฝึกอบรมครูประถมศึกษา เรื่องรูปแบบการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์และผู้เข้ารับการอบรมมีผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

มาลี มีสตัย (2545: 67-69) ได้พัฒนารายการวีดิทัศน์ เรื่องทักษะการขีดหุ่นกระบอก สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากการทดลองพบว่า นักเรียนมีความสนใจและมีความพึงพอใจกับการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติทักษะการขีดหุ่นกระบอก เพื่อให้ให้นักเรียนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของศิลปะการขีดหุ่นกระบอก จากนั้นเป็นการสาธิตวิธีการขีดหุ่นกระบอก ให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตามลำดับขั้นตอน มีการจับภาพระยะใกล้และหยุดภาพนิ่ง เพื่อให้นักเรียนเห็นรายละเอียดได้อย่างชัดเจน นักเรียนสามารถหยุดภาพนิ่ง ดูภาพซ้ำ ดูซ้ำหรือทบทวนบทเรียนได้อย่างอิสระไม่จำกัดเวลา สามารถเรียนรู้และฝึกปฏิบัติได้ด้วยตนเองและรายการวีดิทัศน์ดังกล่าวมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

ณัฐวีร์ คำแสง (2547: 30) ได้พัฒนารายการวีดิทัศน์ เรื่องสวัสดิภาพการจราจรทางบก และทางน้ำ วิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ตามเกณฑ์ 85/85 โดยทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมัธยมศึกษาวัดมกุฏกษัตริย์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2546 จำนวน 120 คน โดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอนและพบว่ามีประสิทธิภาพ 87/89 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

พุทธินันต์ โสมรุษ (2547: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาและหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์ วิชาการผลิตรายการโทรทัศน์เรื่องหลักการผสมสัญญาณภาพและเสียง สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรี ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans และเมื่อนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพรายการเทปวีดิทัศน์พบว่ามีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานของ Meguigans และเมื่อนำข้อมูลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์ เพื่อเปรียบเทียบ พบว่าผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุกัญญา เทียงแท้ (2547: บทคัดย่อ) การสร้างรายการวีดิทัศน์ เรื่องการฝึกทักษะทำนาฏยศัพท์รำโนราห์บูชาโยธสำหรับนักศึกษาโปรแกรมนาฏศิลป์และการละคร ระดับชั้นปีที่ 3 สถาบันราชภัฏจันทรเกษม การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์ รวมถึงความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการใช้วีดิทัศน์และเปรียบเทียบทักษะการปฏิบัติของนักศึกษาที่เรียนด้วยรายการวีดิทัศน์กับนักเรียนที่เรียนด้วยการสอนตามปกติ ผลการวิจัยสรุปได้ว่ารายการวีดิทัศน์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดนักศึกษาที่มีความพึงพอใจต่อการใช้อาการวีดิทัศน์มาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวกับเทปวีดิทัศน์ทางการศึกษา สรุปได้ว่าการวิจัยเปรียบเทียบการสอน โดยใช้เทปวีดิทัศน์กับการสอนของครูและกับสื่ออื่น ผลการวิจัยมีทั้งได้ผลดีกว่าและได้ผลไม่แตกต่างกัน ส่วนการวิจัยเปรียบเทียบวิธีการและรูปแบบต่างๆ ที่นำเทปวีดิทัศน์มาใช้ในการเรียนการสอนนั้นมีมากมาย ซึ่งผลที่ได้ก็เป็นแนวทางในการเลือกใช้วิธีการสอน โดยใช้เทปวีดิทัศน์ที่จะทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนสูงสุดผลของการวิจัยเกี่ยวกับทักษะทางการเรียน โดยใช้บทเรียนเทปวีดิทัศน์กับการสอนปกติ จะเห็นได้ว่าการใช้เทปวีดิทัศน์เพื่อการสอนวิชาทักษะปฏิบัติให้ผลสัมฤทธิ์และความคงทนทางการเรียนรู้ไม่แตกต่างจากการสอนปกติ ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้เช่นเดียวกับการสอนด้วยวิธีการสาธิตของครู แสดงว่าเทปวีดิทัศน์สามารถนำมาพัฒนาเพื่อใช้ในการเรียนการสอนวิชาทักษะปฏิบัติได้เป็นอย่างดี

งานวิจัยในต่างประเทศ

งานวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์การศึกษาและวีดิทัศน์ ส่วนมากจะเป็นการวิจัยเปรียบเทียบและหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

พาเซวาร์ค (Pasewark.1957: 579) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการสอนพิมพ์สัมผัสโดยใช้โทรทัศน์กับครูสอนตามปกติ แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกสอนโดยใช้โทรทัศน์ กลุ่มที่ 2 สอน โดยครูใช้เวลา 48-50 นาที โดยเปรียบเทียบในเรื่องความเร็วในการพิมพ์ ความถูกต้องแม่นยำและแบบฉบับของการพิมพ์ เมื่อจบหลักสูตรนักเรียนทุกคนผ่านการทดสอบ โดยแบบทดสอบผลปรากฏว่า การเรียนจากโทรทัศน์เรียนได้เร็วกว่ากลุ่มที่สอนโดยครูอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการทดลองพิมพ์ 9 ครั้ง ระหว่างภาคเรียนพบว่านักเรียนที่เรียนจากโทรทัศน์พิมพ์ได้เร็วและมีความผิดพลาดน้อยกว่ากลุ่มที่สอนโดยครู

บีท (Beat. 1959: 306) ทดลองใช้โทรทัศน์สอน เครื่องไอบีเอ็ม(I.B.M.) กับนักศึกษาวิศวกรรมศาสตร์ เพื่อดูผลสัมฤทธิ์ทางการสอนการยอมรับของนักศึกษาและครู ปัญหาเทคนิคของการทำงาน การแสดงความคิดเห็นของนักศึกษา การใช้อุปกรณ์การสอน สถานที่ฝึกเวลาในการเรียน คู่มือการทดลอง ขอบเขตของการใช้และราคา และให้นักศึกษาตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏว่าวิชานี้ใช้โทรทัศน์สอนได้ผลดีครูและนักศึกษายอมรับการสอน โดยใช้โทรทัศน์นักศึกษามีส่วนร่วม คุณภาพของการสอนและการเตรียมตัวดีขึ้น การใช้วัสดุและอุปกรณ์การสอนเพิ่มขึ้น ความยาวของเนื้อหาลดลง 10-15 เปอร์เซ็นต์ สรุปว่าการใช้โทรทัศน์สอนได้ผลดีและเสนอแนะให้ใช้โทรทัศน์สอนวิชาอื่นๆ

แคนเนอร์ (Kanner. 1959: 307-308) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์จากการสอนโดยใช้โทรทัศน์และจากครูสอนในวิชาไฟฟ้าเบื้องต้น ในเรื่องการเรียนความคงทนในการจำระดับความสามารถ โดยใช้นักเรียน 124 คน แบ่งนักเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม โดยใช้ผู้สอนคนเดียวและอุปกรณ์การสอนเหมือนกัน ใช้เวลาสอน 38 ชั่วโมง เป็นเวลา 5 วันทั้ง 2 กลุ่ม สอบข้อทดสอบความคงทนในการจำหลังการเรียน 1 เดือนผ่านไปแล้ว ผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างการเรียนและความคงทนในการจำส่วนระดับความสามารถ กลุ่มที่ใช้โทรทัศน์สูงกว่ากลุ่มที่สอนโดยครู

โฮล์มส์ (Holmes. 1960: 54) ศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนทางโทรทัศน์กับการเรียนกับครูในชั้นเรียน ในการทำปฏิญาณนิพนธ์ระดับปริญญาเอก ที่มหาวิทยาลัยมิชิแกน เพื่อศึกษาว่าการสอนทางโทรทัศน์จะช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูได้เพียงไร ผลการวิจัยพบว่า 90 เปอร์เซ็นต์ ของนักเรียนที่เรียนทางโทรทัศน์กับนักเรียนที่เรียนในชั้นเรียนธรรมดา มีผลการเรียนไม่แตกต่างกัน การสอนทางโทรทัศน์ได้ผลดีในการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ การสอนแบบเดิมให้ผลดีในวิชาภาษาอังกฤษ เด็กฉลาดชอบการเรียนแบบเดิม เด็กที่มีสติปัญญาต่ำชอบการเรียนทางโทรทัศน์ จึงสรุปได้ว่าสามารถนำโทรทัศน์มาช่วยแก้ปัญหาการขาดแคลนครูที่มีความสามารถได้

เคลลี (Kelly. 1960: 21) ศึกษาเกี่ยวกับการสอนทางโทรทัศน์ในอเมริกาในปี ค.ศ. 1959-1960 เพื่อต้องการทราบว่า การสอนทางโทรทัศน์จะให้ผลดีแก่นักเรียนหรือไม่ โดยทดลองกับนักเรียน 7 ห้องเรียน ห้องเรียนละประมาณ 39-135 คน ในวิชาประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เบื้องต้น คณิตศาสตร์ การอ่านและภาษาต่างประเทศ โดยการใช้โทรทัศน์การศึกษาแล้วทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐาน พบว่าทุกวิชาที่สอนทางโทรทัศน์ได้ผลดีเช่นเดียวกับการเรียนในห้องเรียนขนาดใหญ่กับการเรียนธรรมดาทั่วๆ ไป แต่มีอยู่สองห้องเรียนที่การทดสอบครั้งที่สองได้คะแนนต่ำกว่าการทดสอบครั้งแรก

เลมเลอร์ (Lemler. 1961: 10-11) ได้รวบรวมผลวิจัยการสอนโดยใช้โทรทัศน์ของไฮเดยา คูมาตะ (Hideya Kumata) สรุปว่า

1. นักเรียนกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์ เรียนได้ดีพอๆ กับนักเรียนที่เรียนในชั้นตามปกติ
2. บางกรณีกลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์ได้ผลดีกว่ากลุ่มที่เรียนตามปกติ
3. เกี่ยวกับความจำปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนจากโทรทัศน์จำได้ดีพอๆ กับกลุ่มที่เรียนตามปกติ
4. การสอนโดยโทรทัศน์ได้ผลดีว่าการสอนตามปกติ ถ้าลักษณะของเนื้อหาวิชาจัด
5. การสอนโดยโทรทัศน์ได้ผลดีพอๆ กับการสอนแบบปาฐกถาหรือแบบตัวต่อตัว
6. การเรียนจากภาพยนตร์ที่ถ่ายจากรายการโทรทัศน์โดยตรงได้ผลดีพอๆ กับการเรียนจากรายการโทรทัศน์
7. การสอนทางโทรทัศน์มีประโยชน์ต่อผลการเรียนเกี่ยวกับทักษะมากกว่าวิธีอื่น
8. การฝึกครูโทรทัศน์ที่ดีสามารถทำได้ในระยะเวลาอันสั้น

ชวอดซ์วอลเดอร์ (Schwarzwalder. 1961: 1-29) สำรวจว่าการใช้โทรทัศน์ประกอบการสอนจะเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ นักเรียนได้หรือไม่ ในการจัดการสอน วิชาวิทยาศาสตร์ทางโทรทัศน์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลปรากฏว่าครูโทรทัศน์ได้ช่วยแบ่งเบาภาระครูที่สอนในชั้นเรียนธรรมดาในด้านการจัดหาอุปกรณ์ต่างๆ ไปได้มากและ ทักษะวัสดุที่ครูโทรทัศน์ใช้ประกอบการสอนช่วยให้ นักเรียนได้รับความรู้มากกว่านักเรียนชั้นเรียนธรรมดา

คาร์เนอร์ (Carner. 1962: 118) ได้ประเมินผลการสอนอ่านทางโทรทัศน์ระบบวงจรปิด โดยทดลองกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 โรงเรียนคอร์ทแลนด์ (Cortland Public

School) นักเรียนเหล่านี้ได้เรียนวิธีอ่านจากโทรทัศน์ทุกวัน เพื่อฝึกฝนทักษะในการอ่านและให้เข้าใจคำศัพท์ ผลปรากฏว่านักเรียนที่มีความสามารถในการอ่านอยู่ในระดับต่ำ ได้รับความรู้การอ่านเพิ่มขึ้นมากกว่าการเรียนในชั้นธรรมดา

ชแรมม์ (Schramm. 1962: 153) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับโทรทัศน์และสรุปว่านักเรียนเรียนได้ดี โดยผ่านการสอนทางโทรทัศน์ ซึ่งความจริงในเรื่องนี้ได้พบกันแล้วในทุก ๆ ภาคของสหรัฐอเมริกาและอีกหลายประเทศในโลก การสอนโดยโทรทัศน์นั้นอย่างน้อยก็ได้ผลเหมือนกับการสอนในชั้นเรียนทั่วไป เมื่อตรวจสอบโดยใช้ข้อสอบมาตรฐานพบว่า 65% แตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 21% มีความแตกต่างกันมาก 14% เรียนรู้ได้น้อยจากรายการโทรทัศน์

นอกจากนั้น ยังพบว่าโทรทัศน์การศึกษายังให้ผลในเรื่องต่อไปนี้

1. ได้ผลดีในระดับเกรดสองถึงเกรดเก้า
2. ได้ผลดีที่สุดในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา แต่ได้ผลน้อยในวิชาประวัติศาสตร์และวรรณคดี
3. นักเรียนในระดับชั้นประถมมีความคิดว่า สามารถเรียนจากโทรทัศน์ได้มากกว่านักเรียนในระดับชั้นมัธยมและนิสิตในมหาวิทยาลัย
4. การสอนทางโทรทัศน์เกี่ยวกับการสาธิตมีคุณค่ามากกว่าการเรียนการสอนตามปกติในการอภิปราย
5. ครูที่สอนทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่หรือครูที่เคยใช้โทรทัศน์การศึกษาจะชอบการสอนทางโทรทัศน์ ส่วนผู้ไม่เคยใช้จะต่อต้าน
6. การต่อต้านการใช้โทรทัศน์ในระดับวิทยาลัยมีมากกว่าระดับประถมและมัธยม

บูเชเร่ (Boucheret. 1966: 55-57) ทดลองใช้โทรทัศน์สอนวิชาช่างโลหะที่ Dorian Technical Lycee ในประเทศฝรั่งเศสเกี่ยวกับขบวนการต่างๆ ของการเชื่อมโลหะ การกลึง การกัดเฟือง ซึ่งถ้าใช้การสอนแบบธรรมดาทำได้ยาก แต่ใช้โทรทัศน์สอนสามารถสอนเรื่องต่างๆ เหล่านี้ได้ดี

โคนิก และ ฮิลล์ (Koenig and Hill. 1967: 12) ได้สรุปผลการเรียนการสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์กับการเรียนการสอนจากครูในห้องเรียนว่า การวิจัยส่วนมากพบว่าการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์มีผลดีกว่าการเรียนการสอนโดยครูในห้องเรียนและได้แสดงความเห็นไว้ตอนท้ายว่า อาจเป็นเพราะการสอนทางโทรทัศน์มีการเตรียมตัวดีกว่า

มหาวิทยาลัยเพอร์ดู (Purdue University . 1967: 146-150) ได้ทำการวิจัยเพื่อพิจารณาดูเจตคติของนิสิตที่มีต่อการสอนโดยใช้โทรทัศน์วงจรปิด ในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และวิชาการปกครอง โดยสอนกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนิสิตในชั้นต่าง ๆ จำนวน 21-51 คน ผลการวิจัยโดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งสอนวิชาแบคทีเรียทั่วไป พบว่าผู้เรียนวิชารู้สึกว่าเขาเรียนรู้ได้มากวิชาน่าสนใจโทรทัศน์ช่วยให้เห็นได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น คือ มีคุณค่ามากในการสาธิต ช่วยให้เรียนด้วยความตั้งใจได้ง่ายขึ้น

เบอร์ค (Burke. 1971: XII) ได้ทำการทดลองและสังเกตการณ์การเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ พบว่าคุณภาพการเรียนการสอนโดยใช้โทรทัศน์ดีกว่าการเรียนการสอนโดยใช้ครูในห้องเรียน เพราะมีเครื่องมือและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพดีกว่าครูในห้องเรียน

เอลรอด (Elrod. 1972: 5823) ได้ทดลองใช้เทปวีดิทัศน์เป็นเครื่องมือในการสอนลักษณะกฎเกณฑ์ในการขับร้องกลุ่มทดลองเป็นนักศึกษาฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยจอร์เจีย ที่เรียนวิชาดนตรี (Music. 303) เกี่ยวกับทักษะและหลักการทางดนตรี จำนวน 104 คน โดยได้บันทึกเป็นเทป โทรทัศน์การร้องเพลงอเมริกาไว้ก่อน ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยครูคนเดียวกันเป็นเวลา 10 สัปดาห์ ในวันอังคารและวันพฤหัสบดี แต่ต่างวิธีกันโดยกลุ่มทดลองสอนโดยใช้เทปโทรทัศน์อีกครั้งหนึ่งแล้ว วัดผลเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสรุปไว้ว่าการใช้เทปวีดิทัศน์สามารถสอนดนตรีได้ทุกระบบสำหรับการวิเคราะห์และการสังเกตและสำหรับฝึกครูสอนดนตรี

ไบเลย์ (Bailey. 1975: 28-29) วิจัยเพื่อศึกษาผลการเรียนรู้วิชาฟิสิกส์ที่สอนทางโทรทัศน์และศึกษาเจตคติของนิสิตที่มีต่อโทรทัศน์การศึกษา โดยใช้ นิสิตจำนวน 40 คน ที่กำลังเรียนวิชาฟิสิกส์เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยแยกเป็นสองกลุ่มให้เรียนจากโทรทัศน์การศึกษากับที่เรียนโดยการสอนแบบปกติแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เกี่ยวกับเจตคติแล้ว นิสิตไม่ชอบการสอนทางโทรทัศน์ และไม่เห็นด้วยว่าโทรทัศน์จะทำให้สมาธิดีขึ้น แต่ยอมรับว่าโทรทัศน์ช่วยให้ดูการสาธิตได้ใกล้ชิดยิ่งขึ้น

ฟิชเชอร์ (Fisher. 1977: 216) ได้ทำการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของการใช้เทปวีดิทัศน์ในการสอนทักษะการว่ายน้ำและการเรียนรู้จังหวะการเคลื่อนไหว โดยศึกษากับนักเรียนชายและหญิง อายุประมาณ 10-13 ปี จำนวน 60 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ให้เรียนโดยการสาธิตด้วยเทปวีดิทัศน์ และกลุ่มที่ 2 ให้เรียน โดยการสาธิตโดยครู ทักษะที่สอนคือการว่ายน้ำแบบธรรมดา ผลการวิจัยพบว่าผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมีพัฒนาการเรียนรู้ดีขึ้น มีการเรียนรู้ทักษะที่สอนและมีทักษะความเร็วในการว่ายน้ำไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กุสตาฟสัน (Gustavsson. 1982: 59-62) ทดลองใช้โทรทัศน์สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาในประเทศสวีเดน (Soderyaije Vocational School) ผลของการทดลองปรากฏว่าโทรทัศน์เป็นนิมิตร์ใหม่ที่จะใช้เป็นสื่อได้อย่างดีในการให้ความรู้ ทำให้นักเรียนสนใจและประหยัดเวลาในการสอนเพิ่มเปอร์เซ็นต์ในการรับรู้แก่นักเรียน 25-30 เปอร์เซ็นต์ และสามารถแสดงเทคนิคต่างๆ ได้อย่างชัดเจน ทำให้ประสิทธิภาพการสอนของครูเพิ่มขึ้น

ไลเนสส์ (Lyness. 1985: 113) ได้นำเสนอในงาน The Annual Convention of Association for Educational Communication and Technology เมื่อวันที่ 20 มกราคม 1985 ถึงผลกระทบของการใช้วิดีโอสอนทฤษฎีและฝึกอบรมทักษะเกี่ยวกับการแก้ไขหัวใจ กลุ่มหนึ่งเรียนโดยใช้วิดีโอ อีกกลุ่มเรียนโดยไม่ใช้วิดีโอและมีการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพบว่า ทั้ง 2

กลุ่มไม่แตกต่างกัน จึงสามารถนำวิดีโอมาใช้สอนให้ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับเรื่องระบบทางเดินหายใจ

อาบรัมส์ (Abrams. 1986: 3326) ได้ทำการศึกษาผลของอินเตอร์แอคทีฟวิดีโอที่มีต่อการสอนทักษะการถ่ายภาพเบื้องต้น การศึกษาครั้งนี้เพื่อประเมินผลสัมฤทธิ์ของอินเตอร์แอคทีฟวิดีโอในกระบวนการเรียนการสอนเปรียบเทียบกับวิดีโอของทักษะการถ่ายภาพเบื้องต้นในสถานการณ์เรียนแบบรายบุคคลในระดับวิทยาลัย ผลการทดลองปรากฏว่ากลุ่มที่เรียนด้วยอินเตอร์แอคทีฟวิดีโอมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มที่เรียนจากวิดีโอธรรมดา ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

เลบอน (Lebon. 1986: 3350-A) ศึกษาการนำเทปโทรทัศน์เพื่อการสาธิตเทคนิคการออกเสียงการขับร้อง โดยนักเรียนหญิงที่มีชื่อเสียงมีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธิตวิธีการสวดลมหายใจเข้าออกและการออกเสียงการร้องเพลง การปรับระดับของเสียงและการออกเสียงอย่างชัดเจน กลุ่มทดลองและเทปโทรทัศน์การสาธิตในการสอน กลุ่มควบคุมไม่ใช้เทปโทรทัศน์ใช้วิธีทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่าเทปโทรทัศน์สอนเทคนิคการควบคุมคุณภาพของเสียงขณะร้องเพลงอย่างได้ผล

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ให้ประโยชน์หลายรูปแบบไม่ซับซ้อน สามารถใช้ได้กับผู้เรียนทุกระดับชั้น ช่วยปรับปรุงการสอนของครูให้ความรู้จากง่ายไปหาขบวนการซับซ้อน สามารถใช้ในการเรียนการสอนแบบเอกัตบุคคล แบบกลุ่มและสามารถเข้าถึงคนจำนวนมากได้พร้อมๆ กัน และนำไปผสมผสานกับสื่อชนิดอื่นได้ทำให้ปฏิสัมพันธ์ด้านการเรียนการสอนระหว่างผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการสร้างและพัฒนารายการโทรทัศน์ โดยผ่านการออกแบบและพัฒนาอย่างเป็นระบบจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วยตนเอง

แนวทางในการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในปัจจุบันจำเป็น จะต้องเน้นการพัฒนาการจัดการศึกษาที่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งปัจจัยต่างๆ เช่น กรรมพันธุ์ สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ ล้วนก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างบุคคล การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาไปตามความสามารถของตนเอง เกิดเป็นการเรียนการสอนที่เรียกว่าการศึกษาด้วยตนเอง (Individualized Instruction)

ความหมายของการศึกษาด้วยตนเอง

เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2528: 3) ได้ให้ความหมายของการจัดการเรียนการสอนแบบรายบุคคลว่า เป็นการจัดการศึกษาที่ผู้เรียนสามารถศึกษาเล่าเรียนได้ด้วยตนเองและก้าวไปตาม

ขีดความสามารถ ความสนใจและความพร้อม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือเป็นเทคนิคหรือวิธีสอนที่
ยึดความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับการเรียนให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างอิสระ

พัชรี พลาวงศ์ (2526: 83) ได้ให้ความหมายของการเรียนด้วยตนเองไว้ว่า การเรียน
ด้วยตนเองหมายถึง วิธีเรียนชนิดหนึ่งที่มีโครงสร้าง มีระบบที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียน
ได้ การเรียนแบบนี้ผู้เรียนมีอิสระในการเลือกเรียนตามเวลา สถานที่เรียน ระยะเวลาในการเรียน
แต่ละบท แต่จะต้องอยู่จำกัดภายใต้โครงสร้างของบทเรียนนั้นๆ เพราะแต่ละบทเรียนจะมีวิธี
เรียนชี้แนะไว้ในคู่มือ (study guide)

วิล องค์กรนะสุข (2543: 80) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า การเรียนรู้
ด้วยตนเองเป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียน
หรือเรียนตามความสามารถ ความสนใจของตนเอง โดยคำนึงถึงหลักของความแตกต่างระหว่าง
บุคคล ซึ่งได้แก่ความแตกต่างในด้านความสามารถทางสติปัญญา ความต้องการ ความสนใจ
ด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม โดยการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการประยุกต์ร่วมกันระหว่างเทคนิค
และสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

บรุคฟิลด์ (Brookfield. 1985: 59-71) ได้ให้ความหมายว่าการเรียนรู้คือการเป็นตัวของตัวเอง
การควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองมีความเป็นอิสระ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่ง
ภายนอกน้อยที่สุด

กริฟฟิน (Griffin. 1983: 153) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นการจัดประสบการณ์
เรียนรู้เฉพาะบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง
เกิดขึ้น โดยความสามารถในการวางแผนปฏิบัติการและประเมินผลการเรียน ทั้งในฐานะที่เป็น
เอกัตบุคคลและในฐานะที่เป็นสมาชิกของกลุ่มที่มีการร่วมมือกัน

สเคเจอร์ (Skager.1978 : 13) ได้อธิบายว่าการศึกษาดด้วยตนเองเป็นการพัฒนาการ
เรียนรู้และประสบการณ์ตนเอง ตลอดจนความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติและการ
ประเมินผลของกิจกรรมการเรียน ทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคลและในฐานะที่เป็นสมาชิกของ
กลุ่มการเรียนที่ร่วมมือกัน

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนรายบุคคลหรือการเรียนด้วยตนเองหรือการเรียนรายบุคคล
เป็นรูปแบบหนึ่งของการเรียนการสอน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนหรือเรียนตาม
ความสามารถความสนใจของตนเอง โดยคำนึงถึงหลักของความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยการ
เรียนด้วยตนเองเป็นการประยุกต์ร่วมกันระหว่างเทคนิคและสื่อการสอนให้สอดคล้องกับความ
แตกต่างระหว่างบุคคล

การเรียนรู้ด้วยตนเองมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนและการจัดการศึกษา ดังนั้น
เมื่อนำมาใช้ร่วมกับเทคโนโลยีการศึกษา จะทำให้สภาพการเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์และ
สนับสนุนการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมหรือลงมือปฏิบัติ มีการ

ตอบสนองหรือ ข้อมูลย้อนกลับในการเรียนอย่างฉับพลัน มีการเสริมแรงเป็นระยะ ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์มีการพัฒนาการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตามความสนใจและวุฒิภาวะของตนเอง

จุดมุ่งหมายของการศึกษาด้วยตนเอง

กาเย่ และบริกส์ (Gagne' and Briggs. 1974: 185-187) ได้กล่าวถึงการเรียนด้วยตนเองว่าเป็นแนวทางที่ทำให้การสอนบรรลุจุดมุ่งหมายตามความต้องการ (Needs) และให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ (Characteristics) ของผู้เรียนแต่ละคน โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ 5 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นแนวทางในการประเมินทักษะเบื้องต้นของผู้เรียน
2. เพื่อช่วยในการค้นหาจุดเริ่มต้นของผู้เรียนแต่ละคนในการจัดลำดับการเรียนตามจุดมุ่งหมาย
3. ช่วยในการจัดวัสดุและสื่อให้เหมาะสมกับการเรียน
4. เพื่อสะดวกต่อการประเมินผลและส่งเสริมความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนแต่ละคน
5. เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเรียนตามอัตราความสามารถของตน

ลักษณะของการศึกษาด้วยตนเอง

การเรียนด้วยตนเองนั้นประกอบด้วยประสบการณ์ในการเรียนที่ออกแบบเฉพาะสำหรับนักเรียนแต่ละคน โดยมีหลักฐานจากการวิเคราะห์ ความสนใจและความต้องการของแต่ละคน ประสบการณ์ที่กำหนดนั้นจะถูกควบคุมโดยนักเรียนเอง นักเรียนจะจัดการควบคุมเวลาเองตามความสนใจและความสะดวกสบายของนักเรียน ซึ่งในเรื่องนี้ วัชรีย์ บุรณสิงห์ (2526: 417-418) ได้สรุปวิธีการจัดการศึกษาให้กับนักเรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคลไว้ว่า

1. จัดการเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของนักเรียน เช่น จัดการเร่งรัดสำหรับนักเรียนที่เรียนเก่ง มีตำราที่ใช้เรียนด้วยตนเอง จัดสอนซ่อมเสริม
2. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน เพื่อสนองความต้องการของผู้เรียน เช่น การมอบหมายงานตามระดับความสามารถหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
3. ใช้สื่อการสอนให้เหมาะสมตามระดับความสามารถของนักเรียน
4. การประเมินผลควรกำหนดให้เหมาะสมกับรายวิชาและนักเรียนที่เกี่ยวข้อง

ประเภทของการศึกษาด้วยตนเอง

การเรียนด้วยตนเองแบ่งออกได้หลายประเภทตามทัศนะของผู้จัดแบ่งกาเย่และบริกส์ (Gagne' and Briggs. 1974:187) ได้แบ่งประเภทการเรียนด้วยตนเอง ออกเป็น 5 ประเภท คือ

1. แผนการเรียนแบบอิสระ (Independent Study Plan) เป็นการเรียนที่ครูกับนักเรียนตกลงกันในเรื่องของจุดมุ่งหมายของการเรียน แล้วให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าให้บรรลุจุดมุ่งหมายด้วยตนเอง

2. ศึกษาด้วยการควบคุมตนเอง (Self-Directed Study) จะมีการตกลงในจุดมุ่งหมายเฉพาะกำหนดเอาไว้ แต่วิธีการศึกษานั้นเป็นเรื่องของนักเรียน ครูอาจแนะนำการอ่านและวัสดุศึกษาไว้ให้แล้วแต่นักเรียนจะใช้หรือไม่ใช้ก็ได้ หากเขาผ่านการทดสอบก็ถือว่าใช้ได้

3. โปรแกรมผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Learner-Centered Programs) เป็นโปรแกรมที่จัดขึ้นกว้างๆ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกเรียน โดยมีวิชาแกน วิชาเสริมและวิชาเลือก

4. เรียนตามความเร็วของตน (Self-pacing) เป็นการเรียนที่ผู้เรียนเรียนตามอัตราความเร็วหรือความสามารถของตนเอง มีการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ตลอดจนเกณฑ์ต่างๆ เอาไว้ทุกคนเหมือนกันต่างกันที่เวลาที่ใช้ในการเรียน

5. การเรียนการสอนที่ผู้เรียนกำหนดเอง (Student-Determined Instruction) นักเรียนเลือกจุดมุ่งหมาย วัสดุการศึกษา กำหนดเอง ทดสอบเองและมีเสรีที่จะทิ้งจุดหมายใดก็ได้

ประโยชน์ของการจัดการศึกษาด้วยตนเอง

การศึกษาด้วยตนเองมีประโยชน์หลายประการ วีระ ไทยพานิช (2529:126) ได้กล่าวถึงประโยชน์หรือลักษณะข้อดีของการเรียนด้วยตนเองไว้ดังนี้

1. นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง
2. เป็นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. นักเรียนมีอิสระมากกว่าการสอนปกติ
4. เป็นการจูงใจนักเรียน และนักเรียนจะชอบบรรยากาศในโรงเรียนมากขึ้น
5. ครูมีเวลาที่จะทำงานกับนักเรียนเป็นรายบุคคลเมื่อนักเรียนต้องการ

นอกจากนี้ ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2526 :188) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการสอนแบบศึกษาด้วยตนเองไว้หลายประการ ดังนี้

1. หลักสูตรหรือรายวิชาถูกจัดไว้อย่างมีระเบียบ
2. ระบบการวัดผลประกอบด้วยเครื่องมือวัดระดับความรู้ที่จะเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนอย่างกว้างตามบุคลิกภาพของผู้เรียน
4. กระบวนการสอนเหมาะสมกับบุคลากรในหน่วยงาน

การเรียนการสอนแบบเรียนด้วยตนเองยังเกื้อหนุนสภาพการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคนเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

1. ผู้เรียนมีโอกาสร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามความสนใจ
2. ผู้เรียนมีโอกาสได้รับข้อมูลย้อนกลับทันที

3. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงตลอดเวลาในระหว่างการเรียนรู้

4. การเรียนการสอนเป็นไปตามขั้นตอนอย่างเหมาะสม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาด้วยตนเอง

การศึกษาด้วยตนเองมีส่วนช่วยในการศึกษาเป็นอย่างมาก เพราะสามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเองตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

เชษฐา บุญชวลิต (2540: 100) ได้พัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่อง การใช้เครื่องมือวัดไฟฟ้า วิชา ช.0278 ช่วงเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่าชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้น ทั้ง 6 ชุด มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 85/85

ชูเกียรติ โพธิ์ทอง (2544: 69-70) ได้พัฒนาชุดฝึกทักษะปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการพิมพ์สกรีน โดยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพไว้ที่ 90/90 ผลการวิจัยพบว่าชุดฝึกทักษะปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการพิมพ์สกรีน มีประสิทธิภาพ 94.49/90.73 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้

พงศธร พิมพ์นิย (2544: 44-48) ได้พัฒนารายการวิดิทัศน์ เรื่อง การเลี้ยง โรงเรือน และอุปกรณ์ วิชาการผลิตสุกรสำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ มีประสิทธิภาพ 88/94 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และผลของการทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อวิดิทัศน์ได้ผลสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็น เพราะสื่อวิดิทัศน์เป็นสื่อการสอนที่สามารถทำให้ผู้เรียนเห็นเป็นรูปธรรมมากกว่าการสอนตามปกติ

แสนฤทธิ์ ชันกัตัญญ (2545: 68-71) ได้พัฒนาบทเรียนวิดิทัศน์ด้วยตนเอง เรื่องเทคนิคการถ่ายทำโทรทัศน์สำหรับงานข่าว โดยใช้เกณฑ์90/90 จากผลการทดลองปรากฏว่าการเรียนโดยใช้บทเรียนวิดิทัศน์ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพสูงกว่าที่กำหนด กลุ่มตัวอย่างเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องเทคนิคการถ่ายทำโทรทัศน์สำหรับงานข่าวมากขึ้น

ประเทือง ล้อมริน (2546: บทคัดย่อ) ได้พัฒนารายการวิดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง เรื่องเทคนิคการลำดับภาพแบบลิเนียร์ (Linear) เพื่อใช้เป็นสื่อการสอนและการเรียนซ่อมเสริม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือนักศึกษาระดับปริญญาตรี เอกนิเทศศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 และ 2 คณะวิทยาการจัดการ สถาบันราชภัฏสวนสุนันทา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 45 คน ผลการวิจัยพบว่ารายการวิดิทัศน์ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพ 85.80/86.60 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด 85/85

ศิริรัตน์ บุญบาล (2546: 52-55) ได้พัฒนาชุดบทเรียนวิดิทัศน์ด้วยตนเอง วิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เรื่อง ระบบนิเวศและมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2545

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม) จำนวน 48 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพของชุดบทเรียนวิดิทัศน์ด้วยตนเองมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

สมศักดิ์ คล้ายสังข์ (2547: 49) ได้พัฒนาบทเรียนวิดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง ชุดแสงเพื่อการถ่ายภาพระดับปริญญาตรี เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียนให้ได้มาตรฐาน 90/90 ปรากฏว่าผลการทดสอบประสิทธิภาพของบทเรียนวิดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง มีประสิทธิภาพ 93.08/93.04 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์

งานวิจัยในต่างประเทศ

บรูซ (Bruce. 1972: 429-A) ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองกับการสอนแบบธรรมดาที่มหาวิทยาลัยไอโอวา พบว่าการสอนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการสอนแบบธรรมดา

เคลเลอร์ (Keller. 1974: 107) ได้ศึกษาการนำชุดการเรียนด้วยตนเองไปใช้สอนวิชาบรรณารักษ์ ในมหาวิทยาลัยเทกซัส โดยใช้กระบวนการสอนลักษณะแบ่งวัสดุและเนื้อหาออกเป็นหน่วยๆ ผู้เรียนจะต้องเรียนไปที่ละหน่วยตามลำดับขั้น จากผลการศึกษาพบว่าผู้เรียนเห็นว่าการเรียนด้วยวิธีนี้ดีกว่าการบรรยาย และต้องการที่จะเรียนโดยวิธีนี้ในวิชาอื่นๆ ร้อยละ 100 และเห็นว่าวิธีการนี้ให้ความรู้ดีที่สุดร้อยละ 64 ดีปานกลางร้อยละ 26 พอๆ กับวิธีอื่นร้อยละ 8.4 ต่ำกว่าวิธีอื่นร้อยละ 2.6

คูดนีย์ (Cudney. 1975: 26) ได้ศึกษาผลการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองเปรียบเทียบกับการสอนปกติ เพื่อฝึกทักษะการพยาบาลที่มหาวิทยาลัยเดลแวร์ พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ชุดการเรียนด้วยตนเองไม่แตกต่างกับการสอนปกติ

วิทกิน (Witkin. 1977: 1-4) ได้ศึกษาผลการเรียนแบบเรียนด้วยตนเองเกี่ยวกับการฝึกตั้งคำถามปากเปล่า วิชาสังคมศาสตร์ของนักศึกษาครู เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนในห้องปฏิบัติการด้วยตนเองและฝึกที่ไม่ใช่ห้องปฏิบัติการด้วยตนเอง แบ่งกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มแรกเรียนฝึกตั้งคำถามด้วยชุดการเรียนด้วยตนเอง กลุ่มทดลองที่ 2 ฝึกตั้งคำถามโดยไม่ใช้ชุดการเรียนด้วยตนเอง กลุ่มควบคุมเรียนโดยไม่ต้องฝึกตั้งคำถามผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองกลุ่มแรกมีผลการเรียนแตกต่างจากกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองแรกมีผลการเรียนแตกต่างจากกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 กับกลุ่มควบคุมมีผลการเรียนไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บรอว์เลย์ (Brawley. 1979 : 4286-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของชุดการเรียนการสอนแบบสื่อประสม เรื่องการบวกเลขเวลา สำหรับเด็กที่เรียนช้า ซึ่งใช้แบบทดสอบเรื่อง The Appreciation Test Stanford Achievement มาทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน โดยให้กลุ่มทดลองใช้ชุดการเรียนการสอน ซึ่งประกอบด้วยอุปกรณ์และสื่อการสอน 12 ชุด ใช้

เวลา 15 วัน ผลการวิจัยพบว่ามีนัยสำคัญทางสถิติแตกต่างกันระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ดิวอี้ (Dewey. 1983: 3218) ได้ศึกษาผลของวิดีโอเทปและวิดีโอดิस्क สำหรับการสอนแบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนในสภาพการศึกษาแบบอิสระสำหรับการศึกษาคำนี้ เพื่อการพัฒนาโมดูลสำหรับฝึกทักษะฟุตบอล โดยการใช้ไมโครคอมพิวเตอร์มาควบคุมระบบวิดีโอ MCVIT หรือ CAI แบบมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนขอบเขตในการศึกษาคือ นักฟุตบอลในระดับไฮสคูลและโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสบการณ์สูงและไม่มีประสบการณ์ เพื่อที่จะศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดลองชี้ให้เห็นว่า (Microcomputer Comtrolled Videotape System) ทำให้นักฟุตบอลทั้งกลุ่มที่มีประสบการณ์สูงและต่ำมีผลสัมฤทธิ์ที่สูงขึ้น นั่นคือผลของการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติซึ่งสังเกตและพิสูจน์ได้

เกรย์ (Grey. 1986: 1218-A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้จัดการบริษัทที่ดำเนินกิจการโทรศัพท์ในฮ่องกงกับระดับของการจัดการอัตราการปฏิบัติงานในด้านการจัดการและความสามารถในการรับรู้ปัญหาการสร้างสรรค์และระดับของการเปลี่ยนแปลงตามสภาพงานที่ควรจะเป็น ผลการวิจัยพบที่มีความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับการจัดการในด้านต่างๆ แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับเพศอายุและเชื้อชาติ

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

ความหมายของยาเสพติด

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลในเสพหรือได้รับเข้าไปในร่างกายซ้ำๆ กันแล้วไม่ว่าด้วยวิธีการใดๆ เป็นช่วงระยะๆ หรือนานติดต่อกันก็ตาม จะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อำนาจหรือเป็นทาสของสิ่งนั้นทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือจิตเพียงอย่างเดียว นอกจากนี้ยังต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ หรือทำให้สุขภาพของ ผู้เสพติดเสื่อมโทรมลงและเมื่อถึงเวลาอยากเสพแล้วไม่ได้เสพจะมีอาการผิดปกติทางด้านร่างกายและจิตใจ หรือเฉพาะทางด้านจิตใจเกิดขึ้นในผู้เสพนั่น สำนักงาน ปปส. (2545: 6)

ยาเสพติด หมายถึง สารหรือยาที่อาจเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติหรือจากการสังเคราะห์ ซึ่งเมื่อบุคคลใดเสพหรือรับเข้าสู่ร่างกายซ้ำๆ กันแล้ว ไม่ว่าโดยวิธีการใดๆ เป็นช่วงระยะๆ หรือนานติดต่อกันก็ตามจะทำให้บุคคลนั้นต้องตกอยู่ใต้อิทธิพลของสารนั้น ทางด้านจิตใจหรือรวมทั้งทางด้านร่างกายและอาจต้องเพิ่มปริมาณการเสพขึ้นเรื่อยๆ จนทำให้สุขภาพของผู้เสพนั่นเสื่อมโทรมลง ประการสำคัญเมื่อถึงเวลาอยากเสพและจะมีอาการผิดปกติทางด้านจิตใจหรือรวมทั้งทางด้านร่างกายเมื่อไม่ได้เสพ สำนักงาน ปปส. (2547: 8)

ผลกระทบของปัญหายาเสพติด

ยาเสพติดก่อให้เกิดผลกระทบหลายด้านสรุปได้ดังนี้ สำนักงาน ปปส. (2545: 159-176)

1. ผลกระทบต่อตนเอง

1.1 สุขภาพของผู้เสพยาเสพติดจะทรุดโทรมทั้งทางร่างกายและจิตใจ สภาพร่างกายจะผ่ายผอมเพราะฤทธิ์ของยาเสพติด จะทำลายระบบประสาท ทำให้ผู้ติดยาเสพติดมีลักษณะมีเหงื่อไม่สนใจตัวเอง ไม่ค่อยรับประทานอาหาร สภาพจิตใจของผู้ติดยาจะเสื่อมโทรมลง จะมีความฝักใฝ่ยาเสพติด ขาดความรู้สึกรู้สึกผิดชอบชั่วดี ขาดความยับยั้งชั่งใจ จนในที่สุดขาดสติ ทำในสิ่งที่ก่อให้เกิดอันตรายทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้

1.2 ผู้ติดยาเสพติดมักมีนิสัยเกียจคร้านไม่สนใจการเรียนและไม่ชอบทำงานและยังต้องเบียดบังเงินทอง เพื่อนำไปซื้อยาเสพติดมาบำบัดความต้องการยาเสพติดของตนเองและจะต้องใช้เงินมากขึ้นเรื่อย ๆ

1.3 เมื่อมีความต้องการเสพยาเสพติด แล้วไม่ได้เสพจะมีอาการทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจการใช้ยาเสพติดบางชนิด แล้วไม่ได้เสพจะมีอาการทรมานที่รุนแรงมากที่เรียกว่าลงแดง มีอาการทุรนทุราย ปวดเมื่อยตามเนื้อตัว ปวดในท้อง อาเจียน บางรายอาเจียนเป็นเลือด ถ้ามีอาการมากอาจทำให้เสียชีวิตได้

1.4 ผู้เสพ ผู้ค้า ผู้ผลิต ยาเสพติดทุกประเภทล้วนมีความผิดตามกฎหมาย

2. ผลกระทบต่อครอบครัว

2.1 ถ้าผู้ติดยาเสพติดได้รับอันตรายเสียชีวิตหรือพิการ จะกลายเป็นภาระของครอบครัวที่จะต้องคอยเลี้ยงดู

2.2 เนื่องจากผู้ติดยาเสพติดต้องตกเป็นทาสของยาเสพติดทั้งทางร่างกายและจิตใจ จะต้องหาเงินไปซื้อยาเสพติดมาเสพให้ได้ จึงอาจลักขโมยเงินทองที่หาได้มาเพื่อใช้จ่ายในครอบครัวไปซื้อยาเสพติดแทน ทำให้ครอบครัวได้รับความเดือดร้อน

2.3 บางครั้งที่ไม่สามารถลักขโมยเงินทองในครอบครัวได้ ผู้ติดยาอาจมีพฤติกรรมลักขโมยของคนอื่น ทำให้ครอบครัวต้องได้รับความอับอาย

3. ผลกระทบต่อสังคมชุมชน

3.1 เกิดปัญหาอาชญากรรมในชุมชน เพราะผู้ติดยาเสพติดเมื่อไม่มีเงินซื้อยาเสพติดจะต้องพยายามหาเงินไปซื้อยาเสพติด โดยเริ่มจากขโมยเงินคนในครอบครัว เมื่อขอไม่ได้ก็จะใช้วิธีการขโมยในครอบครัวก่อน แล้วจึงขยายไปขโมยเงินคนในชุมชน จึงถึงขั้นจี้ปล้นได้

3.2 ผู้ใช้ยาเสพติดมากๆ และนานๆ จะประสบปัญหาทางจิตประสาททำให้เสื่อมโทรมลงก่อให้เกิดพฤติกรรมที่ทำให้สูญเสียชีวิตและทรัพย์สินของคนในชุมชนได้

3.3 ผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนก็ต้องหวาดระแวงภัยที่อาจเกิดจากการกระทำของผู้ใช้ยาเสพติด

ประเภทของยาเสพติด

ยาเสพติดแบ่งประเภทตามการออกฤทธิ์ต่อจิตประสาท เป็น 4 ประการ คือ

1. ยาเสพติดประเภทกดประสาท
2. ยาเสพติดประเภทกระตุ้นประสาท
3. ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท
4. ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน

1. ยาเสพติดประเภทกดประสาท เช่น ฝิ่น มอร์ฟิน เฮโรอีน ยานอนหลับและยาระงับประสาทต่างๆ ยาในกลุ่มนี้มีฤทธิ์ในการเสพติดสูงมาก ทำให้ติดยาทั้งทางร่างกายและจิตใจ แพทย์ใช้ยารักษาอาการเจ็บปวดปานกลางถึงรุนแรง เช่น ระวังอาการปวดภายหลังการผ่าตัด หรือการเจ็บปวดที่เกิดจากโรคมะเร็งขั้นสุดท้าย ยาเสพติดประเภทกดประสาทจะออกฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลางในส่วนที่ควบคุมความรู้สึก ทำให้หายเจ็บปวด มีคนนำยาในกลุ่มนี้ไปใช้ในทางผิดคือใช้เพื่อเกิดการเสพติด โดยใช้ปริมาณมากเกินไปกว่าปริมาณในการรักษาโรค ฤทธิ์ของยาจะกดประสาทส่วนสมองอย่างรุนแรงจน ทำให้สมองมึนชา ความคิดความอ่านช้าลง อาจทำให้เป็นคนปัญญาอ่อนได้ นอกจากนี้ฤทธิ์ของยายังกดระบบการทำงานของอวัยวะอื่นๆ ภายในร่างกายด้วย เช่น กดศูนย์การหายใจ ทำให้การเต้นของ หัวใจช้าลง หายใจช้าและถ้าใช้ยาเสพติดประเภทนี้ในปริมาณมาก ยาจะเพิ่มฤทธิ์ในการกดประสาทสมองมากขึ้น กดศูนย์การหายใจมากขึ้น จนทำให้หายใจติดขัด ทำให้ผู้เสพเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ผู้ที่ยาเสพติดโดยวิธีการฉีดอาจติดโรคร้ายแรงจากการใช้เข็มฉีดยา

นอกจากนี้ยังมีสารชนิดหนึ่ง ซึ่งออกฤทธิ์ในทางกดประสาทเช่นเดียวกัน สารชนิดนี้คือ “สารระเหย” ได้แก่ น้ำมันเบนซิน ทินเนอร์ กาว ยาล้างเล็บ น้ำมันผสมสี แล็กเกอร์ สีกระป๋อง สำหรับพ่น น้ำมันก๊าด เป็นต้น สารเหล่านี้เป็นสารที่ใช้ประโยชน์ในวงการอุตสาหกรรมเพื่อใช้เป็นตัวทำละลาย แต่มีผู้นำมาใช้ในทางที่ผิดคือใช้สูดดม เพื่อให้เกิดความมึนเมา เมื่อสารระเหยเข้าสู่ร่างกายจะกระจายไปในเนื้อเยื่อของเหลวทุกแห่งในร่างกายสู่ระบบประสาทส่วนกลางและจำไปออกฤทธิ์กดระบบประสาทส่วนสมอง พิษของสารระเหยที่เกิดขึ้น เนื่องจากการใช้สารระเหยอย่างจงใจให้เกิดความมึนเมา แบ่งเป็น 2 ระยะ คือ

1.1 พิษระยะเฉียบพลัน จะมีอาการมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับชนิดของสารระเหย และปริมาณที่เสพ อาการที่เกิดขึ้นทันทีทันใด คือ แขนง้าออก จมูกบวม ตาพร่า ปวดศีรษะอย่างรุนแรง ถ้าเสพในปริมาณสูงเกินขนาด ฤทธิ์ของสารระเหยจะกดการหายใจทำให้หัวใจเต้นผิดจังหวะอาจทำให้หัวใจวายตายได้

1.2 พิษระยะเรื้อรัง เมื่อสูดดมสารระเหยไปนานๆ พิษของสารระเหยจะทำลายระบบต่างๆ ภายในร่างกาย เช่น ระบบประสาทสมอง กดสมองทำให้สมองพิการ ความจำเสื่อม ความคิดอ่านช้า ไม่สามารถควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกายได้ ทำลายระบบทางเดินหายใจ

ทำให้หลอดลมอักเสบ เยื่อจมูกอักเสบมีเลือดออกจากจมูก ทำลายระบบโลหิต ไชกระดูกหยุดสร้างเม็ดโลหิตทำให้เกิดโรคมะเร็งในเม็ดโลหิตขาว นอกจากนี้ยังทำลายระบบต่างๆ ภายในร่างกายจนทำให้เกิดความบกพร่องเกิดความพิการถาวรต่ออวัยวะภายในร่างกายจนไม่สามารถรักษาให้ดีขึ้นเหมือนเดิมได้

2. ยาเสพติดประเภทกระตุ้นระบบประสาท เช่น ยาบ้า กระต๋อม โคเคน ยาอี (อีเฟดรีน) และยาอี (เอ็กซ์ตาซี) ยาในกลุ่มนี้แพทย์ใช้ในการรักษาโรคจิตประสาทประเภทที่มีอาการซึมเศร้าวังหลับ ฤทธิ์ของยากระตุ้นประสาททำให้ตื่นตัว ไม่หิว ไม่ง่วง จึงมีคนนำยาในกลุ่มนี้ไปใช้ในทางที่ผิดคือใช้เป็นยาลดความอ้วน ใช้เพื่อให้ทำงานมากและนาน ถ้าใช้ไปนานๆ จะเกิดอาการดื้อยาและจะต้องใช้ยาเพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้เกิดอันตรายต่อร่างกายมากเพราะฤทธิ์ของยาที่กระตุ้นประสาทส่วนสมอง จะทำให้ประสาทตื่นตัว มีความกระปรี้กระเปร่าชั่วขณะหนึ่ง แต่เมื่อหมดฤทธิ์ยาแล้วจะมีอาการหดหู่ซึมเศร้าและอ่อนเพลียอย่างหนัก เพราะร่างกายถูกฝืนให้ทำงานหนักจนเกินกำลังและขาดการพักผ่อน ถ้าใช้ยาในปริมาณมากๆ และนานๆ จะทำให้ร่างกายและสมองมีความเครียดและเสื่อมโทรมลง มีอาการเสื่อมทางจิตใจจนอาจกลายเป็นโรคจิตคลุ้มคลั่งได้

3. ยาเสพติดประเภทหลอนประสาท เช่น แอลเอสดี เมสคาลีน เห็ดขี้ควาย ยาประเภทนี้จะออกฤทธิ์ที่ระบบประสาทส่วนสัมผัสทั้ง 5 ฤทธิ์ของยาจะไปบิดเบือนทำให้การมองเห็น การได้ยิน การสัมผัส และการดมกลิ่นเปลี่ยนแปลงไปจากที่เป็นจริง เห็นภาพลวงตา เป็นจินตนาการที่มีทั้งที่ดี สวยงามและน่ากลัว จนไม่สามารถควบคุมได้และถ้าฤทธิ์หลอนประสาทเกิดขึ้นมากๆ จะทำให้ผู้เสพกลายเป็นคนบ้าได้ในที่สุด

4. ยาเสพติดประเภทออกฤทธิ์ผสมผสาน เช่น กัญชา ยาเสพติดประเภทนี้จะออกฤทธิ์กระตุ้นกอดและหลอนประสาท โดยจะเริ่มออกฤทธิ์กระตุ้นประสาททำให้สมองตื่นตัวมีอาการกระปรี้กระเปร่าหัวใจเต้นเร็ว แล้วออกฤทธิ์กดประสาทสมอง ทำให้สมองมึนชา ความคิดอ่านช้าลง กดศูนย์การหายใจ ทำให้หัวใจเต้นช้า หายใจช้า จากนั้นจะออกฤทธิ์หลอนประสาทเพื่อฝืน ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ยาเสพติดประเภทนี้มีอันตรายมาก เพราะลักษณะของการออกฤทธิ์จะทำให้ระบบต่างๆ ภายในร่างกายต้องทำงานหนัก โดยเฉพาะระบบประสาทสมองจะได้รับการกระตุ้น กอดและหลอนจนกระทั่งสมองเสื่อมโทรมลงจนถึงขั้นทำให้ความจำเสื่อมได้

สาเหตุการติดยาเสพติด

สาเหตุที่ทำให้เยาวชนติดยาเสพติด เกิดจากสาเหตุใหญ่ 3 ประการ คือ

1. สาเหตุที่เกิดจากตัวเอง

1.1 ความอยากรู้อยากลอง ด้วยความคึกคะนองของเยาวชนเอง เห็นว่ายาเสพติดเป็นความโก้เก๋หรือเข้าใจผิดคิดว่าการใช้ยาเสพติด จะเป็นการแดงออกให้เห็นถึงความเป็นฮีโร่ของกลุ่ม ตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ในปัจจุบันคือการดื่มเหล้าสูบบุหรี่ของเยาวชนเมื่อใช้หรือเสพเป็น

ประจำจะทำให้เยาวชนเสพติดเหล้าและบุหรี่ได้และที่ร้ายยิ่งกว่านั้น คือการเสพติดเหล้าและบุหรี่ของเยาวชนจะเป็นหนทางนำเยาวชนไปสู่การเสพยาเสพติดชนิดอื่นๆ ที่รุนแรงกว่าได้

1.2 ความต้องการให้เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนหรือเข้ากับเพื่อนได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเกรงใจเพื่อนหรือขัดเพื่อนไม่ได้ เมื่อเพื่อนชักชวนให้ลองยาเสพติดหรือบางครั้งเยาวชนบางคนยอมเสพยาเสพติดตามคำชักชวนของเพื่อน เพื่อต้องการลบคำสบประมาทของเพื่อนก็มี

1.3 มีเยาวชนเป็นจำนวนไม่น้อยทดลองใช้ยาเสพติด เพราะไม่มีความรู้เรื่องยาเสพติดบางคนอาจเคยได้ยินโทษพิษภัยของยาเสพติด แต่ไม่รู้จักชื่อต่างๆ ที่ใช้เรียกอาจถูกหลอกให้ทดลองใช้และเกิดการเสพติดขึ้นได้ เช่น คนส่วนใหญ่รู้ว่าเฮโรอีนเป็นยาเสพติดร้ายแรงและไม่คิดลอง แต่หลายคนอาจไม่รู้ว่ามีงาขาวคือเฮโรอีนด้วย เมื่อเพื่อนมาชักชวนว่าลองเสพผงขาวแล้วจะเทียวผู้หญิงสนุก จึงได้ลองเสพโดยไม่คิดว่ามันจะเป็นเฮโรอีน

1.4 เยาวชนบางคนมีจิตใจที่อ่อนแอ เมื่อประสบปัญหา เช่น ปัญหาเกี่ยวกับครอบครัว พ่อแม่อาจทะเลาะเบาะแว้งกัน หรือมีความรู้สึกที่พ่อแม่ไม่รัก ไม่ให้ความอบอุ่น โดยไม่คิดว่าการกระทำของผู้ใหญ่ย่อมมีเหตุผล อาจเกิดจากความเครียดในการที่จะต้องหารายได้มาเลี้ยงครอบครัว บางครั้งจึงต้องมีพฤติกรรมเช่นนั้นกลับนำมาคิดเป็นปัญหาจนทำให้เกิดความรู้สึกน้อยเนื้อต่ำใจ มีความทุกข์และมีความเชื่อแบบผิดๆ ว่ายาบางชนิดจะช่วยทำให้สบายใจลืมความทุกข์ได้ จึงทดลองใช้และเมื่อใช้บ่อยๆ และนาน ๆ จะทำให้เกิดการเสพติดได้

2. สาเหตุจากปัญหาเศรษฐกิจ

การใช้จ่ายเงินเกินตัวการไม่มีงานทำหรือมีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย แม้ทราบว่ายาเสพติด ผิดกฎหมาย แต่เพื่อความอยู่รอดของตนเองจึงยอมไปเสพยาเสพติด โดยขั้นแรกอาจคิดเป็นเพียงช่วยส่ง แต่การอยู่ใกล้ชีวิตยาเสพติดย่อมทำให้รู้สึกอยากลอง ในที่สุดก็เป็นทั้งผู้ส่งยาเสพติดและเป็นผู้ติดยาเสพติดด้วย หรือแม้บางคนจะเป็นคนมีฐานะดีพอกินพอใช้ แต่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินตัวและอยากรวยก็เป็นทางไปสู่ยาเสพติดได้

3. สาเหตุจากสิ่งแวดล้อม

มีผู้ติดยาเสพติดจำนวนไม่น้อยมีความตั้งใจที่จะพยายามเลิกเสพ โดยเข้าการรักษาพยาบาลจากสถานบำบัดรักษาทั้งของภาครัฐและเอกชนหรือเมื่อรักษาหายแล้วต้องกลับไปสู่สังคม ซึ่งยังคงมียาเสพติดแพร่ระบาดอยู่ทั่วไปหรือเมื่อกลับเข้าสู่สังคมปรากฏว่าสังคมไม่ยอมรับ เช่น คนในครอบครัวหรือคนในชุมชนแสดงความรังเกียจ จะไปสมัครงานก็ถูกปฏิเสธเพราะมีประวัติเคยติดยาเสพติด จึงทำให้ต้องหวนกลับไปอยู่ในสังคมคนติดยาเสพติดเช่นเดิม

การป้องกันยาเสพติด

ปัญหา ยาเสพติดไม่ได้เป็นปัญหาของผู้ติดยาเสพติดเท่านั้น แต่ยังส่งผลกระทบทำให้สังคมไม่สงบสุข คนในสังคมอาจได้รับจากการกระทำของผู้ติดยาเสพติด ดังนั้นจึงควรเป็นหน้าที่

ของประชาชนทุกคนที่จะต้องร่วมมือร่วมใจป้องกันปัญหายาเสพติด ก่อนที่เกิดผลร้ายจนทำให้เกิดการสูญเสียทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งประชาชนทุกคนสามารถช่วยกันป้องกันยาเสพติดได้ โดยเริ่มจากการป้องกันตนเอง ป้องกันครอบครัว จนถึงสามารถช่วยป้องกันสังคม ชุมชน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดการป้องกันยาเสพติดในระดับประเทศได้ด้วย

1. การป้องกันตนเอง

การป้องกันยาเสพติดนั้น ควรเริ่มต้นที่การป้องกันตนเอง ดังนี้

1.1 รู้จักปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองยาเสพติด

เยาวชนต้องมีความมั่นใจในตนเองและกล้าที่จะปฏิเสธ เมื่อถูกชักชวนให้ทดลองประพฤติดังที่ปฏิบัติสิ่งที่ไม่เหมาะสม เช่น ทดลองยาเสพติดและอบายมุขอื่นๆ เพราะตัวเยาวชนเองเท่านั้นที่จะตัดสินใจและพิจารณาว่าสิ่งที่กำลังจะทำนั้นเป็นสิ่งที่ดีงามเหมาะสมหรือไม่

1.2 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด

ปัจจุบันยาเสพติดที่แพร่ระบาดมีหลายชนิดและได้พัฒนารูปแบบการผลิต ลักลอบการค้าที่แยบยลขึ้น การศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดไม่ว่าจะเป็นเรื่องของโทษ พิษภัย สถานการณ์ การแพร่ระบาด สาเหตุหรือเหตุการณ์ที่ชักนำไปสู่การเสพยาเสพติดจะช่วยให้รู้เท่าทันและปลอดภัยจากยาเสพติดได้ รวมทั้งปลอดภัยจากการถูกหลอกลวงให้เสพยาหรือกระทำความผิดกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด

1.3 เลือกคบเพื่อนที่ดี

ในการดำรงชีวิตในสังคม จำเป็นที่ทุกคนจะต้องพบปะกับผู้คนมากมาย มีทั้งดีและไม่ดีการคบเพื่อนและบุคคลต่างๆ ควรรู้จักเลือกคบเพื่อน เพื่อนที่ดีคือคนที่หวังดีด้วยความบริสุทธิ์ใจ แนะนำให้กระทำในสิ่งที่ดี ต้องมีวิจญาณในการตัดสินใจที่จะทำอย่างไรเพื่อเลือกที่จะเลียนแบบในสิ่งที่ดี ต้องรู้จักปฏิเสธในสิ่งที่ควรปฏิเสธ เช่น การพูดปฏิเสธเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองยาเสพติด

1.4 ทำให้จิตใจร่าเริงสดใส

มนุษย์เลือกเกิดไม่ได้ แต่สามารถเลือกดำเนินชีวิตได้ การเข้าใจในการดำเนินชีวิต ยอมรับความจริง พอใจในสิ่งที่ตนมี ตนเป็นอยู่และใช้สิ่งที่มีที่เป็นอยู่นั้นให้เกิดประโยชน์ทำจิตใจให้ร่าเริงและแจ่มใส มองโลกในแง่ดีจะทำให้สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตและทำให้สามารถแก้ไขปัญหาทุกอย่างในชีวิตได้ โดยมีสติและชีวิตก็จะดำรงอยู่ได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จ

1.5 เข้าใจและสำนึกในบทบาทหน้าที่และสถานภาพของตนเอง

ในการดำเนินชีวิตแต่ละคนย่อมมีบทบาทที่มากกว่าหนึ่งบทบาท และแตกต่างกันไปตามสถานภาพที่ได้รับ เช่น บทบาทของการเป็นผู้นำครอบครัวเป็นพ่อกับแม่ บทบาทของการเป็นสมาชิกในครอบครัว บทบาทของการเป็นพนักงานของสถานประกอบการ เป็นต้น ไม่ว่าจะเป็น

มีสถานภาพอย่างไร ควรคำนึงถึงคุณค่าบทบาทหน้าที่ของตนเองเพราะบทบาทหน้าที่ที่เหมาะสมกับบทบาทหน้าที่ที่ตนเองเป็นอยู่ จะช่วยให้ประสบความสำเร็จ

1.6 ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

เวลาเป็นทรัพยากรที่มีค่าอย่างหนึ่งของมนุษย์ นอกจากเวลาที่ใช้ไปในการทำงานแล้ว ทุกคนย่อมมีเวลาเพื่อพักผ่อน การพักผ่อนเป็นสิ่งจำเป็นต่อร่างกาย แต่ถ้าปล่อยให้เวลาล่วงเลยไป โดยไม่ทำอะไรเลยเท่ากับใช้เวลาไปอย่างไม่คุ้มค่า ยิ่งกว่านั้นหากใช้เวลาว่างในสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ จะก่อให้เกิดโทษทั้งต่อตนเองและสังคม เช่น การเล่นอบายมุข การมั่วสุม ยาเสพติด เป็นต้น

การออกกำลังกาย อ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ ทำงานพิเศษ ทำงานอดิเรก เช่น วาดภาพ เล่นดนตรี สะสมแสตมป์ เป็นต้น นับเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองทั้งสิ้น

นอกจากนี้ ยังสามารถใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อครอบครัว โดยการทำงานบ้าน การทำสวนครัว การปรับปรุงซ่อมแซมบ้านเรือนและเครื่องใช้ในบ้าน และเราทุกคนควรสละเวลา เพื่อประโยชน์ต่อสังคมด้วย เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของสังคมชุมชน กิจกรรมการต่อต้านยาเสพติด กิจกรรมการพัฒนาชุมชนหรือหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมชุมชนหรือหมู่บ้านเพื่อรับทราบสถานการณ์ที่เกี่ยวกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในละแวกบ้าน เป็นต้น

1.7 แก้ไขปัญหาชีวิตในทางที่ถูก

ในการดำเนินชีวิตทุกคนย่อมประสบปัญหาชีวิต อาจจะมากหรือน้อยแตกต่างกันไป ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นสามารถแก้ไขได้ หากกล้าเผชิญกับปัญหาและใช้ความคิดไตร่ตรองด้วยเหตุผล หากพบว่าปัญหาที่ประสบอยู่มีความยุ่งยากซับซ้อนเกินกว่าจะสามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง ควรขอคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือได้จากบุคคลที่น่าเชื่อถือและเป็นบุคคลที่เราให้ความเคารพ เช่น พ่อแม่ เพื่อที่เป็นผู้ใหญ่กว่า กรณีปัญหาส่วนตัวเกี่ยวกับทางบ้านหรือปรึกษาผู้จัดการสถานประกอบการ หัวหน้าคนงานหรือเจ้าของกิจการ ในกรณีที่เป็นปัญหาที่เกี่ยวกับการทำงาน การหนีปัญหาจะเป็นสาเหตุให้เกิดความรู้สึกอึดอัดไม่สบายใจอาจนำไปสู่ปัญหายาเสพติดหรือทางเสื่อมอื่นๆ ซึ่งไม่ใช่วิธีการแก้ปัญหาที่ดีแต่กลับเป็นหนทางที่สร้างปัญหาใหม่ขึ้นมาอีกปัญหาหนึ่ง

2. การป้องกันครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันแรกของสังคมที่ทุกคนมีโอกาสสัมผัสในเบื้องต้น สังคมจะดีมีความสงบสุขได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ครอบครัวที่เข้มแข็ง การที่จะดูแลครอบครัวอย่างปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดได้นั้น สมาชิกในครอบครัวจะต้องช่วยกันดูแลอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ครอบครัวมีภูมิคุ้มกันให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติด

2.1 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว

เยาวชนสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวให้มีความรักและกลมเกลียวกันได้ โดยการแสดงความรักและเคารพในสถานภาพของสมาชิกในครอบครัว ดูแลเอาใจใส่และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เมื่อมีปัญหาต้องปรึกษาหารือกัน ช่วยหาทางแก้ไขปัญหาในทางที่ถูกต้อง เมื่อใครคนใดคนหนึ่งครอบครัวประสบปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาใดไม่ควรดูต่ำว่ากล่าวรุนแรง ควรรับรู้ปัญหาด้วยความสงบและหาทางแก้ไข เยาวชนควรประพฤติตัวให้บุคคลในครอบครัวภาคภูมิใจ

2.2 รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเป็นสมาชิกของครอบครัว

ในฐานะเป็นพ่อ-แม่ มีหน้าที่ในการเลี้ยงดู อบรมสั่งสอนลูกให้เป็นคนดี

ในฐานะลูก หรือเป็นสมาชิกในครอบครัว มีหน้าที่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพ่อแม่ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนหรือตั้งใจประกอบอาชีพด้วยความสุจริตและขยันหมั่นเพียรช่วยเหลือการทำงานภายในครอบครัวเท่าที่จะสามารถช่วยเหลือได้ ช่วยสอดส่องดูแลไม่ให้สมาชิกในครอบครัวกระทำการสิ่งที่ไม่ดี มั่วสุมยาเสพติดหรืออบายมุขอื่นๆ

3. การป้องกันชุมชน

การป้องกันตนเองและครอบครัวให้ปลอดภัยจากปัญหายาเสพติดนั้น ยังไม่อาจแน่ใจได้ว่าจะช่วยให้เยาวชนรอดพ้นจากยาเสพติดได้ หากชุมชนที่เยาวชนอาศัยอยู่ยังคงมีปัญหายาเสพติด หรือปัญหาที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ติดยาเสพติด ดังนั้นเยาวชนในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในสังคมชุมชน จึงควรมีบทบาทในการที่จะป้องกันชุมชนของตนเองให้ปลอดภัยจากยาเสพติด ได้ดังนี้

3.1 ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

เยาวชนควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชนคนอื่นในชุมชน โดยไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุขและไม่ใช้ยาเสพติดทุกชนิดและควรที่จะกล่าวตักเตือนเด็กและเพื่อนเยาวชนที่ประพฤติไม่เหมาะสมให้ปรับปรุงตนเอง นอกจากนั้นเยาวชนควรมีบทบาทในการชักจูงเพื่อนเยาวชนที่ยังหมกมุ่นอยู่ในอบายมุขและยาเสพติดให้เลิกพฤติกรรมดังกล่าว การเป็นแบบอย่างที่ดีจะทำให้เยาวชนเป็นที่รักและนับถือเป็นเยี่ยงอย่างของการประพฤติตนให้แก่เด็กและเยาวชนอื่นในทางที่เหมาะสมและเติบโตเป็นผู้นำของชุมชนในอนาคต

3.2 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดและร่วมกิจกรรมของชุมชน

เยาวชนควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดจากการที่หน่วยงานต่างๆ เข้ามาเผยแพร่ในชุมชนหรือการเข้ารับการฝึกอบรมที่หน่วยงานต่างๆ ได้จัดให้เยาวชนในชุมชนตลอดจนศึกษาและติดตามสถานการณ์ยาเสพติด ข่าวสารเกี่ยวกับยาเสพติดจากสื่อมวลชนประจำวัน เพื่อเป็นความรู้ที่จะนำไปคิดและดำเนินการป้องกันและแก้ไข เพื่อป้องกันให้ชุมชนปลอดภัยจากยาเสพติดหรือถ่ายทอดให้กับเพื่อนในชุมชนได้

3.3 รวมกลุ่มอาสาสมัครป้องกันยาเสพติด

เยาวชนควรร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนในการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น การรวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมเพื่อต่อต้านยาเสพติด โดยการลด ละ เลิกอบายมุขและยาเสพติดให้โทษทั้งหลายหรือร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ต่างๆ เช่น การสร้างสรรค์และพัฒนาชุมชนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยน่าอยู่อาศัยและมีความปลอดภัย

3.4 ให้ความร่วมมือกับทางการ

ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขยาเสพติดในชุมชน ทางราชการมุ่งหวังที่จะให้ประชาชนมีความตระหนักรู้ว่า ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาที่ทุกคนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการดำเนินงานสำหรับเยาวชนในชุมชนควรมีบทบาทในการให้ความร่วมมือกับทางการ ดังนี้

3.4.1 แจ้งข่าวสาร ให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพื่อทราบแหล่งผลิต แหล่งค้าและแหล่งมั่วสุมเสพยาเสพติดในชุมชน

3.4.2 ร่วมเป็นอาสาสมัครเวรยามตรวจตราแหล่งอบายมุขและแหล่งมั่วสุมเสพยาเสพติด

3.4.3 ชักชวนแนะนำให้เพื่อนเยาวชนหรือผู้ติดยาเสพติดเข้ารับการบำบัดรักษา โดยให้คำแนะนำและประสานงานนำส่งผู้ติดยาเสพติดเข้าสู่สถานบำบัดรักษา ตลอดจนให้กำลังใจในการเข้ารับการบำบัดรักษาแก่ผู้ติดยาเสพติด

3.4.4 เป็นอาสาสมัครติดตามผลการบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติดเพื่อป้องกันการติดยาซ้ำและเพื่อให้ผู้เข้ารับการบำบัดรักษามีกำลังใจ ไม่ถูกทอดทิ้ง

3.4.5 เป็นอาสาสมัครเผยแพร่ความรู้ เพื่อป้องกันยาเสพติดให้แก่ชุมชน โดยแจ้งข่าวสารแหล่งผลิตแหล่งค้ายาเสพติด ตลอดจนการแจ้งซื้อผู้ติดยาเสพติดในชุมชน สามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ การแจ้งแบบไม่เปิดเผยตัวคือแจ้งเป็นเอกสารจดหมายไม่บอกชื่อผู้แจ้ง ซึ่งเป็นการแจ้งแบบที่มีน้ำหนักน้อย ดังนั้นผู้แจ้งจะต้องบอกเล่ารายละเอียดในจดหมายให้มากที่สุด เพราะเจ้าหน้าที่ไม่สามารถซักถามเพิ่มเติมได้ แต่เป็นวิธีการที่ปลอดภัยหรือการแจ้งกับเจ้าหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ซึ่งการแจ้งแบบนี้อาจจะทำให้ผู้แจ้งไม่ปลอดภัย ดังนั้นจึงต้องระมัดระวังและแจ้งกับผู้ที่ไว้วางใจได้เท่านั้น สำนักงาน ปปส. (2546: 159-176)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

งานวิจัยในประเทศ

ผจงจิตร อินทสุวรรณและคณะ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติดของเยาวชน ระหว่างกลุ่มผู้ติดยาเสพติดจำนวน 695 คนกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 1,184 คน พบว่ากลุ่มผู้ติดยาเสพติดมีบุคคลในครอบครัวติดยาเสพติดซึ่งส่วนใหญ่คือบิดารวมทั้งมีคะแนนความเชื่อเกี่ยวกับยาเสพติดมากกว่าในกลุ่มเด็กนักเรียน ส่วนในกลุ่มของเด็กนักเรียนมีคะแนนของทัศนคติต่อการดูแลสุขภาพสูงกว่ากลุ่มที่ติดยาเสพติด สำหรับสื่อที่มีอิทธิพลต่อการเสพยาเสพติดคือภาพยนตร์และโทรทัศน์ ส่วนสื่อ

บุคคลคือกลุ่มเพื่อน กลุ่มที่ติดยาเสพติดจะมีความกลัวอันตรายจากการใช้ยาน้อยกว่าในกลุ่มเด็กนักเรียน

พิมพีใจ บุญยัง (2540: บทคัดย่อ) ศึกษาการเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส กลุ่มทดลอง 63 คน กลุ่มเปรียบเทียบ 51 คน ระยะเวลาในการ 10 สัปดาห์ โดยการจัดการสอนทักษะการตัดสินใจไม่ลองเสพยาเสพติด ทักษะการแก้ปัญหาเมื่อเผชิญกับแรงกดดันจากเพื่อนที่เสพยาเสพติด ทักษะการปฏิเสธเมื่อเพื่อนชักชวนให้เสพยาเสพติดเพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียน ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนทักษะการแก้ปัญหาสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติด กลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนทดลองและสูงกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาวิณี อยู่ประเสริฐ (2540 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,050 ราย พบว่าการใช้สารเสพติดมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการใช้สารเสพติดของเพื่อนและบุคคลในครอบครัว ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นในชีวิตและรายได้ที่ระดับนัยสำคัญเท่ากับ 0.01 และความเชื่อในการใช้สารเสพติด ความรู้สึกมีคุณค่าในตัวเอง ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงลบต่อการใช้ยาเสพติดของนักเรียนที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การใช้เวลาว่างที่ไม่มีประโยชน์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดของนักเรียน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แต่สภาพแวดล้อมบริเวณบ้านพักอาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับการใช้สารเสพติดอย่างมีนัยสำคัญ

นิคม ศรีเงิน (2542: ก-ข) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอหนองแก้ว จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่านักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในสังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอหนองแก้ว จังหวัดขอนแก่น มีพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดในด้านการเที่ยวกลางคืนและการทดลองเสพยาเสพติดอยู่ในระดับน้อย ส่วนระดับความคิดเห็นว่าด้านความผูกพันต่อบิดามารดาและความผูกพันต่อครูเป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดในระดับปานกลาง และปัจจัยด้านความผูกพันต่อครูเพียงด้านเดียวเท่านั้นที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับพฤติกรรมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ด้านการเที่ยวกลางคืนและด้านการทดลองเสพยาเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปยารี พิริยะอุดมพร (2543: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนนทบุรี ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าอยู่ในระดับดีและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าอยู่ในระดับพอใช้ นักเรียนที่มีเพศต่างกัน มีความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าไม่แตกต่างกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาแหล่งข้อมูลข่าวสารต่างกัน มีเจตคติและการป้องกันเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาบ้าแตกต่างกัน

กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และระดับชั้นที่กำลังศึกษาต่างกัน มีเจตคติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีการพักอาศัยต่างถิ่นมีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดยาบ้าไม่แตกต่างกัน

เอื้อมพร พลอยประดิษฐ์ (2544: บทคัดย่อ) ศึกษาพฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยา เขตจังหวัดมณฑล สงัดกรณสมัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความรู้ในระดับปานกลาง มีเจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดอยู่ในระดับดี นักเรียนที่มีเพศ ระดับชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกัน มีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนที่มีรายได้ต่างกัน มีความรู้และการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักเรียนที่มีลักษณะการอยู่อาศัยต่างถิ่นมีความรู้ เจตคติและการปฏิบัติเกี่ยวกับการป้องกันการเสพติดไม่แตกต่างกัน

สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ (2545: 2-4) ได้ศึกษาวิจัยสำรวจการรับรู้ ความพึงพอใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อสถานการณ์และการแก้ไขปัญหาเสพติด : กรณีศึกษาตัวอย่างประชาชนทั่วประเทศ ด้วยจำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น 6,007 คน จาก 25 จังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ จากผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่าง 1 ใน 3 หรือร้อยละ 37.0 ให้ความสนใจมากในการติดตามข่าวเกี่ยวกับปัญหาเสพติด และร้อยละ 21.0 ให้ความสนใจมากที่สุด มีเพียงร้อยละ 3.0 เท่านั้นที่ไม่สนใจ และเมื่อสอบถามถึงประสบการณ์ที่กลุ่มตัวอย่างประสบกับกับตนเองหรือครอบครัวที่เดือดร้อนเพราะปัญหาเสพติด ผลสำรวจกับพบว่ามีเพียงร้อยละ 9.3 เท่านั้นที่ประสบความเดือดร้อนกับตนเองและครอบครัวจากปัญหาเสพติด ซึ่งคณะผู้วิจัยเห็นว่าค่าร้อยละ 9.3 เป็นจำนวนมากพอที่จะมีปรากฏการณ์ปัญหาเกิดขึ้นให้กับสังคมได้ ส่วนความคาดหวังและข้อเสนอแนะของตัวอย่างต่อการแก้ไขปัญหาเสพติดพบว่า มี 3 มาตรการที่มีสัดส่วนมากที่สุดและรองลงไป คือ 1) มาตรการการสกัดกั้น ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดหรือสารเคมี/อุปกรณ์การผลิตยาเสพติดตามแนวชายแดน 2) การป้องกันแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษาและลดอัตราการเกี่ยวข้องกับยาเสพติดของนักเรียน/นักศึกษาและ 3) การปราบปรามทำลายกลุ่ม/องค์กรที่ทำธุรกิจค้ายาเสพติด

ปิยดา ละอองปลิว (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดและศึกษาน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด แบบสอบถามด้านเจตคติต่อสารเสพติด สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การตระหนักรู้ตนเองและพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติด ซึ่งจากผลการวิจัยพบว่าความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด

เจตคติต่อสารเสพติด สัมพันธภาพในครอบครัว สัมพันธภาพระหว่างเพื่อน การตระหนักรู้ตนเองกับพฤติกรรมป้องกันการเสพติด มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 และน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยด้านเจตคติต่อสารเสพติด สัมพันธภาพในครอบครัว การตระหนักรู้ตนเอง ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และปัจจัยด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อน ส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการเสพติด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนปัจจัยด้านความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดส่งผลต่อพฤติกรรมป้องกันการเสพติด อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เฮเกอร์ (Hager. 1971: 6158) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัยรุ่นที่ติดสารเสพติดในชนชั้นกลางของอเมริกากับครอบครัว แผนการเรียน การคบเพื่อน และความบกพร่องในการคบค้าสมาคมกับคนอื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 8 ถึง 12 จากโรงเรียน 3 แห่ง จำนวน 4,230 คน สารเสพติดที่ศึกษา คือ กัญชา ซึ่งทำให้ประสาทหลอน สารแอมเฟตามีน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัวมีโอกาสที่จะใช้ยาเสพติดมากกว่านักเรียนที่ได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว และการติดยาเสพติดของนักเรียนทำให้ความสัมพันธ์ในครอบครัวลดลงด้วย

พอลสัน (Paulson. 1971: 5455-5456B) ศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาวิชาเอก พลศึกษาในมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งในกรุงนิวยอร์ก ที่ใช้สารเสพติดกับนักเรียนที่ไม่ใช้สารเสพติด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในเรื่องของบรรยากาศในครอบครัว กล่าวคือ นักศึกษาที่ใช้สารเสพติดจะมีความสัมพันธ์ภายในครอบครัวแบบห่างเหิน ขาดความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักความ อบอุ่นน้อยกว่านักศึกษาที่ไม่ใช้สารเสพติด

แคนเดล (Kandel . 1974: 107-135) ได้ศึกษาอิทธิพลของคนต่างวัยและบุคคลวัยเดียวกันต่อการใช้กัญชาของวัยรุ่น โดยการใช้แบบสอบถามกับวัยรุ่น บิดา มารดาและเพื่อนสนิทของวัยรุ่นเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติด ผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่ใช้ยาเสพติดที่ผิดกฎหมายในอัตราสูงจะปรากฏในสถานการณ์ที่ทั้งบิดา มารดาและเพื่อนของวัยรุ่นนั้นใช้ยาเสพติด สำหรับอิทธิพลของครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสูบกัญชาของวัยรุ่น และพบว่าพฤติกรรมการใช้ยาบำบัดทางจิตของบิดามารดา ซึ่งมีอยู่ 3 ชนิด คือ ยาแก้ปวดประสาทบาร์บิทูเรทและกระตุ้นประสาทตลอดจนการดื่มสุราของบิดามารดา มีความสัมพันธ์กับการสูบกัญชาของวัยรุ่น ซึ่งจะมีความสัมพันธ์น้อยกว่าเมื่อเทียบกับอิทธิพลของเพื่อน

วิดดอน (Whiddon . 1975: 324-327A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความรู้เรื่องยาเสพติดเจตคติที่มีต่อยาเสพติดและการใช้ยาเสพติดของนักเรียนเกรด 12 ของโรงเรียนขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็กในรัฐมอนตา ใช้กลุ่มตัวอย่าง 300 คน สารเสพติดที่ศึกษาประกอบด้วย 7 ประเภท ได้แก่ แอลกอฮอล์ แอมเฟตามีน บาร์บิทูเรท เฮโรอีน แอล เอส ดี กัญชาและบุหรี่ ผลการศึกษาพบว่า การมีความรู้ไม่ได้เป็นหลักประกันว่านักเรียนจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อยาเสพติด และไม่ได้ช่วยระงับการใช้ยาเสพติดด้วย ซึ่งนักเรียนที่มีเจตคติต่อยาเสพติดมักจะหันไปใช้ยาเสพติด ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เรื่องยาเสพติดและเจตคติต่อยาเสพติดได้รับอิทธิพลจาก

การรวมกลุ่มของโรงเรียนที่เป็นเพศเดียวกัน ส่วนยาเสพติดที่ผิดกฎหมายพบว่าการใช้ยาเสพติดประเภทเดียวกันเมื่อนักเรียนอยู่รวมกลุ่มตามเพศ ขนาดโรงเรียนและโรงเรียนที่เป็นเพศเดียวกัน

โจนส์ (Jones. 1979: 2583-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเจตคติและความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียน โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2 กลุ่มๆ ละ 60 คน กลุ่มที่หนึ่งได้เรียนโปรแกรมยาเสพติดมาแล้ว ส่วนอีกกลุ่มยังไม่เคยเรียน ผลจากการศึกษาพบว่านักเรียนทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันในด้านเจตคติเกี่ยวกับยาเสพติดแต่มีความแตกต่างกันในด้านความรู้ และนักเรียนหญิงมีเจตคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่านักเรียนชาย และยังพบว่านักเรียนที่บิดามารดาอยู่ด้วยกันมีเจตคติต่อต้านยาเสพติดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดาอยู่แยกกัน

บอทินและอิงก์ (Botin ang Eng. 1980 : 209-213) ได้ทำการศึกษาเรื่องโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่แบบเบ็ดเสร็จในโรงเรียนเมื่อปี ค.ศ. 1980 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินประสิทธิผลของกลวิธีป้องกันการสูบบุหรี่ที่เน้นความสำคัญในด้านปัจจัยทางสังคมและปัจจัยทางจิตวิทยาที่มีผลต่อการพัฒนาลักษณะนิสัยการสูบบุหรี่ให้ดีขึ้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนระดับเกรด 8, 9, 10 จำนวน 281 คน จากโรงเรียน 2 แห่ง ในเมืองนิวยอร์ก ซึ่งแบ่งเป็น 2 กลุ่มคือกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มที่ทดลองจะได้รับโปรแกรมการป้องกันการสูบบุหรี่จำนวน 10 บทเรียน ทุกสัปดาห์เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ โดยจะมีเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และสาธารณสุขเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ซึ่งจะเน้นการประยุกต์และนำทักษะชีวิตพื้นฐานมาเป็นแนวทางปฏิบัติในการเผชิญสถานการณ์และแก้ไขปัญหาของวัยรุ่น เมื่อสิ้นสุดโปรแกรม 3 เดือน เพื่อเป็นการวัดความคงทนของพฤติกรรม ซึ่งโปรแกรมนี้มีประสิทธิภาพในการยับยั้งการสูบบุหรี่และพฤติกรรมการสูบบุหรี่และนอกจากนี้ยังพบว่าโปรแกรมได้รับความสนใจจากนักเรียนในแต่ละเนื้อหาและยังมีผลต่อสุขภาพด้านอื่นๆ ด้วย เช่น การใช้สารเสพติดชนิดอื่นๆ และสุขภาพจิต

พอล (Paul. 1982: 487) ได้ศึกษาผลของแอมเฟตามีนต่อสมองของบุคคล ผลการศึกษาพบว่า สารแอมเฟตามีนจะสะสมอยู่ที่ Hypothalamic membrane มากที่สุด แสดงว่าแอมเฟตามีนไปมีผลที่สมองไฮโปทาลามัสด้วย จะสร้างและหลั่งฮอร์โมนที่เรียกว่า Gonadotrophin releasing hormone ไปมีผลต่อระบบสืบพันธุ์ โดยไปกระตุ้นการสร้างและหลั่งฮอร์โมนเพศ รวมทั้งมีผลต่อการเจริญของเซลล์สืบพันธุ์ด้วย

วิลเลียม และคนอื่นๆ (Willam and others. 1990: 99) ได้ศึกษาปัจจัยทางด้านครอบครัวและพ่อแม่ที่มีผลต่อการเสพติดของเยาวชน โดยศึกษาภูมิหลังทางครอบครัวของผู้ติดเฮโรอีนชายจำนวน 756 คน ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านครอบครัว ได้แก่ ขนาดของครอบครัว ลำดับการเกิด สภาพเศรษฐกิจและสังคม การใช้สารเสพติดของครอบครัวมีความรู้และเจตคติเกี่ยวกับยาเสพติดแตกต่างกัน

มาร์คอส และคนอื่นๆ (Marcos and others. 1995: 1383 -1405) ได้ศึกษารูปแบบของความก้าวหน้าของยาเสพติด : การทดสอบการควบคุมทางสังคม โดยจำแนกและทดสอบการใช้ยาจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2,626 คน ของนักเรียน High School จากทางใต้ของอเมริกาในด้านการควบคุมทางสังคมในรูปแบบที่เกี่ยวกับบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การศึกษา ศาสนาและค่านิยมความเชื่อเดิม ผลการศึกษาพบว่าร้อยละ 39.00 ใช้แอมเฟตามีน และร้อยละ 24.00 ใช้พวดยาเสพติดที่รุนแรง (โคเคน , เฮโรอีน , LSD) จากการศึกษาพบว่าควรนำทฤษฎีการควบคุมทางสังคมและการพัฒนาความก้าวหน้าของยาเสพติดร่วมกันทำนายรูปแบบการใช้ยาเสพติดในวัยรุ่น

แทนเนอร์ (Tanner. 1996: 1892) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองและการใช้แอลกอฮอล์ในวัยรุ่นที่ใช้แอลกอฮอล์และไม่ใช้แอลกอฮอล์ กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นที่ใช้แอลกอฮอล์ จำนวน 64 คน และวัยรุ่นที่ไม่ใช้แอลกอฮอล์ จำนวน 33 คน จากกลุ่มประชากรทั่วไป อีกกลุ่มหนึ่งเป็นวัยรุ่นที่ใช้แอลกอฮอล์ จำนวน 28 คน จากกลุ่มที่กำลังได้รับการบำบัดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบ ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นที่ใช้แอลกอฮอล์มีความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองต่ำกว่าวัยรุ่นที่ไม่ใช้แอลกอฮอล์ เพศชายมีระดับการใช้แอลกอฮอล์สูงกว่าเพศหญิง ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเองมีความสัมพันธ์ในทางลบกับการใช้แอลกอฮอล์

ไอดี (Eide. 1997: 1386-C) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้ยาเสพติดของวัยรุ่นในซิมบัมเบอี กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่าการใช้ยาเสพติดของนักเรียนในซิมบัมเบอีเป็นเรื่องที่สำคัญมาก นักเรียนมีการใช้แอลกอฮอล์ สูบบุหรี่ สารระเหยและกัญชา การใช้ยาเสพติดของนักเรียนขึ้นกับความแตกต่างของชนิดของยาเสพติด

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ความสำคัญ

สุขภาพมีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (well being) ของแต่ละคนและสังคม สุขภาพจึงหมายถึงรวมถึงมิติด้านความเจริญเติบโตและการพัฒนาการของบุคคล ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญาและจิตวิญญาณ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของคนโดยรวม

สุขศึกษาและพลศึกษามีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสุขภาพและสมรรถภาพของมนุษย์ให้มีความสมบูรณ์ ความสมดุลและมีคุณภาพให้ผู้เรียนมีความสามารถเรียนรู้และเกิดการพัฒนาเกี่ยวกับความมั่นใจในตนเอง ความสามารถของตนเอง เกิดวิธีการเรียนรู้ด้วยพลัง มีความสามารถและสมรรถภาพทางกายของตนเอง สามารถตัดสินใจและเลือกปฏิบัติในการดูแลสุขภาพ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นใจในชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีและปลอดภัยของผู้คนบนพื้นฐานของความเป็นไทย

คุณภาพของผู้เรียน

เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา แล้วผู้เรียนจะมีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีเจตคติและค่านิยมที่ดีในเรื่องธรรมชาติการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์ ชีวิตและครอบครัว การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล การเสริมสร้างสุขภาพ สมรรถภาพ การป้องกันโรคและความปลอดภัยในชีวิต มีทักษะปฏิบัติด้านสุขภาพและสมรรถภาพจนเป็นกิจนิสัย

จบช่วงชั้นที่ ๓ (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑-๓)

1. เข้าใจและเห็นความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการที่มีต่อสุขภาพและชีวิตในช่วงวัยต่างๆ
2. เข้าใจ ยอมรับและสามารถปรับตัวเองต่อการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ความรู้สึกทางเพศ ความเสมอภาคทางเพศ สร้างและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นและตัดสินใจแก้ปัญหาชีวิตด้วยวิธีการที่เหมาะสม
3. เลือกรับประทานอาหารที่เหมาะสม ได้สัดส่วน ส่งผลดีต่อการเจริญเติบโตและพัฒนาการในช่วงวัยรุ่น
4. มีทักษะในการประเมินอิทธิพลของเพศ เพื่อน ครอบครัว ชุมชนและวัฒนธรรมที่มีต่อเจตคติค่านิยมเกี่ยวกับสุขภาพและชีวิตและสามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม
5. ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ อุบัติเหตุ การใช้ยา สารเสพติดและความรุนแรง รู้จักสร้างเสริมความปลอดภัยให้แก่ตนเอง

สาระการเรียนรู้

สาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา ประกอบด้วย

สาระที่ ๑ : การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ ๒ : ชีวิตและครอบครัว

สาระที่ ๓ : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล

สาระที่ ๔ : การเสริมสร้างสุขภาพ สมรรถภาพ และการป้องกันโรค

สาระที่ ๕ : ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ ๑ : การเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

มาตรฐาน พ ๑.๑ : เข้าใจธรรมชาติของการเจริญเติบโตและพัฒนาการของมนุษย์

สาระที่ ๒ : ชีวิตและครอบครัว

มาตรฐาน พ ๒.๑ : เข้าใจและเห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษาและมีทักษะ

ในการดำเนินชีวิต

สาระที่ ๓ : การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล

มาตรฐาน พ ๓.๑ : เข้าใจมีทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม และกีฬา

มาตรฐาน พ ๓.๒ : รักการออกกำลังกาย การเล่นเกมและการเล่นกีฬา ปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขันและชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา

สาระที่ ๔ : การเสริมสร้างสุขภาพ สมรรถภาพและการป้องกันโรค

มาตรฐาน พ ๔.๑ : เห็นคุณค่าและมีทักษะในการเสริมสร้างสุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรคและการสร้างเสริมสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ

สาระที่ ๕ : ความปลอดภัยในชีวิต

มาตรฐาน พ ๕.๑ : ป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยง พฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุการใช้ยาสารเสพติด และความรุนแรง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการของวัยรุ่น

ความหมายของวัยรุ่น

เดิมศักดิ์ คทวณิช (2546: 82-85) วัยรุ่นจะอยู่ในช่วงอายุ 12-20 ปี นับเป็นวัยที่มีความสำคัญมากเนื่องจากเกิดการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อเปลี่ยนไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะทางร่างกาย ทำให้เด็กในวัยนี้เกิดต้องเกิดการปรับตัวให้สอดคล้องกับสิ่งใหม่ๆ ถ้าเด็กสามารถปรับตัวได้ดี ปัญหาที่เกิดขึ้นในช่วงวัยรุ่นก็จะลดน้อยลง ถ้าปรับตัวไม่ได้จะทำให้เกิดปัญหาด้านอื่นๆ ตามมา ทำให้เด็กขาดความสุขในช่วงเวลานี้ไป และอาจส่งผลต่อพัฒนาการในช่วงวัยผู้ใหญ่ขึ้นได้ ในด้านจิตวิทยาพัฒนาการนั้นแบ่งเป็นวัยรุ่นสองระยะ ได้แก่ วัยรุ่นตอนต้นเริ่มตั้งแต่อายุ 12-15 ปี และวัยรุ่นตอนปลายเริ่มตั้งแต่อายุ 16-20 ปี พัฒนาการด้านต่างๆ ของวัยรุ่น

1. การเจริญเติบโตและพัฒนาการ (Growth & Physical Development) เป็นวัยที่จะมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็วและชัดเจนในหลายด้านทั้งน้ำหนักและส่วนสูงที่เพิ่มมากขึ้น เริ่มแสดงสัดส่วนของความเป็นผู้ใหญ่

2. พัฒนาการทางอารมณ์ (Emotional Development) พัฒนาการทางอารมณ์ของวัยรุ่นจะเป็นผลมาจากพัฒนาการในวัยเด็กตอนปลาย ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ดังนั้นจึงพบว่าวัยรุ่นมักจะแสดงอารมณ์อย่างเปิดเผยและมีความรู้สึกค่อนข้างรุนแรงแปรปรวนได้ง่าย

สภาวะทั้งทางอารมณ์เหล่านี้เป็นผลมาจากการที่เด็กต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมในตนเองและพยายามปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ

3. พัฒนาการทางสังคม (Social Development) พัฒนาการทางสังคมของเด็กในวัยนี้มีลักษณะเด่นคือเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับความคาดหวังจากผู้ใหญ่มากกว่าวัยที่ผ่านมา เด็กมักจะเริ่มเปลี่ยนแปลงตนเองจากที่ต้องพึ่งพาอาศัยพ่อแม่ไปพึ่งพาแบบผู้ใหญ่ เริ่มรู้จักรับผิดชอบต่อตัวเอง ทำให้วัยรุ่นต้องเกิดการปรับตัวอย่างมาก โดยเฉพาะทางด้านสังคม วัยรุ่นพยายามค้นหาเอกลักษณ์ของตนเอง สร้างทัศนคติและคุณค่าแห่งชีวิต ดังนั้นในระยะนี้เด็กจะเริ่มห่างจากพ่อแม่ แต่จะมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกันเข้ามาแทนที่

4. พัฒนาการทางสติปัญญา (Intellectual Development) ในวัยนี้เป็นวัยที่พัฒนาการทางสติปัญญาจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและมีความก้าวหน้าจนใกล้เคียงกับวัยผู้ใหญ่ แต่ต่างกันที่ความสมบูรณ์รอบคอบและประสบการณ์

ลักษณะ สิริวัณ (2548: 58) วัยรุ่น คือ ช่วงอายุ 13-20 ปี เป็นระยะที่มีการเปลี่ยนแปลงของร่างกายและเป็นระยะหึงเหี้ยวหัวต่อของชีวิต ซึ่งเป็นระยะของการแตกเนื้อสาว โดยทั่วไปเด็กชายจะเข้าระยะเร็วกว่าเด็กหญิงประมาณ 2 ปี เด็กหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงของรูปร่างและสัดส่วน

สาเหตุที่ต้องศึกษาวัยรุ่น

สุชา จันทรเอม (2541: 50-52) เราต้องศึกษาเด็กวัยนี้เป็นพิเศษเพราะเหตุต่อไปนี้

1. วัยรุ่นเป็นวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อจากวัยเด็กมาสู่วัยผู้ใหญ่ เด็กวัยรุ่นจึงมีความสับสนเกี่ยวกับการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับวัย
2. วัยรุ่นเป็นวัยที่เด็กเริ่มมีความรู้สึกทางเพศ เด็กวัยรุ่นต้องการความรู้ ต้องการคำแนะนำในเรื่องการปรับตัวทางเพศให้เหมาะสม
3. วัยรุ่นเป็นวัยเด็กที่ต้องการเตรียมตัวสำหรับอาชีพ เขาต้องการศึกษา สำรวจทดสอบความรู้ ความสามารถ ความสนใจของตนเองในการที่จะเลือกอาชีพ
4. วัยรุ่นเป็นวัยที่เด็กต้องการจะยึดมั่นอุดมการณ์ ปรัชญาชีวิตของตนเอง เด็กวัยรุ่นมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมที่เป็นลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนกับวัยอื่นๆ

การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจของวัยรุ่น

1. มีความต้องการและความปรารถนาใหม่ๆ เกิดขึ้นและเป็นไปอย่างรุนแรง
2. มีความรู้สึกทางเพศเกิดขึ้น
3. เกิดความกระวนกระวายใจเรื่องความเจริญเติบโต
4. สติปัญญาและความคิดเจริญก้าวหน้ากว้างขวางออกไป
5. เริ่มรู้จักรับผิดชอบ และต้องการเป็นอิสระ
6. อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรุนแรง
7. จินตนาการมากขึ้น

8. ความเชื่อมั่นต่างๆเป็นไปอย่างรุนแรง
9. ความสนใจในการสมาคมมีมากขึ้น
10. ประสาทส่วนต่างๆและความรู้สึกด้านสัมผัสตื่นตัวขึ้นมา

เนื่องจากวัยรุ่นมีความต้องการเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ ต้องการให้สังคมรู้ว่าเขาไม่ใช่เด็ก แต่ในเวลาเดียวกันเขาก็กังไม่ใช่อุใหญ่ เนื่องจากยังขาดประสบการณ์ของการรับผิดชอบ ขาดการเรียนรู้มากมาย

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

ความสำคัญของการหาประสิทธิภาพ

การหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน เป็นกระบวนการตรวจสอบและพิจารณาคุณค่าของสื่ออย่างมีระบบ ก่อนที่จะนำไปใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป ในการหาประสิทธิภาพสื่อการสอน มีผู้ให้ความหมายและความสำคัญไว้หลายประการ ดังนี้

บุญชม ศรีสะอาด (2538: 23) กล่าวถึงการหาประสิทธิภาพสื่อการสอนว่าเป็นการประเมินผลสื่อการสอน ว่าสื่อการสอนมีคุณภาพและมีคุณค่าหรือไม่ ในระดับใด สื่อที่แตกต่างกันอาจช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ต่างกันและสื่อชนิดเดียวกันถ้าจัดทำแตกต่างกัน ก็อาจมีประสิทธิภาพในการช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในจุดประสงค์ และเนื้อหาสาระอย่างเดียวกันได้ไม่เท่ากัน จุดประสงค์ของการใช้สื่อการสอนก็เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องพัฒนาและเลือกสื่อที่เหมาะสมที่สุดตามสถานการณ์นั้น เพื่อทราบว่ามีสื่อการสอนมีคุณภาพและมีคุณค่าหรือไม่ระดับใด

อิทธิพร ศรียมก (2525: 211) กล่าวถึงการประเมินผลสื่อการสอนว่า หมายถึง การตรวจสอบคุณภาพของสื่อการสอนนั้นๆ ว่าคุณภาพดีเพียงใด ช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ถ้าไม่เป็นเพราะเหตุใด ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลสื่อการเรียนการสอนจะสามารถนำมาปรับปรุงสื่อการสอนให้มีคุณภาพต่อไป นอกจากนี้ อิทธิพร (2525) ยังกล่าวถึงความสำคัญของการหาประสิทธิภาพสื่อว่า สื่อที่จัดทำขึ้นนั้นมีความมั่นใจว่ามีคุณภาพหรือไม่ มีความมั่นใจว่าสื่อชิ้นนั้นสามารถทำให้การเรียนการสอนบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างแท้จริงหรือไม่และถ้าจะผลิตสื่อออกมาเป็นจำนวนมาก การทดสอบหาประสิทธิภาพจะเป็นหลักประกันว่าผลิตออกมาแล้วใช้ได้ มิฉะนั้นจะเสียเงิน เสียเวลาเปล่า เพราะผลิตออกมาแล้วใช้ประโยชน์อะไรไม่ได้ (อิทธิพร ศรียมก. 2525: 246)

ไชยยศ เรืองสุวรรณ (2533: 127) กล่าวถึงการประเมินสื่อการเรียนการสอนว่าเป็นการพิจารณาหาประสิทธิภาพและคุณภาพของสื่อการเรียนการสอน ดังนั้นการประเมินสื่อจึงเริ่มด้วยการกำหนดปัญหาหรือคำถามเช่นเดียวกับการวิจัย ด้วยเหตุนี้การประเมินสื่อจึงเป็นการวิจัยอีกแบบหนึ่งที่เรียกว่า (Evaluation Research)

สรุปได้ว่า การหาประสิทธิภาพสื่อการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญของการผลิตสื่อการสอน ทำให้เราทราบว่าสื่อการสอนนั้นมีคุณภาพและประสิทธิภาพเพียงใด สามารถช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงและพัฒนาสื่อการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

ขั้นตอนการหาประสิทธิภาพ

การทดสอบหาประสิทธิภาพเป็นกระบวนการสำคัญที่จะให้ทราบว่า เมื่อใช้สื่อกับนักเรียน แล้วจะเกิดประสิทธิผลในการเรียนการสอนมากน้อยเพียงใด

ฉลองไชย สุรวัฒนบุรณ (2528: 214-215) กล่าวถึงขั้นตอนการทดสอบหาประสิทธิภาพของสื่อว่าจะต้องนำไปทดลองใช้ (Try out) เพื่อปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดลองสอนจริง เพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข เสร็จแล้วจึงดำเนินการผลิตเป็นจำนวนมาก หรือใช้สอนในชั้นเรียน ตามปกติได้การทดลองมีขั้นตอนดังนี้

1. ทดลองกับผู้เรียนแบบเดี่ยว โดยทดลองใช้กับผู้เรียนซึ่งมีระดับความรู้ ความสามารถ อ่อน ปานกลางและเก่ง ระดับละ 1 คน คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้นได้
2. ทดลองกับผู้เรียนเป็นกลุ่มตั้งแต่ 6-10 คน ทั้งผู้เรียนซึ่งมีระดับความรู้ ความสามารถ อ่อนและเก่งคำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อแล้วปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น
3. ทดลองภาคสนาม เป็นการทดลองกับเด็กนักเรียนทั้งชั้น 40-100 คน คำนวณหาประสิทธิภาพของสื่อแล้วปรับปรุงแก้ไข ผลลัพธ์ที่ได้ควรจะใกล้เคียงกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ต่ำกว่าเกณฑ์ได้ไม่เกิน 2.5%

สมพร จารุณี (2535: 34-35) ได้กล่าวถึงการประเมินผลสื่อการสอนเพื่อปรับปรุงไว้ 3 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลแบบตัวต่อตัว เกิดขึ้นจากพัฒนาการเรียนการสอน โดยทำการประเมินสื่อการสอนกับผู้เรียนคนหนึ่งซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีของกลุ่ม ผู้ประเมินจะต้องจับปฏิกิริยาของผู้เรียนเพื่อค้นหาข้อบกพร่อง ข้อผิดพลาดหรือการตกหล่นเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่อาจปรากฏอยู่ในสื่อการเรียนการสอน ตลอดจนลักษณะของการลังเลและความเข้าใจผิดต่อสื่อว่ามีบ้างหรือไม่ และจะมีการทดสอบพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย ผู้ประเมินจะต้องตีความของข้อมูลที่ได้ทั้งหมดด้วยความระมัดระวังพร้อมไปกับการพิจารณาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับกระบวนการวิธีที่ใช้ด้วย

2. การประเมินผลในกลุ่มย่อย เป็นการประเมินผลที่ทำกับผู้เรียนจำนวน 10-20 คน ควรใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างหรือเลือกแต่ละบุคคลที่เป็นตัวแทนของผู้เรียนจริงๆ ในการดำเนินการสอนใช้ สภาพแวดล้อมที่ใกล้เคียงมากที่สุด ผู้ออกแบบจะสังเกตการเรียนการสอน ผลของการประเมินในกลุ่มย่อยจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับกระบวนการแก้ไขปรับปรุง โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วยให้มีการตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงสื่อการเรียนการสอนทั้งชุด เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าจะ

สามารถนำไปใช้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้ดีที่สุดเพราะผู้ออกแบบสามารถปรับปรุงแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงส่วนที่ล้มเหลว เช่น การปรับปรุงส่วนที่พบว่าน่าเบื่อหน่ายขึ้น ปรับปรุงหรือเพิ่มเติมข้อทดสอบที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้ ให้ชัดเจน กระชับรัดกุมและถูกต้องตามเนื้อหาเป็นต้น

3. ประเมินผลกับผู้เรียนที่เป็นผู้แทนจริงประมาณ 30 คน ผู้ประเมินจะต้องสร้างสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่เป็นแบบฉบับของสถานการณ์จริง ซึ่งจะนำสื่อการเรียนการสอนทั้งหมดไปใช้อย่างต่อเนื่อง มีการใช้สื่อการสอนตามที่วางแผนไว้ ผลการประเมินจะเป็นเครื่องชี้ประสิทธิผลของการเรียนรู้ การยอมรับได้และความน่าสนใจ ดังนั้นข้อมูลจากการประเมินตามสภาพการใช้จริง จึงเป็นพื้นฐานสำหรับการปรับปรุงแก้ไขผลผลิตเพื่อใช้ในการเรียนการสอน ถึงแม้ว่าการออกแบบจะดำเนินตามขั้นตอนวิธีการที่ดีความมาจากทฤษฎีของการเรียนการสอนอย่างใกล้ชิด แต่ข้อมูลจากการประเมินผลก็มีแนวโน้มว่าจะช่วยให้เกิดการปรับปรุงแก้ไขสื่อการเรียนการสอนทั้งหมดให้สามารถนำไปใช้ให้บรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ได้มากที่สุด

เกณฑ์การหาประสิทธิภาพ

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพเป็นการคาดหมายว่าผู้เรียนจะบรรลุจุดประสงค์หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจของผู้ประเมิน โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ผลเฉลี่ยของคะแนนการทำงานและการประกอบกิจกรรมของผู้เรียนทั้งหมดนั้นคือ E_1/E_2 หรือประสิทธิภาพของกระบวนการ/ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

ประสิทธิภาพของกระบวนการ คือ การประเมินพฤติกรรมต่อเนื่อง (Transitional Behavior) ของผู้เรียนได้แก่ การประเมินกิจกรรมกลุ่ม งานที่มอบหมายและกิจกรรมอื่นๆที่ผู้สอนกำหนดไว้

ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ คือ การประเมินพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (Terminal Behavior) โดยพิจารณาจากการสอบหลังเรียนและการสอบไล่ (อุษาวรรณ ปาลียะ. 2543: 13-14)

เสาวณีย์ ลิกขาบัณฑิต (2528: 294-295) เสนอแนวทางในการหาประสิทธิภาพชุดการสอน โดยถือหลักแบบสมรรถฐาน คือถือเกณฑ์ 90/90 โดยใช้สูตรคำนวณหาประสิทธิภาพดังนี้

$$E_1 = \frac{\frac{\sum x}{N}}{\frac{\sum F}{A}} \times 100$$

$$E_2 = \frac{N}{B} \times 100$$

E_1 หมายถึง ประสิทธิภาพของกระบวนการที่จัดไว้ในชุดการสอนคือเป็นร้อยละการทำแบบฝึกหัดและ/หรือประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

E_2 หมายถึง ประสิทธิภาพของผลลัพธ์พฤติกรรมที่เปลี่ยนในตัวผู้เรียนเป็นร้อยละจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือประกอบกิจกรรมหลังเรียน

$\sum X$ หมายถึง คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบฝึกหัดและ/หรือการประกอบกิจกรรมการเรียนรู้

$\sum F$ หมายถึง คะแนนรวมของผู้เรียนจากการทำแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือทำการประกอบกิจกรรมหลังเรียน

N หมายถึง จำนวนผู้เรียน

A หมายถึง คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดและ/หรือกิจกรรมการเรียนรู้

B หมายถึง คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียนและ/หรือกิจกรรมหลังเรียน

หากผู้เรียนได้คะแนนไม่ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้จะต้องแก้ไขปรับปรุงชุดการสอนนั้นแล้วนำไปหาประสิทธิภาพใหม่อีกครั้ง ถ้ายังได้ผลต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็ต้องปรับปรุงแก้ไขอีกจนกว่าจะได้ผลตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

การยอมรับประสิทธิภาพ

อิทธิพร ศรียมก (2525: 252) ได้กล่าวว่าชุดการสอนที่ผ่านกระบวนการทดสอบประสิทธิภาพตามขั้นตอนนั้น ตั้งแต่การทดสอบแบบเดี่ยว (1:1) แบบกลุ่มย่อย (1:10) และแบบทดสอบกลุ่มใหญ่ (1:100) แล้วนำผลของคะแนนมาเทียบค่าระหว่างผลของประสิทธิภาพกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อดูว่าจะยอมรับประสิทธิภาพหรือไม่ การยอมรับประสิทธิภาพให้ถือค่าแปรปรวน 2.5-5% คือประสิทธิภาพของชุดการสอนไม่ควรต่ำกว่าเกณฑ์ 5% แต่โดยปกติจะกำหนดไว้ 2.5% ตัวอย่างเช่น ตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพ 90/90 เมื่อทดลองแบบกลุ่มใหญ่แล้วปรากฏว่า ชุดการสอนนั้นมีประสิทธิภาพ 87.5/87.5 คือ ประสิทธิภาพต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ แต่ยอมรับได้ว่าชุดการสอนที่สร้างขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

ฉลองชัย สุวรรณบุรณ์ (2528: 215) ได้เสนอเกณฑ์ประสิทธิภาพของชุดการสอนที่ผลิตได้นั้นกำหนดได้ 3 ระดับคือ

1. สูงกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอน สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ มีค่า 2.5% ขึ้นไป

2. เท่าเกณฑ์ เป็นประสิทธิภาพของชุดการสอนเท่ากับ หรือสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ไม่เกิน 2.5%

3. ต่ำกว่าเกณฑ์ เมื่อประสิทธิภาพของชุดการสอนต่ำกว่าเกณฑ์ แต่ไม่ต่ำกว่า 2.5% ถือว่ายังมีประสิทธิภาพที่ยอมรับได้

จากที่กล่าวมาถึงการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอน จึงสรุปได้ว่าการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนเป็นการตรวจสอบหรือทดสอบคุณภาพของชุดการสอนที่สร้างขึ้น โดยมีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานขึ้นมาสําหรับทดสอบ ซึ่งสามารถทราบได้ว่าสื่อการสอนนั้นเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่สร้างขึ้นหรือไม่และผลที่เกิดจากการใช้สื่อการสอนนั้นมีคุณภาพต่อผู้เรียนมากน้อยเพียงใด ซึ่งเกณฑ์การประเมินจะมีอยู่หลายแนวทาง การที่จะตัดสินใจใช้เกณฑ์การหาประสิทธิภาพแนวทางใด ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของสื่อการสอนแต่ละประเภทที่สร้างขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยการศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีวิธีการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 100 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

1.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 85 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองหาประสิทธิภาพ

นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 48 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

การทดลองครั้งที่ 1 จำนวน 3 คน

การทดลองครั้งที่ 2 จำนวน 15 คน

การทดลองครั้งที่ 3 จำนวน 30 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์

นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 27 คน จากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด จำนวน 3 เรื่อง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ 2 ชุด
 - 3.1 แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ด้านเนื้อหา
 - 3.2 แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ด้านเทคโนโลยีการศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างดังขั้นตอนต่อไปนี้
 - 1.1 ศึกษาเนื้อหาตามคู่มือและแผนการสอนสำหรับวิทยากรป้องกันยาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
 - 1.2 วิเคราะห์ผู้เรียนในเรื่องประสบการณ์และความรู้เดิม เพื่อเป็นข้อมูลในการกำหนดจุดมุ่งหมายและการออกแบบบทเรียนโทรทัศน์
 - 1.3 กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังเป็นการกำหนดความมุ่งหวังเพื่อให้เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียน หลังจากจบบทเรียนโทรทัศน์
 - 1.4 วิเคราะห์เนื้อหาจากคู่มือและแผนการสอนสำหรับวิทยากรป้องกันยาเสพติดของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำบทโทรทัศน์ที่กำหนดไว้ทั้ง 3 เรื่องได้แก่
 - เรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด
 - เรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา
 - เรื่องที่ 3 กันไว้ไม่ต้องแก้
 - 1.5 จัดทำบทโทรทัศน์ (Script) และกำหนดรูปแบบของบทโทรทัศน์ ทั้ง 3 เรื่อง
 - 1.6 นำบทเรียนโทรทัศน์ (Script) ส่งให้ประธานที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง
 - 1.7 นำบทเรียนโทรทัศน์ (Script) ทั้ง 3 เรื่อง ไปดำเนินการถ่ายทำ ตามกระบวนการผลิตให้เป็นบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด
 - 1.8 นำบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ไปให้อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา ทั้ง 3 ท่าน ตรวจสอบเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุง

2. การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.1 ศึกษารายละเอียด วัตถุประสงค์ จากคู่มือและแผนการสอนการสำหรับวิทยาการป้องกันยาเสพติด ของสำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

2.2 วิเคราะห์เนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบทเรียนโทรทัศน์ที่ใช้ในการทดลองเพื่อสร้างแบบทดสอบ

2.3 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาและผลการเรียนรู้ที่คาดหวังของบทเรียนโทรทัศน์ ทั้ง 3 เรื่อง จำนวน 70 ข้อ

2.4 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและด้านเนื้อหา ตรวจสอบ ความชัดเจนของภาษา ครอบคลุมเนื้อหา แล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข

2.5 นำแบบทดสอบที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน รวมจำนวน 90 คน เสร็จแล้วตรวจให้คะแนนโดยให้ข้อที่ตอบถูกต้องได้ 1 คะแนน ข้อที่ตอบผิด ไม่ตอบหรือตอบมากกว่า 1 ตัวเลือก ให้ 0 คะแนน

2.6 นำผลจากการทดสอบมาวิเคราะห์ข้อสอบเป็นรายข้อ เพื่อหาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้ตารางวิเคราะห์ข้อสอบของจุง เทห์ ฟาน แล้วคัดเลือกแบบทดสอบที่มีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง .20 - .80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป แล้วเลือกที่นำไปใช้เป็นแบบทดสอบจำนวน 35 ข้อ

2.7 นำแบบทดสอบที่ผ่านการคัดเลือกแล้ว จำนวน 35 ข้อ ไปหาความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder Richardson (ลัวัน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2536: 168) ผลการวิเคราะห์ข้อสอบดังแสดงในภาคผนวก

3. แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนโทรทัศน์ แล้วสร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนโทรทัศน์ 2 ด้าน ดังนี้

3.1.1 แบบประเมินด้านเนื้อหา

3.1.2 แบบประเมินด้านเทคโนโลยีการศึกษา

3.2 กำหนดระดับการประเมินบทเรียนโทรทัศน์ 5 ระดับ

ดีมาก	=	5	คะแนน
ดี	=	4	คะแนน
พอใช้	=	3	คะแนน
ต้องปรับปรุง	=	2	คะแนน
ใช้ไม่ได้	=	1	คะแนน

3.3 นำแบบประเมินคุณภาพบทเรียนโทรทัศน์ส่งให้อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 3 ท่าน ได้ ตรวจสอบ คุณภาพแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่ต้องการประเมิน

3.4 นำผลการประเมินมาหาค่าเฉลี่ย เพื่อประเมินคุณภาพบทเรียนโทรทัศน์ และใช้ เกณฑ์การแปลความหมายผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญใช้เกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 4.51 - 5.00	หมายถึง	คุณภาพระดับดีมาก
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 3.51 - 4.50	หมายถึง	คุณภาพระดับดี
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 2.51 - 3.50	หมายถึง	คุณภาพระดับพอใช้
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.51 - 2.50	หมายถึง	คุณภาพระดับต้องปรับปรุง
คะแนนเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.50	หมายถึง	คุณภาพระดับใช้ไม่ได้
โดยเกณฑ์การตัดสินคุณภาพที่ใช้ได้ตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป คือ คุณภาพในระดับดีถึงดีมาก		

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ หลังจากที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไข บทเรียนโทรทัศน์ ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ศึกษาค้นคว้าเพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ให้ผู้เรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์เป็นรายบุคคล โดยผู้เรียนจะต้องทำ กิจกรรมด้วยการตอบคำถามที่ปรากฏในแบบฝึกหัดของบทเรียนแต่ละเรื่อง และตอบคำถามลงใน กระดาษคำตอบประกอบการเรียนที่ผู้วิจัยเตรียมไว้ให้ทุกคน

1.2 เมื่อเรียนแต่ละเรื่องจบแล้วให้ทำการทดสอบหลังการเรียน ด้วยแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทันที

1.3 นำผลคะแนนที่ได้จากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนและคะแนนจากแบบทดสอบ ภายหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ไปทำการหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ตามเกณฑ์ มาตรฐาน

2. ดำเนินการทดลอง

2.1 การทดลองครั้งที่ 1 เป็นการทดลองหาประสิทธิภาพกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้น ปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียน โทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง และทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนตามคำสั่งในบทเรียน โทรทัศน์ โดยเรียน 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ซึ่งผู้วิจัยทำการประเมินผลจากการ สังเกต สัมภาษณ์ สอบถามและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างเรียน เพื่อตรวจสอบข้อบกพร่อง ซึ่งพบ ข้อบกพร่องคือคำบรรยายในภาพมีจำนวนมาก ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถอ่านได้ทันในขณะที่เรียน จึงนำบทเรียนโทรทัศน์ในเรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด มาดำเนินการทำกราฟิกคำบรรยายให้กระชับ และเปลี่ยนรูปแบบตัวอักษรให้อ่านง่าย ก่อนนำไปทดลองในครั้งที่ 2

2.2 การทดลองครั้งที่ 2 นำบทเรียนโทรทัศน์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทำการทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง และทำการประเมินผลจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำผลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ตามเกณฑ์มาตรฐาน

2.3 การทดลองครั้งที่ 3 นำบทเรียนโทรทัศน์ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทำการทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ทำการประเมินผลจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ ตามเกณฑ์มาตรฐาน

3. การทดลองเพื่อหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์

เมื่อได้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ที่ผ่านการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานแล้วนำบทเรียนโทรทัศน์ที่ได้นำมาทดลองซ้ำกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 27 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างในการหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.1 ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1.2 ค่าระดับความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยใช้ตารางวิเคราะห์

ข้อสอบของจุฑา เทห์ ฟาน

1.3 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของคูเดอร์ ริชาร์ดสัน KR -20

2. สถิติที่ใช้หาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยใช้สูตร E_1/E_2 (เสาวณีย์ ศึกษบัณฑิต. 2528: 284)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยได้พัฒนาเป็นบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ตามคู่มือและแผนการสอนสำหรับวิทยากรป้องกันยาเสพติด ของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด โดยทำการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน และนำไปทดลองหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์โดยมีผลการศึกษาวิจัยดังนี้

บทเรียนโทรทัศน์เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด

บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาที่บ้านทึกลง CD-R ในรูปแบบ VCD ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาทั้งหมด 3 เรื่อง ดังนี้

- เรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด ความยาว 16 นาที
- เรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา ความยาว 12 นาที
- เรื่องที่ 3 กันไว้ไม่ต้องแก้ ความยาว 9 นาที

ผลการประเมินความคุณภาพบทเรียนโทรทัศน์โดยผู้เชี่ยวชาญ

ผลการประเมินความเหมาะสมบทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน ดังแสดงในตาราง 1 และผลการประเมินความเหมาะสมบทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาจำนวน 3 ท่าน ดังแสดงในตาราง 2

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด
โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

รายการประเมิน	เฉลี่ย	ระดับของคุณภาพ
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	4.37	ดี
1.1 เนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.33	ดี
1.2 ความเหมาะสมเนื้อหากับระดับผู้เรียน	4.33	ดี
1.3 ความเหมาะสมของการจัดลำดับเนื้อหา	4.33	ดี
1.4 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา	4.33	ดี
1.5 ความเหมาะสมของการดำเนินเรื่อง	4.33	ดี
1.6 ความเหมาะสมของระยะเวลาในการนำเสนอ	4.66	ดี
1.7 ความถูกต้องของเนื้อหา	4.33	ดี
2. ภาพและภาษา	4.49	ดี
2.1 ความถูกต้องของการใช้ภาษา	4.33	ดี
2.2 ความเหมาะสมของการใช้ภาษา	4.33	ดี
2.3 ความเหมาะสมของภาพสื่อความหมาย	4.66	ดีมาก
2.4 ความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยาย	4.66	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.43	ดี

จากตาราง 1 แสดงให้เห็นว่าการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีความเห็นว่าคุณภาพโดยรวมตามรายการประเมินอยู่ในระดับดี ส่วนคุณภาพด้านภาพและภาษาตามรายการประเมินความเหมาะสมของภาพสื่อความหมายและความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยายมีคุณภาพในระดับดีมาก

จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไขในส่วนของการสัมภาษณ์วัยรุ่นเกี่ยวกับความคิดเห็นเรื่องวัยรุ่นกับปัญหา ยาเสพติด เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังได้ ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะแล้ว

จึงสามารถสรุปได้ว่าเนื้อหาบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดมีคุณภาพในระดับดี

ตาราง 2 ผลการประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด
โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา

รายการประเมิน	เฉลี่ย	ระดับของคุณภาพ
1. คุณภาพของภาพ	4.47	ดี
1.1 ความชัดเจนของภาพ	4.66	ดีมาก
1.2 ความเหมาะสมของภาพกับการสื่อความหมาย	4.33	ดี
1.3 ความเหมาะสมของภาพของการจัดลำดับเนื้อหา	4.33	ดี
1.4 ความเหมาะสมของเทคนิค	4.33	ดี
1.5 ความเหมาะสมของตัวอักษรกราฟิก	4.00	ดี
1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง	4.66	ดีมาก
1.7 ความถูกต้องของเนื้อหา	5.00	ดีมาก
2. ภาพและภาษา	4.57	ดีมาก
2.1 ความเหมาะสมของเสียงบรรยาย	4.33	ดี
2.2 ความชัดเจนของเสียง	4.66	ดีมาก
2.3 ความเหมาะสมของเสียงดนตรี	4.66	ดีมาก
2.4 ระดับของเสียงดนตรีและเสียงบรรยาย	4.66	ดีมาก
3. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง	4.66	ดีมาก
3.1 ความน่าสนใจของเนื้อหาบทเรียน	4.66	ดีมาก
3.2 ความเหมาะสมของระยะเวลาในการนำเสนอ	4.33	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.56	ดีมาก

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าการประเมินความเหมาะสมของบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษามีความเห็นว่าคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยภาพและภาษาคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก เนื้อหาและการดำเนินเรื่องคุณภาพอยู่ในระดับดีมากและคุณภาพของภาพอยู่ในระดับดี

จากการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษามีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงแก้ไขคำบรรยายในบทเรียนโทรทัศน์ให้กระชับขึ้น และตรวจสอบลิขสิทธิ์ของภาพยนตร์ที่นำมาเป็นภาพประกอบในบทเรียนรวมถึงอ้างอิงที่มาของภาพประกอบต่างๆ ที่นำมาใช้ในการผลิตบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะแล้ว

จึงสามารถสรุปได้ว่าการผลิตบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดมีคุณภาพในระดับดีมาก

ผลการทดลองเพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์

บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด จากการทดลองแบ่งเป็น 4 ครั้ง โดยนำเสนอผลการทดลองดังนี้

การทดลองครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้นำบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ไปทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง และทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนตามคำสั่งในบทเรียนโทรทัศน์ โดยเรียน 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ซึ่งผู้วิจัยทำการประเมินผลจากการสังเกต สัมภาษณ์ สอบถามและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างเรียน และรวบรวมข้อบกพร่อง ซึ่งพบข้อบกพร่องคือคำบรรยายในภาพมีจำนวนมากทำให้ผู้เรียนไม่สามารถอ่านได้ทันในขณะที่เรียนและส่วนของการเฉลยแบบฝึกหัดระหว่างเรียนเร็วเกินไป ซึ่งผู้เรียนอ่านไม่ทันเช่นกัน จึงนำบทเรียนโทรทัศน์ในเรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด มาดำเนินการทำกราฟิกคำบรรยายให้กระชับและเปลี่ยนรูปแบบตัวอักษรให้อ่านง่าย ก่อนนำไปทดลองในครั้งที่ 2

การทดลองครั้งที่ 2

ผู้วิจัยได้นำบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ไปทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง และทำการประเมินผลจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำผลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ตามเกณฑ์มาตรฐานได้ผลการทดลองดังนี้

ตาราง 3 ผลการทดลองบทเรียนโทรทัศน์ จากการทดลองครั้งที่ 2

เรื่อง	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ E_1/E_2
	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	
เรื่องที่ 1	10	9.20	92.00	15	13.50	90.00	92.00/90.00
เรื่องที่ 2	10	9.26	92.66	10	8.73	90.66	92.66/90.66
เรื่องที่ 3	10	9.33	93.30	10	9.40	94.00	93.30/94.00
รวม	30	27.80	92.67	35	32.00	91.42	92.67/91.42

จากตาราง 3 ผลหาแนวโน้มของประสิทธิภาพบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดโดยรวมเป็น 92.67/91.42 เรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด แนวโน้มประสิทธิภาพเป็น 92.00/90.00 เรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา แนวโน้มประสิทธิภาพเป็น 92.66/90.66 และเรื่องที่ 3 กันไว้ไม่ต้องแก้ แนวโน้มประสิทธิภาพเป็น 92.66/90.66 แสดงว่าทุกเรื่องมีแนวโน้มของประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้

การทดลองครั้งที่ 3

การทดลองหาประสิทธิภาพครั้งที่ 3 นำบทเรียนโทรทัศน์ไปทำการทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง และทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนตามคำสั่งในบทเรียนโทรทัศน์ 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ทำการประเมินผลจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ ตามเกณฑ์มาตรฐานดังนี้

ตาราง 4 ผลการทดลองบทเรียนโทรทัศน์ จากการทดลองครั้งที่ 3

เรื่อง	แบบฝึกหัดระหว่างเรียน			แบบทดสอบหลังเรียน			ประสิทธิภาพ E_1/E_2
	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_1	คะแนน เต็ม	ค่าเฉลี่ย	E_2	
เรื่องที่ 1	10	9.36	93.66	15	13.55	90.22	93.66/90.22
เรื่องที่ 2	10	9.43	94.33	10	9.06	90.66	94.33/90.66
เรื่องที่ 3	10	9.50	95.00	10	9.43	94.33	95.00/94.33
รวม	30	28.00	94.33	35	32.03	91.52	94.33/91.52

จากตาราง 4 ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดโดยรวมเป็น 94.33/91.52 เรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด มีประสิทธิภาพเป็น 93.66/90.22 เรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา มีประสิทธิภาพเป็น 94.33/90.66 และเรื่องที่ 3 กันไวไม่ต้องแก้ มีประสิทธิภาพเป็น 95.00/91.52 ทั้ง 3 เรื่อง มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน

การทดลองครั้งที่ 4 การทดลองเพื่อหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์

เมื่อได้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ที่ผ่านการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานแล้วนำบทเรียนโทรทัศน์ที่ได้นำมาทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 27 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ทำการประเมินผล แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ ดังนี้

ตาราง 5 ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ จากการทดลองครั้งที่ 4

คนที่	เรื่องที่ 1 (15 ข้อ)	เรื่องที่ 2 (10 ข้อ)	เรื่องที่ 3 (10 ข้อ)	คะแนนรวม (35 คะแนน)
1.	15	8	9	32
2.	13	10	9	32
3.	14	8	10	32
4.	11	7	9	27
5.	15	9	9	33
6.	13	9	9	31
7.	12	10	9	31
8.	14	8	8	30
9.	12	8	9	29
10.	14	8	8	30
11.	14	9	8	31
12.	12	8	8	28
13.	9	9	8	26
14.	15	10	8	33
15.	12	9	8	29
16.	14	10	9	33
17.	11	7	8	26
18.	13	8	7	28
19.	12	9	8	29
20.	11	8	7	26
21.	10	7	8	25
22.	12	9	7	28
23.	13	7	8	28
24.	15	9	8	32
25.	14	10	9	33

ตาราง 5 (ต่อ)

คนที่	เรื่องที่ 1 (15 ข้อ)	เรื่องที่ 2 (10 ข้อ)	เรื่องที่ 3 (10 ข้อ)	คะแนนรวม (35 คะแนน)
26.	14	9	9	32
27.	13	9	9	31
$\bar{X}$	12.48	8.59	8.37	29.81
S.D.	3.20	0.99	2.40	2.48
จำนวนนักเรียนที่ ผ่านเกณฑ์ 80%	22	23	24	22
ร้อยละของนักเรียน ที่ผ่านเกณฑ์	81.48	85.18	88.88	81.48

จากตารางผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด จากตาราง 5 ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด โดย เรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด คะแนนเต็ม 15 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 12.48 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 3.20 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80% คือ 22 คน ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คือ 81.48 เรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา คะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 8.59 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.99 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80% คือ 23 คน ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คือ 85.18 เรื่องที่ 3 กันไว้ไม่ต้องแก้ คะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 8.37 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 2.40 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80% คือ 24 คน ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คือ 88.88

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด โดยการหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานและศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ที่ผ่านการหาประสิทธิภาพ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน
2. เพื่อศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดที่ผ่านการหาประสิทธิภาพ

ความสำคัญของการศึกษาวิจัย

1. ได้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2. เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ในเนื้อหาอื่นๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากรที่ใช้ในการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน รวม 100 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

1.2 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 85 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548

2. กลุ่มตัวอย่าง

2.1 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองหาประสิทธิภาพ

นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 48 คน จากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2.2 กลุ่มตัวอย่างเพื่อทดลองหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์
นักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร
ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2548 จำนวน 27 คน จากการสุ่มอย่างง่าย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

1. บทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด จำนวน 3 เรื่อง
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ 2 ชุด
 - 3.1 แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ด้านเนื้อหา
 - 3.2 แบบประเมินคุณภาพของบทเรียนโทรทัศน์ด้านเทคโนโลยีการศึกษา

การดำเนินการพัฒนาและหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การทดลองครั้งที่ 1 ผู้วิจัยได้นำบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ไปทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง และทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียนตามคำสั่งในบทเรียนโทรทัศน์ โดยเรียน 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ซึ่งผู้วิจัยทำการประเมินผลจากการ สังเกต สัมภาษณ์ สอบถามและบันทึกพฤติกรรมของผู้เรียนระหว่างเรียน และรวบรวมข้อบกพร่องซึ่งพบข้อบกพร่องคือคำบรรยายในภาพมีจำนวนมาก ทำให้ผู้เรียนไม่สามารถอ่านได้ทันในขณะที่เรียนและส่วนของการเฉลยแบบฝึกหัดระหว่างเรียนเร็วเกินไปซึ่งผู้เรียนอ่านไม่ทันเช่นกัน จึงนำบทเรียนโทรทัศน์ในเรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด มาดำเนินการทำการฟีกคำบรรยายให้กระชับและเปลี่ยนรูปแบบตัวอักษรให้อ่านง่าย ก่อนนำไปทดลองในครั้งที่ 2

2. การทดลองครั้งที่ 2 ผู้วิจัยได้นำบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ไปทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง และทำการประเมินผลจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้วนำผลมาวิเคราะห์ เพื่อหาแนวโน้มของประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ โดยใช้สูตร E_1/E_2 (สาวณีย์ ศึกษบัณฑิต. 2528: 284)

3. การทดลองครั้งที่ 3 การทดลองหาประสิทธิภาพนำบทเรียนโทรทัศน์ ไปทำการทดลองกับนักเรียนมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง ทำการประเมินผลจากแบบฝึกหัดระหว่างเรียน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำ

ผลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ ตามเกณฑ์มาตรฐานใช้สูตร E_1/E_2

4. การทดลองครั้งที่ 4 การทดลองเพื่อหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เมื่อได้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ที่ผ่านการหาประสิทธิภาพแล้วนำบทเรียนโทรทัศน์ที่ได้ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนวัดสุทธาราม กรุงเทพมหานคร จำนวน 27 คน โดยให้นักเรียนเรียนจากบทเรียนโทรทัศน์ ครั้งละ 1 เรื่อง จนครบทั้ง 3 เรื่อง 1 คน ต่อ 1 เครื่อง แล้วนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อหาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด และศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐาน สรุปผลการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

1. ได้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่องยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด 3

2. ประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์

2.1 ผลการประเมินคุณภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีความเห็นว่าบทเรียนโทรทัศน์ มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี และด้านเทคโนโลยีการศึกษา มีคุณภาพในระดับดีมาก

2.2 ประสิทธิภาพของบทเรียนโทรทัศน์ จากการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง มีประสิทธิภาพเป็น 94.33/91.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน

2.3 ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์กับกลุ่มตัวอย่าง เรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด คะแนนเต็ม 15 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 12.48 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 3.20 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80% คือ 22 คน ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คือ 81.48 เรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา คะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 8.59 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 0.99 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80% คือ 23 คน ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คือ 85.18 เรื่องที่ 3 กันไว้ไม่ต้องแก้ คะแนนเต็ม 10 คะแนน ค่าเฉลี่ยคือ 8.37 ความเบี่ยงเบนมาตรฐานคือ 2.40 จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ 80% คือ 24 คน ร้อยละของนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์คือ 88.88

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด ครั้งนี้มีประสิทธิภาพเป็น 94.33/91.52 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งในการพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ได้พัฒนาอย่างเป็นระบบโดยผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีการศึกษา และได้นำเอาบทเรียนโทรทัศน์ไปทำการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างก่อนที่จะไปทดลองภาคสนาม จึงทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัญหาและความต้องการของผู้เรียน เพื่อจะได้นำเอาปัญหาที่เกิดขึ้นมาทำการแก้ไขปรับปรุงในส่วนที่บกพร่องของบทเรียนโทรทัศน์ จึงทำให้บทเรียน

โทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดมีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน การเอาสื่อที่ทำให้ผู้เรียนสามารถเกิดการเรียนรู้ได้จากประสาทสัมผัสทั้ง 2 ทาง คือการมองเห็น และการได้ยินตามที่เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต (2532: 177) กล่าวว่า “วีดิทัศน์เป็นสื่อที่ไปกระตุ้น การเรียนรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้งทางตาและทางหู โดยสามารถมองเห็นเหตุการณ์ด้วยตาและ ได้ยินเสียงด้วยหูของตนเอง ซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้เป็นอย่างดี เพราะมีลักษณะที่เป็นจริงและมีความเป็นรูปธรรมมากกว่าตัวหนังสือหรือคำบรรยาย” วีดิทัศน์ทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว เข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น อีกทั้งยังจดจำสิ่งต่างๆ ที่เรียนได้อย่างแม่นยำและเกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจบทเรียน ไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียน (วิจิตร ภักดีรัตน์.2523: 74) และวีดิทัศน์ยังเป็นสื่อที่มีเครื่องมือและเทคนิคในการสร้างภาพได้อย่างกว้างขวางสามารถกำจัดอุปสรรคด้านเวลาและระยะทางออกไปได้ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่ใช้ได้สะดวกสามารถเล่นย้อนกลับไปได้มา หยุดดูภาพนิ่ง ดูซ้ำ ได้ตามต้องการ นำมาใช้ได้ง่าย (ไพโรจน์ ตรีรัตนากุล และนิพนธ์ ศุภศรี 2528: 3)

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริรัตน์ บุญบาล (2546: บทคัดย่อ) ได้พัฒนา ชุดบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเอง วิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม เรื่องระบบนิเวศและมนุษย์กับ สิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่ามีประสิทธิภาพ 91.67/90.95 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และงานวิจัยของสมศักดิ์ คล้ายสังข์ (2544: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเอง ชุดแสงเพื่อการถ่ายภาพ ผลการศึกษาพบว่า มีประสิทธิภาพ 94.08/93.04 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สโรชา สวันตรัจน์ (2547: บทคัดย่อ) ได้พัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์โปรแกรม เรื่องการถ่ายภาพ สำหรับนักศึกษาสาขาสื่อสารมวลชน ผลการศึกษาพบว่า มีประสิทธิภาพ 91.59/92.44

สรุปได้ว่าบทเรียนโทรทัศน์ที่สร้างขึ้นสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการศึกษาวิจัย มีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. การเรียนด้วยบทเรียนโทรทัศน์ เป็นลักษณะการเรียนรู้ตามความสามารถของตนเอง ที่มีระดับการเรียนรู้สูงต่ำแตกต่างกันระหว่างบุคคล การออกแบบบทเรียนให้มีความสอดคล้อง และยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นปัจจัยทางด้านเวลา สถานที่และระดับความสามารถของผู้เรียนพร้อมทั้ง เพิ่มกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดความสนุกสนานก็จะทำให้ผู้เรียนสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์ของ บทเรียนได้
2. การผลิตบทเรียนที่มีลักษณะศึกษาด้วยตนเองควรจะต้องมีการควบคุมกระบวนการ ต่างๆไม่ว่าจะเป็นการวางแผน การผลิตและการควบคุมคุณภาพต้องให้ได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่อง

3. สามารถนำไปบันทึกลงแผ่น CD-R ซึ่งสามารถใช้งานได้ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และเครื่องเล่น VCD

4. การผลิตบทเรียนโทรทัศน์ซึ่งงบประมาณในการผลิตค่อนข้างสูงหากมีการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือองค์กรที่รณรงค์ส่งเสริมการแก้ปัญหายาเสพติดจะทำให้ผู้วิจัยลดต้นทุนในการผลิตลงไปได้พอสมควร

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับยาเสพติดเพื่อเสริมการเรียนการสอนในระดับที่สูงขึ้นไป

2. ควรมีการศึกษาเจตคติต่อการป้องกันยาเสพติดของนักเรียนที่เรียนจากบทเรียนโทรทัศน์

3. ควรมีการพัฒนาบทเรียนโทรทัศน์ เพื่อขยายกลุ่มนักเรียน ครู โรงเรียน แกนนำในการแก้ปัญหายาเสพติดเพื่อเสริมความรู้ต่อไป

4. ควรศึกษาผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์กับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ทั้ง 3 ระดับ เพื่อนำผลมาพัฒนาบทเรียนให้สามารถใช้ได้ครอบคลุมช่วงชั้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ก่อเกียรติ ขวัญสกุล. (2540). *การพัฒนารายการวิทยทัศน์ เรื่องการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศในระบบห้องสมุดอัตโนมัติสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิดานันท์ มลิทอง. (2531). *เทคโนโลยีร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- . (2540). *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกศินี โชติกเสถียร. (2523). *การใช้เทคโนโลยีการสอนในห้องเรียน*. (เอกสารสอนเทคโนโลยี 320). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- จงรัก อินทรเสวกและคณะ. (2544). *แนวทางการจัดกิจกรรมด้านกายยาเสพติดในสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ประสานมิตร.
- เจษฎาภา เหลืองขมิ้น. (2541). *การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษจากวิธีทัศน์ที่มีพื้นหลังภาพต่างกัน*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- โฆษิต อักษรชาติ. (2529). *การศึกษาเปรียบเทียบผลการเรียนรู้จากรายการโทรทัศน์ที่ใช้สิ่งช่วยขจัดความคิดรวบยอดล่วงหน้าสามแบบ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- ฉลองไชย สุวัฒนบุรณ. (2528). *การเลือกใช้สื่อการสอน*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชิน คล้ายปาน; และคนอื่น ๆ. (2528). *เทคนิคการผลิตรายการโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการกลุ่มโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.
- ชูเกียรติ โพธิ์ทอง. (2544). *การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกทักษะปฏิบัติบทเรียนวิทยทัศน์ด้วยตนเอง เรื่องการพิมพ์สกรีนสำหรับบุคคลที่สนใจ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์; นิคม ทาแดง; และสมเชาว์ เนตรประเสริฐ. (2532). *เอกสารการสอนชุดวิชา เทคโนโลยีและการสื่อสารการศึกษา*. หน่วยที่ 6-10. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการกลุ่มโสตทัศนศึกษา ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา.

- เชษฐา บุญชลิต. (2540). การสร้างชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เรื่องการใช้เครื่องมือวัดไฟฟ้า วิชา
ช.0278 ช่างเดินสายไฟฟ้าภายในอาคาร ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย.
ปริญญาณิพนธ์ กศม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. อัดสำเนา.
- เชียรศรี วิวิธสิริ. (2530). การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษานอกโรงเรียนเทคโนโลยีทางการศึกษา.
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2526). เทคโนโลยีทางการศึกษา: หลักสูตรและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ:
บริษัทสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช จำกัด.
- . (2533). เทคโนโลยีการศึกษา: การออกแบบและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3 . กรุงเทพฯ
: โอเดียนสโตร์.
- ณรงค์ สมพงษ์. (2535). สื่อเพื่องานส่งเสริมเผยแพร่. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ณัฐวีร์ คำแสง. (2547). การพัฒนารายการวิดีโอทัศน์ เรื่องสวัสดิภาพการจราจรทางบกและทาง
น้ำ วิชาสุขศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่6. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .
ถ่ายเอกสาร.
- เดิมศักดิ์ คทวนิช. (2546). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ธวัชชัย สันคติประภา. (2529). ขั้นตอนในการผลิตวิดีโอเทป. (เอกสารประกอบการสอน อบรม
เกี่ยวกับการติดต่อสื่อสารสื่อดัดแปลงทัศนศึกษาและการส่งเสริม). กรุงเทพฯ: สำนักส่งเสริมและ
ฝึกอบรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธัญวดี มงคลพันธุ์. (2544). การพัฒนารายการเทปวิดีโอทัศน์ฝึกอบรมครูประถมศึกษา เรื่อง
รูปแบบการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- นภดล กรรณนิภา; และคนอื่นๆ. (2545). รายงานผลโครงการวิจัยเพื่อเฝ้าระวังรักษาคุณภาพ
เยาวชนไทย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สำนักวิจัยแอแบคโพลล์.
- นภาพรณ อัจฉริยะกุล; และพิไลพรรณ ปุกหุด (2537). เอกสารประกอบการสอนชุดวิชาความรู้
เบื้องต้นเกี่ยวกับภาพนิ่งและภาพยนตร์. (หน่วยที่ 8-15) พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- นิคม ศรีเงิน. (2542). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการใช้ยาเสพติดของ
นักเรียนในโรงเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอหนอง จันทวนขอนแก่น.
ปริญญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2538). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 2*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเที่ยง จัษฎเจริญ. (2534). *เทคนิคพื้นฐานการใช้และการบำรุงรักษาอุปกรณ์เทคโนโลยีทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- ปยารี พิริยะอุดมพร. (2543). *พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันการเสพยาเสพติดยาบ้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนนทบุรี*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ประเทือง ล้อมมื่น. (2546). *การพัฒนารายการวิดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง เรื่องเทคนิคการลำดับภาพแบบลิเนียร์ (Linear)*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- ปิยดา ละอองปลิว. (2546). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับพฤติกรรมการป้องกันสารเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ผจงจิตร อินทสุวรรณ; และคนอื่นๆ. (2539). *ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดยาเสพติดของเยาวชน*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พงศธร พิมพ์นิตย์. (2544). *พัฒนาวิดิทัศน์ เรื่องการเลี้ยง โรงเรือน และอุปกรณ์ วิชาการผลิตสุกรสำหรับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .ถ่ายเอกสาร.
- พุทธินันต์ โสมรุษ. (2547). *การพัฒนาและหาประสิทธิภาพรายการวิดิทัศน์ วิชาการผลิตรายการโทรทัศน์ เรื่องหลักการผสมสัญญาณภาพและเสียง สำหรับหลักสูตรระดับปริญญาตรี*. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ .ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี พลาวงศ์. (2536). “การเรียนด้วยตนเอง”. วารสารรวมคำแหง. (ฉบับพิเศษพัฒนาบุคลากร).
- พินิต วัฒน. (2520). *การผลิตรายการโทรทัศน์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์ใจ บุญยัง. (2540). *การเสริมสร้างทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนราธิวาส*. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร
- ไพโรจน์ ตีรณกุล; นิพนธ์ ศุภศรี; และ ขจีรัตน์ ปิยกุล. (2528). *เทคนิคการผลิตรายการวิดีโอเทปเพื่อการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สหมิตรออฟเซต.
- ภาวณี อยู่ประเสริฐ. (2540). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการใช้สารเสพติดของนักเรียนวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ วท.ม (พยาบาลสาธารณสุข). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล. ถ่ายเอกสาร

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2530). การผลิตรายการวิทยุโทรทัศน์และภาพทัศน์.
กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- มาลี มีสัตย์. (2545). การพัฒนารายการวิทยุทัศน์ เรื่อง ทักษะการขีดหุ่นกระบอก. สารนิพนธ์
กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ .ถ่ายเอกสาร.
- ร่วมศักดิ์ แก้วปลั่ง และอนันต์ธนา อังกินันท์. (2535). วิทยุโทรทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2538). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 ฉบับปรับปรุงแก้ไข.
พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2548). จิตวิทยาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วสันต์ อดิศักดิ์. (2528). การผลิตรายการโทรทัศน์การศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.
- . (2533). การผลิตเทปโทรทัศน์เพื่อการศึกษาและฝึกอบรม. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วัชร บวรณสิงห์. (2526). “การสอนคณิตศาสตร์ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล” เอกสาร
ประกอบการสอนคณิตศาสตร์และเทคโนโลยี คู่มือการสอนคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษา
ปีที่ 2 เล่ม 2 หน่วยที่ 13. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิจิตร ภักดิ์รัตน์. (2523). วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์กับการศึกษา. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิช.
- วิจิตรา วงศ์ทรัพย์สกุล. (2536). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากเทปโทรทัศน์การ
สอนที่ใช้และไม่ใช้กราฟิกคอมพิวเตอร์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิไล องค์กระสุข. (2543). การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์มัลติมีเดียเรื่องการผลิตรายการ
โทรทัศน์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ . ถ่ายเอกสาร.
- วีระ ไทยพานิช. (2529). 57 วิธีสอน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ศิริรัตน์ บุญบาล. (2546). การพัฒนาชุดบทเรียนวิทยุทัศน์ด้วยตนเองวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม
เรื่องระบบนิเวศและมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4.
สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ศูนย์ป้องกันและปราบปรามยาเสพติดกรุงเทพมหานคร. (2546) . แผนป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2546. สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรไทย.
- สมบุรณ์ สงวนญาติ. (2534). “เทคโนโลยีทางการสอน,” การพัฒนาตำราและเอกสารทางวิชาการ. (ตำรา เอกสารวิชาการ ฉบับที่ 41). กรุงเทพฯ: หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู.
- สมพร จารุณี. (2535). การออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์พัฒนาหนังสือ กรมวิชาการ.
- สมพล ศรีจันทร์. (2542). การเปรียบเทียบผลการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เรียนจากบทเรียนวีดิทัศน์การสอนที่ใช้ผู้ดำเนินรายการจริงและผู้ดำเนินรายการการ์ตูน. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมศักดิ์ คล้ายสังข์. (2547). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ศึกษาด้วยตนเอง ชุดแสงเพื่อการถ่ายภาพ ระดับปริญญาตรี. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุกัญญา เทียงแท้. (2547). การสร้างรายการวีดิทัศน์ เรื่องการฝึกทักษะทำนาถั่วดำรำโนราห์ ภูเขาญู สำหรับนักศึกษาโปรแกรมนาฏศิลป์และการละคร ระดับชั้นปีที่ 3 สถาบันราชภัฏจันทรเกษม. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชา จันทรเฒ. (2541). จิตวิทยาทั่วไป. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ. (2539). “สื่อคอมพิวเตอร์เพื่อการศึกษา” วิทยาวัฒน์. จดหมายข่าวฝ่ายวิชาการ.
- สุรัชย์ ลิขิตบัณฑิต. (2528). ความรู้เบื้องต้นวิทยุและโทรทัศน์ศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สโรชา สวันตรัง. (2547). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์โปรแกรม เรื่องการถ่ายภาพ สำหรับนักศึกษา สาขาสื่อสารมวลชน. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- แสนฤทธิ์ ชันกตัญญู. (2545). การพัฒนาบทเรียนวีดิทัศน์ด้วยตนเอง เรื่องเทคนิคการถ่ายทำโทรทัศน์สำหรับงานข่าว. สารนิพนธ์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สำราญ คงเพชร. (2542). การเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนที่เรียนด้วยเทป
 วิดีทัศน์ที่มีการดำเนินรายการต่างกัน 2 แบบ คือ แบบสารคดีและแบบละคร.
 ปรินทิพย์ กศ.ม. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2544). เสี้ยวศตวรรษแห่งความมุ่งมั่น. กรุงเทพฯ:
 โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์ จำกัด.
- . (2545). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับยาเสพติด. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- . (2546). คู่มือและแผนการสอนสำหรับวิทยาการป้องกันยาเสพติด. กรุงเทพฯ:
 ทีซีจี พรินติ้ง จำกัด.
- . (2547). เรียนรู้เรื่องยาเสพติดชีวิตปลอดภัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา .
- สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด. (2544). การป้องกันและแก้ไขปัญหายา
 ยาเสพติดในสถานศึกษา. สำนักนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด
 อรุณการพิมพ์.
- สำนักวิจัยเอแบคโพลล์ (2545). สำรวจการรับรู้ ความพึงพอใจและความพร้อมในการมีส่วนร่วม
 ของประชาชนต่อสถานการณ์และการแก้ไขปัญหายาเสพติด : กรณีศึกษาตัวอย่าง
 ประชาชนทั่วประเทศ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.
- เสาวณีย์ ลีขาบัณฑิต. (2528). เทคโนโลยีการศึกษา. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยี
 พระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- อิทธิพร ศรียมก. (2525). เอกสารการสอนชุดวิชา สื่อการสอนระดับมัธยมศึกษา หน่วยที่ 11 –
 15.กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อนุพันธ์ บุญชื่น. (2543). การพัฒนาและหาประสิทธิภาพรายการวีดิทัศน์ประกอบการเรียนการ
 สอน วิชากายวิภาคศาสตร์พื้นฐาน เรื่องระบบกล้ามเนื้อ. สารนิพนธ์ กศ.ม.
 (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- อุษาวรรณ ปาลียะ. (2543). การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเองวิชาภาษาไทย เรื่องราชาศัพท์
 และคำศัพท์สำหรับพระภิกษุและสุภาพชน. ปรินทิพย์ กศ.ม.(เทคโนโลยีการศึกษา)
 กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอี่ยมพร พลอยประดิษฐ์. (2544). พฤติกรรมสุขภาพเกี่ยวกับการป้องกันยาเสพติดของนักเรียน
 มัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนมัธยมศึกษา กลุ่มสหวิทยาเขตฉะเชิงเทรา สงัดกรม
 สามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร. ปรินทิพย์ กศ.ม. (สุขศึกษา). กรุงเทพฯ:
 บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- Abrams, Arnoid. (1986). *"Effectiveness of Interactive in Teaching Basic Photography Skill (Disc, Intelligent, Computer Assisted),"* Dissertation Abstracts International. 46(11): 3326-A.
- Asperning, Andresa. (1989 ,Spring). *Everyday Problems of Adolescents, Social Environment and the Role of Alcohol,* "Dissertation Abstracts International. 51(1) : 162-C.
- Bandura, Albert. (1977). *Social Learning Theory.* Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice Hall.
- Bailey, Judith Green. (1975 , January). *"Development of a Competency – Based Instructional Module for Vocational Leadership Personnel : Manage Selected Interpersonnel Conflict"* Dissertation Abstracts International. 44(7) : 2124-4.
- Beat, Partrict M. (1959, May-June). *"Report on Instructional Closed Circuit Television for 1957,"* Visual Communication Review. 7(4) : 306.
- Borg, Walter R. and Meredith Gall D. (1989). *Educational Research.* 5th ed., New York : Longman.
- Botin, G.J. and Ann, E. (1980, June). *"A Comphehensive School - Based Smoking Prevention Program,"* Journal of School Health. 50(4) : 209 - 213.
- Boucheret., P. (1966). *"Experimental of the Dorian Technical Lycee," The Use of Closed Circuit Television in Technical Education.* Council for Cultural Co-operation Strabourg.
- Brookfield, S.D. (1985 ,Winter). *" Self-Directed Adult Learning : A Critical Program."* Adult Education Quarterly. 35(2) : 59 -71.
- Bruce, Meeks Elija. (1972). *" Learning Package Versus Conventional Methods of Instruction,"* in Dissertation Abstracts International.32 : 429 -A.
- Brawley, Oleta Daniels. (1979 , January). *"A Study of Evaluate the Effects of Using Multi-Media Instruction Modules to Teach Time-Telling to Retard Learner,"* in Dissertation Abstracts International.35 : 4286-A.
- Burke, Richard C. (1971). *Instructional Televison.* Bloomington, Indiana University Press.
- Carner, Richard L. (1962). *"An Evaluation of Teaching Reading to Elementary through Closed-Circuit TV,"* Dissertation Abstracts International. (13) : 160.
- Cudney, Shirley A. (1975, November). *" Mediated Self- Instruction of Basic Nursing Skill,"* in Audio Visual Instruction. 20(9) : 26-27.

- Dale, Edgar. (1956). *Audio- Visual Methods in Teaching*. Revised Edition. Holt. Rinehart and Winston, New York.
- . (1969). *Audiovisual Methods in Teaching*. 3rd ed., New York. Dryden Press.
- Dewey, J. Richart. (1983, June) “ *The Effect Videotape Recording on Swimming Performance and Knowledge of Stoke Mechanics*.” Completed Research in Health Physical Education and Research. 20(73) : 216.
- Elrod, Elizabeth Lovcila. (1972 , April). “ *Tnstant Replay Television as a Tool for Teaching Certain Physical of Singing*,” Dissertation Abstracts International. 32(10) : 5823 A.
- Eide, Arne Henning. (1997 , August). “ *Adolescent drug use in Zimbabwe : Cultural orientation in A globallocal Persperspective and use of psychoactive substances among Secondary school students*,” Dissertation Abstracts International. 58(4): 1386-C.
- Espich, Jame E. and Bill Williams. (1967). *Developing Programmed Instruction Materials*. New York : Lear Siegler, Inc.
- Fisher, Judith C. (1977). “ *The effect of Videotape Recording on Swimming Performance and Knowledge of Stroke Mechanics*,” Completed Research in Health, Physical Education and Recreation. (20) : 216.
- Gagne', Robert M. and Leslie J. Briggs. (1974). *Principle of Instructional Design*. New York : Holt, Rinehart and Winson, Inc.
- Gre, Donal Roberts. (1986, October). “ *A study of the Use of the Self-Directed Learning Readiness as Related to Selected Organization Variables*,” 47(04) : 1218-A
- Gustavsson, Normen. (1982). *Constructing Achievement Test*. 3rd ed., N.J. : Prentice Hall Inc.
- Griffin, Colin. (1983). *Curriculum Theory in Adult Lifelong Education*. London ; Croom Helm.
- Hager David. (1971 , January). “ *Adolescent Drug Use in Middle Americal : Social Psychological Carrelation*,” Abstracts. 31(2) : 342-352.
- Hilliard, Robert L. (1978). *Television Broadcasting : AV Instructional*. New York : Wasting 461 House, Publisher.
- Holmes, Pressley D. (1960). *A.V. Communication Review*. (8) : 54.
- Johnes, Wyman L. (1979 , November). “ *A Study of Tenth Grade Student Attitudes Toward and Drug Knowledge and Drug Abuse when Related to a Drug Abuse*

- when Related to a Drug Education Program,"* Dissertation Abstracts International. 35(5) : 2583-A.
- Kandel D. (1974 , August). *"Intel and Intragenerational Influences on Adolescent Marijuana Use,"* Journal of Social Issues. 30(2) : 107-135.
- Kanner, Joseph H, Sanford Katz and Peter Goldsmith B. (1959, May-June). *"Evaluation of Intensive Television for Teaching Basic Electricity,"* Audio-Visual Communication Review. 7(4) : 307-308.
- Keller, Glen. (1977 , February). *"A Working Definition of Individualized Instruction" in Education Leadership.* 34(5) : 342-344.
- Kelly, Fred C. (1960). *"Evaluation Report on First Year Using Educational Television 1957-1960 Does Moines and Pold Country School,"* in Audio-Visual Communication Review. (8) : 314.
- Koenig, Allen E. and Ruane B Hill, B. (1967). *The Farther Vision.* Wisconsin : The University of Wisconsin Press.
- Lebon, Rachel L. (1986, March). *"The Effect of Pedagogical Approach Incorporating Videotape Demonstration on the Development of Female Vocalists "Belting" Vocal Technique,"* Dissertation Abstracts International. 47(9) : 3550-A.
- Lemler, Ford L. and Robert Leestma. (1961). *Supplementary Course Material in Audio Visual Education.* New York : Slater's Bookstore.
- Lyness, Ann. (1985, September). *"Effectiveness of Interactive Video to Teach CPR Theory and Skills,"* in Education Resources Information Center. 9(1) : 113.
- Mayer, G. Ray. (1984). *Modules : From Design to Implementation.* Singapore : the Colombo Plan Staff College for Technician Education.
- Miller, A. and Brennan M. (1983 , July). *"Using and English Language Teaching Videotape in the Classroom,"* English Teaching Forum. (19).
- Marcos, A.C. and S.J. Bahr. (1995). *"Drug Progression Model : A Social Control Test,"* Int.J. Addict. 30(11) : 1383 -1405 ; September.
- Paul, S. M., B. Hulman-Giblin and P. Sholnick. (1982). *"Potency of Phenethylamines,"* Science. 32(5) : 3426-A.
- Paulson, Patricia C. (1971 , March). *"Psychosocial Factor in Drug Use Among Community College Students,"* Dissertation Abstracts. 31(9) : 5455-5456.

- Pasewark, William Robert. (1957). "*The Effectiveness of Television as an Medium of Learning Typewriting.*" in Dissertation Abstracts International. (17) : 579.
- Purdue University. (1967). "*Closed Circuit Television Instruction Media,*" in Research Television and Film. New York : McGraw-Hill.
- Schwarzwalder, John C. (1961). "*An Investigation of the Relative Effectiveness of Cetain Specific Television Techniques on Learning,*" in Audio-Visual Communication Review. (9) :1-29.
- Schramm, Willber. (1962). *Television in the lives of our Children.* California : standfrod University Press.
- Skager, Rodney. (1978). *Lifelong Educational and Evaluation Practice.* Oxford : Frankfurt Unesco Institute for Education.
- Tanner, Gray Ross. (1996). "*Self-esteem and alcohol use in adult children of alcoholocsand Adult Children of non-alcoholics,*" Masters Abstracts International. 25(6) : 1892.
- Whiddon, Thomas Roney. (1975 , December). "*A Comparative Study of Drug Knowledge Attitudes Toward Drug and Use of Drug Among Twelf GradeStudents in Class I and III Schools in Western Monata,*" Dissertation Abstracts International. 34(6) : 324-3427A.
- Witkin, H.A. (1977). "*Fieid Dependent and Field Independent Cognitive Style and Their Education Implication,*" Review of Education Research. 47(1) : 1-64.
- Willam, J. McGrathy and other. (1990 , October). "*Narcotics Addicts : Effect of Family and Parental Risk Factors on Timing of Emancipation,Drug use Onset,Pre.Addiction Incarcerations and Educational Achievment,*" The Jouranl of Drug Issues. 20(1) : 99-123.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา

รองศาสตราจารย์สุรัชย์ สิกขามันต์

นักวิชาการอาวุโส
มหาวิทยาลัยเอเซียอาคเนย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรบุญฤทธิ์ ควรวาณิชชัญญ์

ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ฤทธิ์ชัย อ่อนมิ่ง

ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รายนามผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

นางสมรภัฏ์ สังข์เกษม

ผู้อำนวยการศูนย์วิชาการด้านยาเสพติด
สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน
และปราบปรามยาเสพติด

นายทำนุ สิริสิงห

ที่ปรึกษาสมาคมองค์กรพัฒนาเอกชน
เพื่อการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด
ภาคพื้นเอเชียและแปซิฟิก

อาจารย์สุทธิพงษ์ ศิริชัยวัฒนา

อาจารย์ 2 ระดับ 7
โรงเรียนวัดสุทธาราม

ภาคผนวก ข
แบบประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญ

แบบประเมินบทเรียนด้านเนื้อหา
ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด
THE EFFECT OF USING INSTRUCTIONAL TELEVISION ON
DRUGS ADDICTION AND PREVENTION

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบสารนิพนธ์ ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนโทรทัศน์ กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
ระดับ 4	หมายถึง	คุณภาพดี
ระดับ 3	หมายถึง	คุณภาพปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	คุณภาพควรปรับปรุง
ระดับ 1	หมายถึง	คุณภาพใช้ไม่ได้

แบบประเมินบทเรียนด้านเนื้อหา

ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด

คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	ต้องปรับปรุง (2)	ใช้ไม่ได้ (1)
1. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
1.1 เนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
1.2 ความเหมาะสมเนื้อหากับระดับผู้เรียน					
1.3 ความเหมาะสมของการจัดลำดับเนื้อหา					
1.4 ความชัดเจนในการอธิบายเนื้อหา					
1.5 ความเหมาะสมของการดำเนินเรื่อง					
1.6 ความเหมาะสมของระยะเวลาการนำเสนอ					
1.7 ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. ภาพและภาษา					
2.1 ความถูกต้องของการใช้ภาษา					
2.2 ความเหมาะสมของการใช้ภาษา					
2.3 ความเหมาะสมของภาพสื่อความหมาย					
2.4 ความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยาย					

ข้อเสนอแนะ.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
(.....)

ขอขอบคุณ ความคิดเห็นที่ได้จากท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการนำไปวิเคราะห์ อ้างอิง ขอขอบคุณที่กรุณาให้โอกาส
และเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบประเมินบทเรียนด้านเทคโนโลยีการศึกษา
ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด
THE EFFECT OF USING INSTRUCTIONAL TELEVISION ON
DRUGS ADDICTION AND PREVENTION

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบสารนิพนธ์ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติดความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนโทรทัศน์ กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5	หมายถึง	คุณภาพดีมาก
ระดับ 4	หมายถึง	คุณภาพดี
ระดับ 3	หมายถึง	คุณภาพปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง	คุณภาพควรปรับปรุง
ระดับ 1	หมายถึง	คุณภาพใช้ไม่ได้

แบบประเมินบทเรียนด้านเทคโนโลยีการศึกษา
ผลการใช้บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด
คำชี้แจง กรุณาใส่เครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
	ดีมาก (5)	ดี (4)	ปานกลาง (3)	ต้องปรับปรุง (2)	ใช้ไม่ได้ (1)
1. คุณภาพของภาพ					
1.1 ความชัดเจนของภาพ					
1.2 ความเหมาะสมของภาพกับการสื่อ ความหมาย					
1.3 ความเหมาะสมของภาพของการจัดลำดับ ภาพ					
1.4 ความเหมาะสมของเทคนิค					
1.5 ความเหมาะสมของตัวอักษรกราฟิก					
1.6 ความสัมพันธ์ระหว่างภาพและเสียง					
1.7 ความถูกต้องของเนื้อหา					
2. คุณภาพของเสียง					
2.1 ความเหมาะสมของเสียงบรรยาย					
2.2 ความชัดเจนของเสียง					
2.3 ความเหมาะสมของดนตรี					
2.4 ระดับเสียงดนตรีและเสียงบรรยาย					
3. เนื้อหาและการดำเนินเรื่อง					
3.1 ความน่าสนใจของเนื้อหาบทเรียน					
3.2 ความเหมาะสมของระยะเวลาในการ นำเสนอ					

ข้อเสนอแนะ.....

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

ขอขอบคุณ ความคิดเห็นที่ได้จากท่านมีคุณค่ายิ่งต่อการนำไปวิเคราะห์ อ้างอิง ขอขอบคุณที่กรุณาให้โอกาส
 และเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

ภาคผนวก ค
ตารางคุณภาพของแบบทดสอบ

ตาราง 6 ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเรื่องที่ 1 รู้ทันยาเสพติด

ข้อ	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.66	0.47
2	0.54	0.64
3	0.42	0.53
4	0.35	0.42
5	0.65	0.38
6	0.78	0.54
7	0.39	0.58
8	0.74	0.32
9	0.65	0.61
10	0.34	0.39
11	0.65	0.72
12	0.57	0.45
13	0.49	0.31
14	0.47	0.26
15	0.54	0.39

ค่าความเชื่อมั่น = 0.66

ตาราง 7 ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของ
แบบทดสอบเรื่องที่ 2 เส้นทางนักเสพยา

ข้อ	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.62	0.75
2	0.66	0.47
3	0.61	0.37
4	0.49	0.56
5	0.48	0.34
6	0.69	0.68
7	0.62	0.54
8	0.64	0.50
9	0.63	0.42
10	0.47	0.43

ค่าความเชื่อมั่น = 0.72

ตาราง 8 ตารางแสดงค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของ
แบบทดสอบเรื่องที่ 3 กันไว้ไม่ต้องแก้

ข้อ	ค่าความยากง่าย(p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.70	0.30
2	0.54	0.48
3	0.69	0.55
4	0.55	0.56
5	0.61	0.37
6	0.61	0.45
7	0.71	0.52
8	0.69	0.55
9	0.74	0.48
10	0.68	0.44

ค่าความเชื่อมั่น = 0.81

ภาคผนวก ง
ข้อสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

คำชี้แจง : จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดและทำเครื่องหมายXลงในกระดาษคำตอบ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ตอนที่ 1 เรื่อง รู้ทันยาเสพติด!! จำนวน 15 ข้อ

-
1. เมื่อลองสูบบุหรี่ครั้งแรกจะทำให้ผู้สูบบุหรี่มีอาการอย่างไร
ก. จุน
ข. วิงเวียนศีรษะ
ค. คลื่นไส้
ง. ถูกทุกข้อ
 2. ควันบุหรี่ยี่มีสารเคมีชนิดใดบ้าง
ก. นิโคติน
ข. ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์
ค. ทาร์
ง. ถูกทุกข้อ
 3. คนที่สูบบุหรี่มีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคชนิดใดบ้าง
ก. โรคมะเร็งปอด
ข. โรคหัวใจ
ค. โรคหลอดลมหายใจ
ง. ถูกทุกข้อ
 4. สุรามีแอลกอฮอล์ปริมาณเท่าใด
ก. 30 %
ข. 40 %
ค. 50 %
ง. 60 %
 5. ข้อใดไม่ใช่อาการในระยะแรกหลังการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์
ก. หน้าแดง
ข. คลุ้มคลั่ง
ค. ปัสสาวะบ่อย
ง. ง่วงนอน

6. ข้อใดคือผลกระทบต่อร่างกายในระยะยาว จากการดื่มสุรา
- ก. เกิดความแปรปรวนทางด้านจิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม
 - ข. ความผิดปกติของการนอน
 - ค. ภูมิต้านทานโรคต่ำ
 - ง. ถูกทุกข้อ
7. หากดื่มสุราติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะทำให้เจ็บป่วยด้วยโรคใด
- ก. มะเร็งตับ
 - ข. โรคกระเพาะอักเสบ
 - ค. ตับแข็ง
 - ง. ถูกทุกข้อ
8. ฤทธิ์ของแอลกอฮอล์จะมีผลต่อระบบใดของร่างกาย
- ก. ระบบประสาท
 - ข. ระบบหายใจ
 - ค. ระบบขับถ่าย
 - ง. ข้อ ข. และ ค.
9. ยาเสพติดชนิดใดมีสารแอมเฟตามีน
- ก. ยาบ้า
 - ข. ยาอี
 - ค. ยาม้า
 - ง. ข้อ ก. และ ค.
10. สัญลักษณ์ในข้อใดไม่มีปรากฏบนเม็ดยาบ้า
- ก. พ
 - ข. 99
 - ค. ๒๒
 - ง. WY
11. เมื่อเสพยาบ้าเข้าสู่ร่างกาย เมื่อยาหมดฤทธิ์จะมีผลอย่างไรต่อผู้เสพ
- ก. รู้สึกอ่อนเพลีย
 - ข. การตัดสินใจช้าและผิดพลาด
 - ค. รู้สึกกระปรี้กระเปร่า และสดชื่นขึ้น
 - ง. ข้อ ก. และ ข.

12. ข้อใดคือลักษณะของสารระเหย

- ก. เป็นของเหลว มีกลิ่น
- ข. เป็นตัวทำละลาย และระเหยได้ง่าย
- ค. ใช้เป็นส่วนผสมผลิตภัณฑ์
- ง. ถูกทุกข้อ

13. สารระเหยหากเสพติดต่อกันเป็นระยะเวลานาน จะมีผลต่อร่างกายอย่างไร

- ก. กระเพาะอาหารอักเสบ
- ข. สมองพิการ
- ค. ตับพิการ
- ง. ข้อ ข. และ ค.

14. อาการเมาสารระเหย มีลักษณะอาการอย่างไร

- ก. ตาพร่า
- ข. เดินโซเซ
- ค. คีคคะนอง
- ง. ถูกทุกข้อ

15. ยาเสพติดชนิดใด หากเสพติดในระยะเวลาอันมีผลทำให้ร่างกายพิการอย่างถาวรตลอดชีวิต

- ก. สุรา
- ข. บุหรี่
- ค. สารระเหย
- ง. ยาต้องเหล้า

ภาคผนวก จ
สคริปต์บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง ยาเสพติดและการป้องกันยาเสพติด

ตอน ที่ 1 เรื่อง รู้ทันยาเสพติด

ลำดับ	ภาพ	เสียง
	Color Bar	
1	(F/I) สัญญาณขึ้น มศว (F/O)	ดนตรี(F/I)
2	(F/I: CG) ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (F/O)	
3	(F/I: CG) เสนอ บทเรียนโทรทัศน์ เรื่อง รู้ทันยาเสพติด (F/O)	
4	(F/I: CG) ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง 1.เพื่ออธิบายลักษณะของยาเสพติดที่ แพร่ระบาดในสถานศึกษาได้ 2. เพื่ออธิบายถึงพิษภัยของยาเสพติด ต่อร่างกายได้ (F/O)	
5	- MS.ภาพข่าวดารากับเสพยา	ดนตรี(F/I) คงไม่มีใครอยากให้เหตุการณ์เช่นนี้กับ ตนเองหรือคนที่คุ้นรักอย่างแน่นอน!!.
6	- CU.เม็ดยา+ดาราก	ดนตรี(F/U) ปัญหายาเสพติดยังคงเป็นอีกปัญหาหนึ่งของสังคมไทยที่รอการแก้ไข
7	- LS.รัฐบาลประกาศทำสงครามกับ ยาเสพติด	ดนตรี(F/U) จากการสำรวจข้อมูลของสำนักวิจัย เอแบคโพลล์ เมื่อปีพ.ศ. 2547 พบเยาวชนที่เกี่ยวข้อง กับยาเสพติดช่วง 3 เดือนหลังรัฐบาลทำสงคราม กับ ยาเสพติด เพิ่มขึ้นจาก 444,307 คน เป็น 955,764 คน

ลำดับ	ภาพ	เสียง
8	- MS.นากยประกาศทำสงครามกับยาเสพติด	ดนตรี(F/U) ถึงแม้รัฐบาลจะประกาศทำสงครามกับยาเสพติดตั้งแต่ปี 2544 แล้วก็ตามปัญหายาเสพติดก็เชื่อว่าหมดสิ้นไปจากสังคมไทย
9	- LS.วัยรุ่นที่ยาวกลางคืนดื่มเหล้า/สูบบุหรี่	ดนตรี(F/U) และยังเป็นที่น่ากังวลใจอย่างยิ่งสำหรับอนาคตของชาติกับการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มนักเรียนนักศึกษาทั้ง เหล้า บุหรี่ ยาบ้า และสารระเหย ที่จะบั่นทอนทั้งร่างกายและจิตใจลงไปทุกวัน ดนตรี(F/O)
10	(F/I: CG) ความเห็นของวัยรุ่นกับการสูบบุหรี่	Vox pop : วัยรุ่น
11	(F/I: CG) บุหรี่ MS.วัยรุ่น/นักเรียน/นักศึกษาสูบบุหรี่	ดนตรี(F/I) บุหรี่.... เป็นสารเสพติดตัวแรกที่วัยรุ่นลองใช้ นิโคตินในใบยาสูบจะออกฤทธิ์กระตุ้นระบบประสาทส่วนกลาง
12	(F/I: CG) MS.วัยรุ่นสูบบุหรี่ในสถานที่ท่องเที่ยว	ดนตรี(F/U) การสูบบุหรี่มวนแรกมักจะฉุน ทำให้ระคายเคืองต่อเยื่อจมูก อาจเกิดอาการคันในไซ้ ไหว เวียนศีรษะ หน้ามืดตาลายได้
13	(F/I: CG) สารนิโคตินเข้าสู่ปอดโดยตรงและพุ่งเข้าสู่สมอง CU.คนสูดควันบุหรี่	ดนตรี(F/U) การสูบบุหรี่เป็นการอัดสารนิโคตินเข้าสู่ปอดโดยตรงและพุ่งเข้าสู่สมองทันที
14	(F/I: CG) ก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ ก๊าซพิษทำให้เป็นโรคปอด โรคหลอดเลือดหัวใจ CU.ควันบุหรี่	ดนตรี(F/U) นอกจากนิโคตินแล้วสารพิษที่มีในบุหรี่คือก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์ เป็นก๊าซพิษอย่างหนึ่งซึ่งมีผลทำให้เป็นโรคปอด โรคหลอดเลือดหัวใจ
15	MS.ภาพผู้ป่วยมะเร็งปอด	ดนตรี(F/U) แต่สิ่งที่น่ากลัวที่สุดจากการสูบบุหรี่คือเขม่าควันดำของทาร์หรือน้ำมันดินซึ่งเป็นตัวก่อให้เกิดโรคมะเร็งปอด
16	(F/I: CG) โรคมะเร็งปอด โรคหัวใจ MS.กลุ่มวัยรุ่นสูบบุหรี่ CU.กันบุหรี่จำนวนมาก+ควันบุหรี่	ดนตรี(F/U) วัยรุ่นที่สูบบุหรี่นั้นนอกจากจะมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปอด โรคหัวใจ การสูบบุหรี่นั้นยังเป็นสัญญาณที่สำคัญที่บ่งบอกถึงการใช้สารเสพติดชนิดอื่นๆ และยังมีความเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งปอด

ลำดับ	ภาพ	เสียง
		และโรคหัวใจอีกด้วย
17	(F/I: CG) ความเห็นของวัยรุ่นกับการดื่มเหล้า	Vox pop : วัยรุ่น
18	(F/I: CG) สุรา หรือแอลกอฮอล์ CU.แก้วเหล้า/เบียร์	ดนตรี(F/I) สุรา หรือ แอลกอฮอล์ เป็นสารเสพติดชนิดหนึ่ง เกิดจากการหมักผลไม้ ผัก เมล็ดพืช
19	(F/I: CG) สุรา มีแอลกอฮอล์ประมาณ 40 % เบียร์ มีแอลกอฮอล์ประมาณ 5 % MS.คนนั่งดื่ม/ชนแก้วเหล้า/เบียร์	ดนตรี(F/U) เครื่องดื่มแอลกอฮอล์แต่ละชนิดจะมีความเข้มข้นของแอลกอฮอล์แตกต่างกัน เช่น สุรามีแอลกอฮอล์ประมาณ 40 % เบียร์ มีแอลกอฮอล์ประมาณ 5 %
20	(F/I: CG) แอลกอฮอล์มีฤทธิ์กดประสาท เมื่อดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์จะมีผลต่อระบบสมอง เพราะแอลกอฮอล์ จะไปยับยั้งหรือปิดกั้นประสาทรับความรู้สึก ทำให้ขาดการรับรู้ตามความเป็นจริง MS.คนเมาเหล้า/เดินโซเซ	ดนตรี(F/U) เนื่องจากแอลกอฮอล์มีฤทธิ์กดประสาท ดังนั้นโทษและพิษภัยของการดื่มเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์ จะมีผลต่อระบบสมอง เพราะแอลกอฮอล์ จะไปยับยั้งหรือปิดกั้นประสาทรับความรู้สึก ทำให้ขาดการรับรู้ตามความเป็นจริง
21	MS.คนเมาเหล้าทะเลาะกัน	ดนตรี(F/U)ในกรณีที่ดื่มมากเกินไปร่างกายรับได้ จะแสดงพฤติกรรมต่างๆที่ไม่สามารถยับยั้งชั่งใจได้ ทั้งการแสดงทางกาย การพูด ความคิดแลอารมณ์
22	(F/I: CG) ผลกระทบต่อร่างกาย ระยะแรกคือทำให้เลือดสูบฉีดแรง หน้าแดง ตัวแดงแสบกระเพาะอาหาร ปัสสาวะบ่อย อาเจียน บางรายง่วงนอน MS.คนเมาเหล้าอาเจียน/ ง่วงนอน / พาดหัวข่าวเมาแล้วขับ	ดนตรี(F/U) ผลกระทบต่อร่างกายในระยะแรก คือทำให้เลือดสูบฉีดแรง หน้าแดง ตัวแดงแสบกระเพาะอาหาร ปัสสาวะบ่อย บางครั้งกระตุ้นให้อาเจียนได้ บางรายง่วงนอน การทรงตัวไม่ดี อันอาจนำไปสู่อันตรายต่อชีวิตได้
23	(F/I: CG)ผลกระทบต่อร่างกายระยะยาว คือผลกระทบต่อร่างกายระยะยาวคือทำให้เกิดโรคขาดสารอาหาร กระเพาะอาหารอักเสบ โรคหัวใจ ความผิดปกติของการนอนหลับ ภูมิต้านทานต่ำ ปลายประสาทและกล้ามเนื้อเสื่อม ตับแข็ง มะเร็งตับ มะเร็งกระเพาะอาหาร MS.คนนั่งดื่มเหล้า	ดนตรี(F/U) ส่วนผลกระทบต่อร่างกายในระยะยาว ทำให้เกิดความแปรปรวนทางจิตใจ อารมณ์และทางพฤติกรรม เจ็บป่วยเป็นโรคขาดสารอาหาร กระเพาะอาหารอักเสบ โรคหัวใจ ความผิดปกติของการนอนหลับ ภูมิต้านทานต่ำ ปลายประสาทและกล้ามเนื้อเสื่อม ตับแข็ง มะเร็งตับ มะเร็งกระเพาะอาหารดนตรี(F/O)

ลำดับ	ภาพ	เสียง
24	(F/I: CG) ความเห็นของวัยรุ่นกับปัญหายาบ้า	Vox pop : วัยรุ่น
25	MS.ภาพข่าวจับกุมยาบ้า	ดนตรี(F/I) ยาบ้า นับเป็นยาเสพติดที่เป็นปัญหาสำคัญของสังคม ถึงแม้รัฐบาลจะปราบปรามกันอย่างจริงจัง แต่ก็ยังมีผู้ ลักลอบออกมาจำหน่าย
26	(F/I: CG) ยาบ้า CU.เม็ดยาบ้า CU.สัญลักษณ์บนเม็ดยาบ้า	ดนตรี(F/U) ยาบ้า เป็นชื่อที่ใช้เรียกยาเสพติดที่มีส่วนผสมของ สารเคมี ประเภทแอมเฟตามีนจัดอยู่ในกลุ่มยาเสพติด ที่ออกฤทธิ์กระตุ้นประสาท
27	CU.สัญลักษณ์บนเม็ดยาบ้า	ดนตรี(F/U) ลักษณะเป็นยาเม็ดกลมแบนขนาดเล็ก มีสีต่างๆ มี สัญลักษณ์ปรากฏบนเม็ดยา เช่น เช่น พ, M, PG, WY สัญลักษณ์รูปดาว, รูปพระจันทร์เสี้ยว, 99 หรือ อาจเป็นลักษณะของเส้นแบ่งครึ่งเม็ด ซึ่งสัญลักษณ์ เหล่านี้อาจปรากฏบนเม็ดยาด้านหนึ่งหรือทั้งสองด้าน หรืออาจเป็นเม็ด เรียบทั้งสองด้านก็ได้
28	(F/I: CG) เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ในระยะแรกจะ ออกฤทธิ์กระตุ้นสมองทำให้ร่างกาย ตื่นตัว หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ใจสั่น ประสาทตึงเครียด แต่เมื่อหมด ฤทธิ์ยา จะรู้สึกอ่อนเพลียมากกว่า ปกติ ประสาทล้าทำให้การตัดสินใจช้า และผิดพลาด	ดนตรี(F/U)เมื่อเสพเข้าสู่ร่างกาย ในระยะแรกจะออก ฤทธิ์กระตุ้นสมองทำให้ร่างกายตื่นตัว หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตสูง ใจสั่น ประสาทตึงเครียดแต่เมื่อหมด ฤทธิ์ยา จะรู้สึกอ่อนเพลียมากกว่าปกติ ประสาทล้าทำ ให้การตัดสินใจช้า และผิดพลาด เป็นเหตุให้เกิด อุบัติเหตุร้ายแรงได้ ถ้าใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำ ให้สมองเสื่อม เกิดอาการ
29	LS.เมายา บ้าคลั่งจิตัวประกัน	ประสาหลอนเห็นภาพลวงตา หวาดระแวง คลุ้มคลั่ง เสียสติ และอาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ หรือในกรณี ที่ได้รับยาในปริมาณมากจะไปกดประสาท และระบบ การหายใจทำให้หมดสติ และถึงแก่ความตายได้ใน ที่สุด

ลำดับ	ภาพ	เสียง
30	(F/I: CG) ถ้าใช้ติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้ สมองเสื่อม เกิดอาการประสาทหลอน เห็นภาพลวงตา หวาดระแวง คลุ้ม คลั่ง เสียสติ และอาจทำร้ายตนเอง และผู้อื่นได้ MS.ภาพคนนอนคลั่ง/ เห็นภาพ หลอนจากการใช้ยาบ้า	ดนตรี(F/U) เป็นเหตุให้เกิดอุบัติเหตุร้ายแรงได้ ถ้าใช้ ติดต่อกันเป็นเวลานาน จะทำให้สมองเสื่อม เกิดอาการ ประสาทหลอน เห็นภาพลวงตา หวาดระแวง คลุ้มคลั่ง เสียสติ และอาจทำร้ายตนเองและผู้อื่นได้ หรือในกรณี ที่ได้รับยาในปริมาณมากจะไปกดประสาท และระบบ การหายใจทำให้หมดสติ และถึงแก่ความตายได้ใน
31	(F/I: CG)ความเห็นของวัยรุ่นกับ ปัญหาติดสารระเหย	Vox pop : วัยรุ่น
32	(F/I: CG) สารระเหยหากเสพเป็นเวลานานจะ ทำให้สุขภาพทรุดโทรม เกิดความ พิการอย่างถาวรตลอดชีวิตได้ เช่น สมองพิการ ดับพิการ MS.เด็กวัยรุ่นนั่งดมกาว	ดนตรี(F/I)สารระเหยมีพิษร้ายแรงกว่าเฮโรอีนหลาย สิบเท่า เพราะสารระเหยหากเสพจนติดเป็นเวลานาน นอกจากจะทำให้สุขภาพทรุดโทรมแล้วยังทำให้ ร่างกายเกิดความพิการอย่างถาวรตลอดชีวิต โดยไม่ สามารถจะแก้ไขให้กลับคืนสู่สภาพปกติได้ เช่น สมอง พิการ ดับพิการ
33	(F/I: CG) ผู้เสพจะมีเม้ามอยอาการเมาเหล้า เช่น ตาพร่า เดินโซเซ จิตใจครึกครื้น ตึกคะนอง MS.เมาสารระเหย	ดนตรี(F/U) หากสูดดมสารระเหยเข้าสู่ร่างกายจะเข้า ไปในปอดและจะถูกดูดซึมเข้าไปในกระแสอาหารจะ ถูกดูดซึมเข้าสู่กระแสเลือดแล้วไหลเวียนไปยังอวัยวะ ต่างๆและไปออกฤทธิ์โดยตรงด้วยการกดสมอง ส่วนกลาง ภายในไม่กี่วินาทีที่ผู้เสภก็จะเริ่มมีเม้ามอย อาการเมาเหล้า เช่น ตาพร่า เดินโซเซ จิตใจครึกครื้น ตึกคะนอง หากสูดดมต่อไปมากๆจะเกิดอาการ ประสาทหลอน และหมดสติจนกระทั่งอาจถึงแก่ชีวิตได้
34	MS.วัยรุ่น/ดาราต้านยาเสพติด LS.เด็กๆทำกิจกรรมดีๆ	ดนตรี(F/U) อนาคตที่ดียังรอทุกคนอยู่ในวันข้างหน้า หยุด ทำลายชีวิตและอนาคตของตนเองด้วยยาเสพติดเสีย แต่วันนี้
35	(F/I: CG) กำลังใจห่างไกล.....ยาเสพติด MS.ดาราให้สัมภาษณ์	(ดาราให้สัมภาษณ์)
36	(F/I: CG) หยุดพักทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ ตรวจเฉลยคำตอบเมื่อทำครบ 10 ข้อ	ดนตรี(F/U)

ลำดับ	ภาพ	คำบรรยาย
37	(F/I: CG) ที่ปรึกษา รศ.ดร.เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต	ดนตรี(F/U)
38	(F/I: CG) ผลิตโดย นางสาววรรณ ศรีจันทร์ วิชาเอกเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	ดนตรี(F/U)
39	(F/I: CG) ขอขอบคุณ สำนักงานคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามยาเสพติด เอื้อเฟื้อภาพประกอบ	ดนตรี(F/U)

ประวัติผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาววรรณ ศรีจันทร์
วันเดือนปีเกิด	26 ธันวาคม 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	92/1 หมู่ 5 ตำบลบ้านป่อ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 74000
ตำแหน่งหน้าที่การงานในปัจจุบัน	นักวิชาการโสตทัศนศึกษา 5
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สถาบันจิตเวชศาสตร์สมเด็จพระยา กรมสุภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2530	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนสมุทรสาครบูรณะ
พ.ศ. 2541	ศศ.บ. (เกียรตินิยมอันดับ 2) นิเทศศาสตร์ (วารสารศาสตร์) จากสถาบันราชภัฏเพชรบุรี
พ.ศ. 2549	กศ.ม. (สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

